

Puutavaranmittauslainsäädännön uudistaminen

Helsinki 2012

Puutavaranmittauslainsäädännön uudistaminen

Helsinki 2012

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖLLE

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 27.4.2011 puutavaranmittauslainsäädännön uudistamista valmisteleavan työryhmän. Työryhmän työn tavoitteena oli uudistaa ja ajantasaistaa puutavaran mittauslainsäädäntö yhteensopivaksi tulevan mittauslaitelain kanssa ottaen huomioon aiempi puutavaranmittauksen uudistamisen valmistelutyö. Tavoitteena oli kytkeä energiapuun mittaus osaksi lakisääteistä puutavaran mittauksia, turvata edelleen puutavaran mittauksen heikomman osapuolen asema ja seurata Metsäntutkimuslaitoksessa tehtävää puutavaran mittauksen kehitystyötä ja lainsäädännön valmisteluun liittyvää selvitystyötä.

Työryhmä toimi hankemuotoisesti ja sen tehtävänä oli uudistaa puutavaranmittauslaki (364/1991). Uudistus toteutettiin valmistelemalla hallituksen esityksen muodossa ehdotus laiksi puutavaran mittauksesta. Työryhmän toimeksiannon mukaisesti ehdotuksessa hallituksen esitykseksi on selvitetty erityisesti seuraavat asiat:

- 1) lain soveltamisalan määrittely ja suhde mittauslaitelakiin
- 2) heikomman osapuolen suojan soveltaminen
- 3) energiapuun mittauksen kytkeminen puutavaran mittauslainsäädäntöön
- 4) miten puutavaran mittauksessa käytettävät menetelmät ryhmitellään laitemerkeistä ja valmistajista riippumattomiksi mittausmenetelmäryhmiksi, joista voidaan säätää yhtenäisesti
- 5) tarvittavan säädöstason selvittäminen mittauslaitteiden toiminnan, mittausmenetelmien ja mittauksien luotettavuuden osalta ja tähän liittyen perustuslain edellyttämien valtuussäännösten valmistelu
- 6) puutavaran mittauksen organisointi ja valvonta
- 7) viranomaisten tehtävät, toimivalta, pätevyysvaatimukset, hallinnolliset pakkokeinot, seuraamukset ja valvonta
- 8) puutavaran mittauksia koskevien tietojen kerääminen, käyttö, julkisuus ja luovuttaminen
- 9) erimielisyyksien ratkaiseminen ja oikeusturva
- 10) miten puutavaranmittauksia koskevan lainsäädännön valvonta rahoitetaan ottaen huomioon valtion maksuperustelainsäädännön periaatteet
- 11) muut tarpeelliset, lailla säädettävät asiat.

Työryhmän tuli saada työnsä valmiiksi 28.2.2012 mennessä. Maa- ja metsätalousministeriö jatkoi työryhmän toimikautta 31.5.2012 saakka.

Työryhmän puheenjohtajaksi nimitettiin ylimetsänhoitaja Matti Heikurainen maa- ja metsätalousministeriöstä ja jäseniksi asiantuntija Anssi Kainulainen Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:stä, vanhempi hallitussihteeri Maija Kaukonen maa- ja metsätalousministeriöstä, vanhempi tutkija Jari Lindblad Metsäntutkimuslaitoksesta, toiminnanjohtaja Kari Palojärvi Metsäalan Kuljetusyrittäjät ry:stä ja tehdasmittausjohtaja Timo Saarentaus Metsäliitto Osuuskunnasta. Työryhmää täydennettiin 25.11.2011, jolloin sen jäseneksi nimettiin varatoimitusjohtaja Simo Jaakkola Koneyrittäjien liitto ry:stä, mittausesimies Marko Jaakkola Koskitukki Oy:stä, tuotantojohtaja Sami Markkanen Kotkan Energia Oy:stä ja työehtosihteeri Harri Häkkinen Puu- ja erityisalojen liitosta. Työryhmän sihteeriksi nimitettiin tutkija Timo Melkas Metsäteho Oy:stä.

Työryhmä kokoontui 19 kertaa.

Saatuun työnsä valmiiksi, työryhmä luovuttaa valmisteleman ehdotuksen hallituksen esitykseksi maa- ja metsätalousministeriölle. Ehdotukseen liittyy yksi eriyvä mielipide.

Helsingissä 31. päivänä toukokuuta 2012

Matti Heikurainen

Anssi Kainulainen

Maija Kaukonen

Jari Lindblad

Kari Palojärvi

Timo Saarentaus

Simo Jaakkola

Marko Jaakkola

Sami Markkanen

Harri Häkkinen

Timo Melkas

TIIVISTELMÄ

Lakiehdotuksen tarkoituksena on turvata jalostamattoman puutavaran mittauksessa käytettävien menetelmien, laitteiden toiminnan ja mittaustulosten luotettavuus. Lakiehdotuksen tavoitteena on lisätä puukaupan sujuvuutta, lisätä edelleen mittausosapuolten välistä luottamusta ja parantaa kehittyvien puu- ja urakointimarkkinoiden toimivuutta kaikkien puutavarylajien osalta.

Yksityisen metsänomistajan ja työntekijän oikeudellista asemaa turvaava heikomman osapuolen suoja säilytetään nykyisen puutavaranmittauslain mukaisena.

Merkittävin muutos nykyiseen lakiin verrattuna on ehdotus energiapuun sisällyttämisestä lain soveltamisalaan. Vaikka energiapuun mittauksessa noudatetut sopimusperusteiset menettelyt ovat sinänsä osoittautuneet toimiviksi, on energiapuun kytkeminen lain soveltamisalaan välttämätöntä metsänomistajien ja työntekijöiden oikeudellisen aseman parantamiseksi ja lakiin perustuvien yhtäläisten velvollisuuksien ja oikeuksien luomiseksi kaikille toimijoille.

Nykytilanteeseen verrattuna lain rakennetta on tarkoitus yksinkertaistaa siirtymällä menetelmäkohtaisista säännöksistä mittausmenetelmäryhmille säädettäviin yleisiin luotettavuus- ja tarkkuusvaatimuksiin. Yksinkertaistettu lain rakenne helpottaa uusien mittausmenetelmien kehittämistä ja markkinoille tuloa, sillä uusille menetelmille asetettavat vaatimukset olisivat jo etukäteen tiedossa, eikä uuden menetelmän käyttöönotto edellyttäisi nykyiseen tapaan säännösten muuttamista.

Puunkorjuun menetelmät kehittyvät jatkuvasti ja puun mittausmenetelmiä kehitetään osana kustannustehokasta puuraaka-aineen toimitusketjun hallintaa. Rationaalisten mittaustapojen mahdollistamiseksi lakiehdotus antaa yrityksille ja laajamittaisen urakointimittaustoiminnan osalta mahdollisuuden sopia tietyistä mittaukseen liittyvistä asioista toimijoiden kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla.

SAMMANFATTNING

Syftet med lagförslaget är att man vid mätning av råvirke ser till att de tillämpade metoderna och mätningresultaten är tillförlitliga och att de anordningar som man använder fungerar på ett tillförlitligt sätt. Målet är att göra virkeshandeln smidigare, ytterligare öka förtroendet mellan mätningssparterna och förbättra funktionen på den utvecklande virkes- och entreprenadmarknaden för alla trävaror.

Principen om skydd för den svagare parten som tryggar den rättsliga statusen för privata skogsägare och anställda fortsätter att gälla på samma sätt som i den gällande virkesmätninglagen.

Den största ändringen jämfört med den gällande lagen är att energivirke ska tas med i lagens tillämpningsområde. Trots att de avtalsbaserade metoderna för mätning av energivirke i och för sig har visat sig vara fungerande, är det nödvändigt att inkludera energivirke i lagens tillämpningsområde när det gäller att förbättra skogsägarnas och de anställdas rättsliga status och skapa lika, på lag baserade skyldigheter och rättigheter för alla aktörer.

Jämfört med nuläget är målet att förenkla lagens struktur genom att man ersätter methodspecifika bestämmelser med allmänna krav på tillförlitlighet och exakthet hos olika kategorier av mätningmetoder. Den förenklade strukturen underlättar utveckling och lansering av nya mätningmetoder för kraven på nya metoder är kända redan i förväg. Att börja tillämpa en ny metod ska således inte kräva ändring av bestämmelserna såsom i dagsläget.

Metoderna för drivning av virke utvecklas hela tiden och utveckling av virkesmätningmetoderna ingår i arbetet med att hantera leveranskedjan för träråvara på ett kostnadseffektivt sätt. För att göra rationella mätningssätt möjliga ger lagförslaget företag, och när det gäller entreprenadmätning i stor skala, möjlighet att komma överens om vissa mätningsspår på ett för aktörerna lämpligt sätt.

**Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi
puutavaran mittauksesta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki puutavaran mittauksesta. Esityksellä uudistettaisiin ja osin ajantasaistettaisiin puutavaran mittauslainsäädäntö muun muassa yhteensopivaksi mittauslaitelain kanssa. Lakiin sisällytettäisiin myös energiapuun mittaus. Esityksellä turvattaisiin edelleen puutavaran mittauksen heikomman osapuolen asema.

Esityksessä ryhmiteltäisiin puutavaran mittauksessa käytettävät menetelmät laitemerkeistä ja valmistajista riippumattomiksi mittausmenetelmäryhmiksi, joista voidaan säätää yhtenäisesti. Tällä poistettaisiin nykyinen lähes laitekohtainen säädöstäminen. Nykyinen virallisten mittaajien hoitama viranomaisvalvonta säilytettäisiin ennallaan puutavaranmittauksessa kuten myös erimielisyyksien ratkaisemista ja oikeusturvaa koskevat säännökset pysyisivät nykyisenkaltaisina. Esitykseen sisältyisi aiempaan lainsäädäntöön verrattuna uutena hallinnollisten pakkokeinojen käyttömahdollisuus sekä viralliselle mittaajalle että mittauslautakunnalle.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2013.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	7
SISÄLLYS.....	8
YLEISPERUSTELUT.....	10
1 Johdanto.....	10
2 Nykytila.....	10
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	10
Puutavaranmittauslaki ja -asetus.....	10
Suhde muuhun lainsäädäntöön ja sopimuksiin.....	11
2.2 Toimintaympäristön muutokset.....	12
2.3 Kansainvälinen kehitys ja EU:n lainsäädäntö.....	13
2.4 Lainsäädäntö ja käytäntö eräissä maissa.....	13
Norja.....	13
Ruotsi.....	14
Saksa.....	15
Itävalta.....	16
Viro.....	16
2.5 Nykytilan arviointi.....	17
3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	18
4 Esityksen vaikutukset.....	19
4.1 Taloudelliset ja yhteiskunnalliset vaikutukset.....	19
4.2 Vaikutukset mittausosapuolten asemaan.....	19
4.3 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	21
5 Asian valmistelu.....	21
5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto.....	21
5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen.....	22
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	24
1 Lakiehdotuksen perustelut.....	24
1 luku Yleiset säännökset.....	24
2 luku Puutavaramittauksen organisaatiot ja viranomaiset.....	26
3 luku Mittausmenetelmäryhmät sekä mittausmenetelmät ja -laitteet.....	28
4 luku Puutavaran mittaus.....	30

5 luku	Virallinen mittaus.....	31
6 luku	Tehdasmittauksen valvontamittaus.....	34
7 luku	Muutoksenhaku ja eräät menettelyt.....	35
8 luku	Puutavaran mittauksen viranomais- ja hallintolainkäyttökustannukset.....	37
9 luku	Hallinnolliset pakkokeinot, kiellot ja seuraamukset.....	40
10 luku	Erinäiset säännökset.....	41
11 luku	Voimaantulo.....	42
2	Tarkemmat säännökset ja määräykset.....	43
3	Voimaantulo.....	44
4	Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys.....	44
LAKIEHDOTUS.....		50

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Puutavaran mittauksella tarkoitetaan jalostamattoman puutavaran määrän, jakoperusteen ja laadun mittaamista. Puutavaran mittaus on olennainen osa puunhankintaa. Mittausta tehdään puumäärästä riippuvien kauppahintojen, työpalkkojen sekä urakointimaksujen määrittämistä varten. Mittausta tarvitaan lisäksi erilaisissa puunhankinnan ohjaus- ja valvontatehtävissä, ja nykyisin yhä useammin myös raaka-aineen tuotantoon ohjauksessa. Pyöreän puutavaran lisäksi myös muiden puutavaralajien, kuten hakkeen ja oksien mittaaminen, on puutavaran mittausta. Nykyisin myös energiatuotantoon käytettävät puutavaralajit on otettu puutavaran mittaustoiminnan piiriin.

Puutavaran mittausta on Suomessa ohjattu lainsäädännöllä vuodesta 1939 lähtien (laki 337/38). Vuonna 1945 sääntelyä laajennettiin puutavaran työmittausta koskevalla lailla (1166/45) ja asetuksilla. Annetut säädökset hidastivat puutavaran hankintatoiminnan kehittämistä, minkä vuoksi vuonna 1969 annettiin uusi puutavaranmittauslaki (161/69), joka sisälsi uudet silloisia mittausmenetelmiä vastaavat säännökset luovutus- ja työmittauksesta ja puutavaran laadun määrittämisestä. Lain mukaan oli mahdollista soveltaa myös sopimusperusteisia mittausmenetelmiä. Puutavaran mittausasetus (162/69) ja puutavaran mittaussääntö (163/69) säätelivät lain mukaista puutavaran mittausta ja mittauksessa syntyneiden erimielisyyksien ratkaisemista. Puutavaran mittaussääntö määritteli ne mittausmenetelmät, joita lain mukaisessa mittauksessa oli noudatettava, ja virallinen mittaaja ja mittauslautakunta ratkaisivat sitovasti kyseisen puutavaraerän määrän ja laadun.

Sopimusperusteisten menetelmien kehittämistä ja soveltamista varten mittausosapuolet perustivat vuonna 1971 mittausneuvoston, joka antoi suosituksia sopimusperusteisesta puutavaran mittauksesta. Mittausneuvoston suositusten mukaisesti perustettiin metsälautakuntien toimintapiireille mittauksen osapuolia edustavat mittaustoimikunnat ja niiden valitsevat luottomittaajat, jotka valvoivat sopimusperusteista mittaustoimintaa ja antoivat riitatapauksissa ratkaisuehdotuksen osapuolten käyttöön. Ratkaisuehdotukset eivät olleet osapuolia laillisesti sitovia. Merkittävin sopimusperusteinen uusi mittausmenetelmä oli pystymittaus, joka perustui ennen puiden korjuuta pystyjuusta tehtyihin mittauksiin. Pystymittausta varten mittausneuvosto kehitti erillisen valvontajärjestelmän, jossa mittauslautakuntien palveluksessa olevat tarkastajat valvoivat otantamittausten avulla pystymittauksen huolellisuutta ja tarkkuutta.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Puutavaranmittauslaki ja -asetus

Laaja puutavaran mittausta koskevien säädösten ajanmukaistaminen tehtiin vuonna 1991 nykyisin voimassa olevan puutavaranmittauslain (364/1991) ja -asetuksen (365/1991) säätämisen yhteydessä. Sopimusperusteinen mittaustoiminta ja sen valvonnan rakenteet sekä kehittyneet uudet puutavaranmittausmenetelmät, kuten pystymittaus, sisällytettiin lakiin. Aikaisemmat sivutoimiset viralliset mittaajat muutettiin pysyviksi virkamiehiksi ja sopimusperusteinen mittausneuvosto korvattiin eri toimijatahojen edustajista koostuvalla puutavaranmittauksen neuvottelukunnalla. Neuvottelukunnasta tehtiin merkittävä toimija, jonka tehtävänä oli antaa muun muassa ministeriölle esitykset uusiksi lain mukaisiksi mittausmenetelmiksi ja ohjeiksi. Uusien mittausmenetelmien joustavan käyttöönoton mahdollistamiseksi voimassa olevaan lakiin sisällytettiin mahdollisuus uusien mittausmenetelmien määräämisestä koekäytöstä.

Vuoden 1997 muutoksessa (159/1997) lakiin otettiin tehdasmittausta ja sen valvontaa koskevat säännökset. Tehdasmittaus oli tullut uutena mittausmenetelmänä tarpeelliseksi, koska puutavara pyrittiin

lisääntyvässä määrin saamaan mahdollisimman tuoreena käyttöpaikalle. Puutavara on tällöin tarkoituksenmukaisinta mitata vasta kaukukuljetuksen jälkeen erityisellä mittausasemalla tai puun jalostuspaikalla. Koska tehdasmittauksen jälkeen mittauserä on vain harvoin yksilöitävissä, kehitettiin tehdasmittauksen valvontaan ja menetelmään liittyvien mahdollisten epäkohtien ennaltaehkäisyyn sekä heikomman osapuolen oikeusturvan vahvistamiseen erityinen valvontamittausmenettely, jolla valvottiin tehdasmittauksen tarkkuutta ja säädösten mukaisuutta. Valvontaviranomaisen oli mahdollista tarkastaa ennalta ilmoittamatta tehdasmittauksessa käytetyt laitteet, ohjelmat ja menettelyt ja mittauslautakunnalle annettiin valtuudet tarvittaessa keskeyttää virheellinen tehdasmittaus. Virallista mittausmenetelmää koskevia säännöksiä muutettiin siten, että niitä voitiin soveltaa myös tehdasmittausolosuhteissa.

Vuoden 2002 puutavaranmittauslain muutoksessa (582/2002) lain toimeenpanoon liittyvät operatiiviset tehtävät siirrettiin maa- ja metsätalousministeriöltä Metsäntutkimuslaitokselle jolloin myös maa- ja metsätalousministeriön kolme virallista mittausasemaa siirrettiin Metsäntutkimuslaitoksen virkamiehiksi. Metsäntutkimuslaitos vastasi lainmuutoksen jälkeen puutavaran tehdasmittauksen valvonnasta sekä virallisten mittausasemien ja mittauslautakuntien toiminnan käytännön järjestelystä. Maa- ja metsätalousministeriön tehtäväksi jäi edelleen puutavaranmittauslain täytäntöönpanon ylin johto ja valvonta, puutavaran mittauksessa käytettävien mittausmenetelmien ja niitä koskevien ohjeiden vahvistaminen sekä puutavaran mittauksen neuvottelukunnan ja mittauslautakunnan asettaminen.

Puutavaran mittausmenetelmää ohjattiin ennen vuotta 2006 lainsäädännön nojalla annetuilla maa- ja metsätalousministeriön päätöksillä, määräyksillä ja ohjeilla. Vuoden 2006 jälkeen ohjaus on tehty maa- ja metsätalousministeriön asetuksilla. Lain ja asetusten rakenne on vuosien kuluessa muodostunut mittausmenetelmäkohtaiseksi ja osin jopa laiteriippuvaiseksi, minkä on todettu hidastavan uusien mittausmenetelmien ja laitteiden käyttöönottoa.

Nykyinen puutavaran mittausmenetelmää koskeva lainsäädäntö on metsätalouden vanhimpiä edelleen voimassa olevia säädöksiä. Vuoden 1991 jälkeen siihen on tehty lukuisia muutoksia mittausmenetelmien kehityksen myötä. Lain rakennetta ei ole vuosien aikana muutettu ja osa mittausmenetelmistä on jo käytännössä poistunut käytöstä. Tästä johtuen puutavaranmittauslaki on jo monilta osin vanhentunut. Lain kokonaisuudistuksen tarvetta on lisännyt viime vuosina tapahtunut energiapuun käytön lisääntyminen ja tarve sisällyttää myös energiatuotantoon käytettävä puutavara puutavaranmittauslain soveltamisalan piiriin.

Nykyiseen lakiin liittyy muutamia tulkinnanvaraisia kohtia. Esimerkiksi lain soveltaminen yritysten tai konsernin sisäisessä puukaupassa ei ole käytännössä selvä. Puutavaranmittauslain 1 §:n ja 3 §:n tiettyjen määritelmien (erityisesti 1 kohta) keskinäinen soveltaminen ei ole yksiselitteistä. Käytännössä on noudatettu tulkintaa, jossa heikomman osapuolen suojaa toteuttavan lain mukaisen ensivaiheen mittauksen jälkeen yritykset ovat voineet keskenään sopia tarkoituksenmukaisesta ja rationaalisesta mittausmenetelmästä. Nykyisen puutavaranmittauslain soveltamisalan takia käyttötarkoituksesta riippuen saman mittausmenetelmän käsittely on ollut joko puutavaranmittauslain mukainen tai sopimusvarainen energiapuun mittaus. Tällainen erilaisesta käyttötarkoituksesta riippuva mittausmenetelmä ei ole johdonmukaista.

Suhde muuhun lainsäädäntöön ja sopimuksiin

Mittauslaitelain (707/2011) tavoitteena on turvata mittauslaitteiden toiminnan, mittausmenetelmien ja mittausmenetelmien luotettavuus. Laki tuli voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2011 ja toimii mittausmenetelmien yleissäädöksenä Suomessa. Mittauslaitelaki on mittauslaitteita koskeva yleislaki, jota sovelletaan mittauslaitteisiin, jollei muualla lainsäädännössä säädetä toisin mittauslaitteiden toiminnasta, mittausmenetelmistä ja mittausmenetelmien luotettavuudesta. Puutavaranmittauslaki on mittauslaitelain tarkoittama erityislaki, joka syrjäyttää mittauslaitelain puutavaranmittauslain soveltamisalalla.

Koska energiapuun mittaus ei kaikilta osin kuulu nykyisen puutavaranmittauslain soveltamisalaan, tulisi siinä käytettäviin mittauslaitteisiin soveltaa mittauslaitelakia. Mittauslaitelain 4 §:ssä kuitenkin rajataan myös energiapuun mittaus mittauslaitelain soveltamisalan ulkopuolelle, koska puutavaranmittauslain soveltamisalan laajennus koskemaan myös energiapuun mittausmenetelmää on ollut vireillä mittauslaitelain valmistelun aikana. Tämä mittauslaitelain säännös mahdollistaa energiapuun mittauksen kytkemisen puutavaranmittauslakiin lain kokonaisuudistuksen yhteydessä.

Mittauslaitelain 3 §:ssä säädetään lain soveltamisesta ei-automaattisiin vaakoihin. Ei-automaattisten vaakojen soveltamisalue on säädetty tarkkaan jo Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä mittauslaitteista 2004/22/EY eikä jäsenvaltioilla ole valtuuksia määrittää, mihin mittausmenetelmään säänneltyä

mittauslaitetta voidaan käyttää. Mittauslaitelaki koskee siten ei-automaattisilla vaailla tehtävää puutavaran punnitsemista myös puutavaranmittauslain uudistamisen jälkeen.

Energiapuun mittaamisesta on tehty keskeisten toimijoiden, edunvalvojien ja asiantuntijaorganisaatioiden välinen sopimus tammikuussa 2008. Sopimuksessa on sovittu energiapuun mittauksen yleisistä ehdoista ja menettelytavoista, jotka hyödyntävät puutavaranmittauslaissa toimiviksi todettuja käytäntöjä. Sopimuksessa osapuolet perustivat energiapuun mittaustoimikunnan, jonka tehtävänä on vastata sopimuksen ylläpidosta ja kehittämisestä. Energiapuun mittaustoimikuntaan kuuluvat Energiateollisuus ry, Koneyrittäjien liitto, L&T Biowatti Oy, maa- ja metsätalousministeriö, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Metsäalan Kuljetusyrittäjät ry, Metsähallitus, Metsäliitto Osuuskunta, Metsäntutkimuslaitos, Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio, Puu- ja erityisalojen liitto, Puuenergia ry, Stora Enso Oyj, Suomen Sahat ry, UPM–Kymmene Oyj ja Vapo Oy.

Energiapuun mittaustoimikunta hyväksyy käytettävät mittausmenetelmät ja valitsee mittauserimielisyyksien ratkaisemisessa käytettävät sovittelijat, ylläpitää sopimusta ja antaa lausuntoja sopimuksen piiriin kuuluvissa ja sen soveltamiseen liittyvissä asioissa. Energiapuun mittausoppaassa on esitetty sopimuksen mukaiset energiapuun mittauksen yleiset periaatteet ja menettelytavat sekä energiapuun mittaustoimikunnan hyväksymät mittausmenetelmät. Ensimmäinen opas hyväksyttiin 29 päivänä helmikuuta 2008 ja tuorein versio 27 päivänä syyskuuta 2010.

2.2 Toimintaympäristön muutokset

Toimintaympäristö on muuttunut merkittävästi sekä puunhankinnassa että mittaustoiminnassa nykyisen puutavaranmittauslain valmisteluvaiheesta 1980-luvun lopulta tähän päivään. Esimerkiksi hakkuiden koneellistamisaste on noussut noin 20 prosentista yli 90 prosenttiin. Energiapuun merkitys on tällä vuosituhannella kasvanut ja kasvaa edelleen voimakkaasti ja samalla uudet korjuu- ja mittausmenetelmät ovat yleistyneet.

Puutavaran mittausmenetelmät ja -laitteet ovat muuttuneet nykyisin aikana huomattavasti. Hakkuukonemittauksesta on tullut päämenetelmä luovutusmittauksessa metsänomistajille ja mittaus tehtaalla on yleistynyt. Samalla pinomittaus metsäautotien varressa on vähentynyt huomattavasti ja pystymittaus on loppunut kokonaan. Nykyisen lain aikana mittauksen teknistyminen on ollut nopeaa ja erilaisia kehyskuva-, laser- ja otantamittauslaitteita on otettu käyttöön. Viimeisin merkittävä uudistus on ollut kuormainvaakojen yleistymisen ja käyttö puutavaraerien mittauksessa ja erillään pidossa. Toimintamalleissa ja toimijakentässä on tapahtunut suuria muutoksia ja valtakunnallisesti sovitusta yhtenäisistä toimintamalleista ja sopimuksista on luovuttu. Kone- ja autoyrittäjien ja heidän kuljettajiensa rooli mittaustiedon tuottamisessa on noussut keskeiseen asemaan. Yrittäjäpohjainen toiminta on muodostunut kiinteäksi osaksi puunhankintaa ja siten myös osaksi mittaustoimintaa. Nykyisen lain voimaantulon aikaan mittauksen tekivät pääosin erilliset pystymittausryhmät metsässä tai puunhankintaorganisaatioiden toimihenkilöt tienvarsivarastoissa. Tänä päivänä mittaustulos tuotetaan pääosin osana muuta operatiivista toimintaa, kuten hakkuukone- ja kuormainvaakamittauksessa tai tehdasmittauksessa. Toimijoiden määrä on mittaustoiminnassa kasvanut huomattavasti samaan aikaan. Teknistymisen myötä mittaustoiminnan piiriin on tullut myös suuri joukko laite- ja ohjelmistovalmistajia.

Merkittävästi pienentyneet puutavaravarastot sekä nopeutunut logistiikka ovat vaikuttaneet huomattavasti toimintamallien kehittämiseen ja toimintamalleihin sopivien rationaalisten mittausmenetelmien tarpeeseen. Mittauksen voidaan sanoa olevan tänä päivänä maksuperusteen määrittämisen lisäksi myös osa puunhankintaketjun hallintaa ja logistiikan ohjausta.

Energiapuutavaralajien mittauksen sopimus pohjainen menettely on vakiinnuttanut asemaansa viime vuosina ja energiapuukaupasta on muodostunut yksi osa normaalia puunhankintaa ja puukauppaa. Energiapuun mittauksen liittäminen osaksi puutavaran mittauksen säädöspohjaa on tarpeen myös sen vuoksi, että käyttötarkoituksen mukainen raja ainespuun ja energiapuun välillä on vaihtuva eri markkinatilanteissa. Myös energiapuutavaralajien osalla on nähtävissä mittauksen teknistyminen ja liittyminen osaksi varastojen hallinnan ja logistiikan ohjauksen tietopohjaa.

2.3 Kansainvälinen kehitys ja EU:n lainsäädäntö

Euroopan parlamentti ja Euroopan unionin neuvosto ovat hyväksyneet asetuksen (EU) N:o 995/2010 puutavaraa ja puutuotteita markkinoille saattavien toimijoiden velvollisuuksien vahvistamisesta (*FLEGT-lisätoimiasetus*). Asetus rakentuu asianmukaisen huolellisuuden järjestelmille, joiden avulla toimijat pyrkivät varmistamaan sen, etteivät ne saata laitonta puuta tai puutuotteita yhteisön markkinoille. Asetus koskee sekä EU-alueella että EU:n ulkopuolella tuotettua puutavaraa ja puutuotteita. Puutavaran mittausta koskevan lakiehdotuksen mukaisilla menettelyillä on tarkoitus tuottaa yhdessä Suomen metsälain (1093/1996) 14 §:ssä tarkoitetun metsänkäyttöilmoituksen kanssa Euroopan yhteisöjen FLEGT -lainsäädännön mukaiset tiedot kotimaassa tuotetusta ja myytävästä tuotteesta (puutavaralaji) ja sen määrästä. Suomessa FLEGT-lisätoimiasetuksen valvonta ei tuo mainittavia lainsäädännöllisiä tai hallinnollisia muutoksia kotimaassa tuotetun puun osalta, koska metsälain ja puutavaranmittauslain valvonta ovat osa vallitsevaa lainsäädäntöä ja näitä lakeja valvovien viranomaisten työtä. Lisäksi voi olla valvontaorganisaatioita, jotka auttavat toimijoita asianmukaisen huolellisuuden järjestelmissä. Maa- ja metsätalousministeriö on ilmoittanut EU:n komissiolle, että toimivaltainen viranomaisena Suomessa on Maaseutuvirasto. Suomessa tuotetun puun valvonta tehdään yhteistyössä Suomen metsäkeskuksen ja Metsäntutkimuslaitoksen kanssa nykyisin voimassa olevaa työnjakoa noudattaen. Lopullisen päätöksen toimivaltaisista viranomaisista tekee eduskunta. Ahvenanmaan maakunnan hallitus on nimittänyt Ahvenanmaan maakunnan hallituksen toimivaltaiseksi viranomaiseksi Ahvenanmaalla. FLEGT-lisätoimiasetus tulee voimaan 13 päivänä maaliskuuta 2013.

Euroopan unionin (EU) tavoitteena on ilmaston lämpenemisen pysäyttäminen pitkällä aikavälillä kahteen asteeseen. Tavoitteen saavuttaminen merkitsee Suomen osalta sitä, että uusiutuvan energian tuotantoa, ja siinä erityisesti metsähakkeen käyttöä tulee lisätä merkittävästi. Ilmasto- ja energiapolitiikan ministeriryöryhmä päätti 20 päivänä huhtikuuta 2010, että politiikkatoimien kohteena olevien uusiutuvien energialähteiden käyttöä energian tuotannossa lisätään 77 terawattituntiin. Tämän mukaisesti metsähakkeen käytön tavoitteeksi vuoteen 2020 mennessä asetettiin 25 terawattituntia, mikä vastaa noin 13,5 miljoonaa kiintokuutiometriä metsähaketta vuodessa, kun käyttö vuonna 2005 oli 6,1 terawattituntia.

Uusiutuvan energian tavoitteiden saavuttaminen vaatii metsähakkeen käytön voimakasta lisäämistä ja lisäksi puupolttoaineiden teknisen käyttöpotentiaalın kasvattamista. Lakiehdotus tukee uusiutuvan energian markkinoille pääsyä parantamalla puun ja puupohjaisten polttoaineiden kaupankäynnin edellytyksiä ja luomalla selkeät säännöt energiapuun mittaukselle.

2.4 Lainsäädäntö ja käytäntö eräissä maissa

Norja

Norjan markkinapuun määrä oli vuonna 2010 noin 11,5 miljoonaa kuutiometriä (kuoretta), josta kotimaan tukki-, kuitu- ja energiapuuta 9,4 miljoonaa kuutiometriä. Puutavara myydään pääosin tienvarsihinnoiteltuna hankintakauppana, jossa metsänomistajayhdistykset hoitavat korjuun myyjän lukuun. Ostaja vastaa kuljetuksesta ja myyjä metsäautoteiden kustannuksista. Norjan valtakunnallinen mittaussyhdistys, Norsk Virkesmåling, mittaa lähes kaiken puutavaran. Sen jäsenenä ovat sekä ostajat että myyjät. Mittauskustannukset jaetaan myyjän ja ostajan välillä. Kaikki puutavara mitataan ja tilastoidaan kiintokuutiometreinä kuoretta.

Norjassa ei ole puutavaran mittaustakia. Metsätalouslain (31/2005) 8 §:n mukaan on mittausselvoite. Sen mukaan on mitattava kaikki jalostukseen, myyntiin tai vientiin hakattu puutavara. Selvoite koskee pyöreän puutavaran ensivaiheen mittausta. Selvoitteen syynä on metsätalouden pitkäaikaisten investointien (muun muassa suunnittelun, hoitotöiden ja metsäautoteiden rakentamisen) rahoitusmenettely, jossa tietty osa metsäkaupasta talletetaan kiinteistökohtaiseen korottomaan rahastoon. Rahastoituja varoja voidaan käyttää ainoastaan metsätalouteen. Ostaja on velvollinen ilmoittamaan kaiken markkinapuun määrän ja niiden bruttoarvon valtakunnalliseen puutavaratietojärjestelmään.

Puutavaralla tarkoitetaan tukkipuuta, kuitupuuta, erikoispuuta, muuta pyöreätä puuta eli energiapuuta, joulukuusipuuta ja somistukseen käytettyä puuta. Teollisuushakkeesta ei ole mainintaa säädöksessä. Pienimuotoinen halkokauppa on mittausselvoitteen ulkopuolella.

Mittausyhdistys on jaettu kahdeksaan piiriin. Vuonna 2010 mittausasemia oli yhteensä 75 ja henkilökunnan määrä 155, josta esikunnassa 6 henkilöä. Menetelmien kehittäminen tapahtuu täysin mittausyhdistyksen toimesta. Mittausyhdistyksen neuvottelukunta (FUNT), jossa on kaksi jäsentä ostajilta ja kaksi myyjiltä sekä yksi hallituksen valitsema henkilö, kehittää ja seuraa mittauksia ja hyväksyy mittausyhdistyksen käyttämät mittausmenetelmä-, mittalaittevaatimus-, otanta- sekä kontrolliohjeet.

Puutavarasta 97 prosenttia mitataan tehtaiden, sahojen, lämpölaitosten tai terminaalien mitta-asemilla, joiden henkilökunta on mittausyhdistyksen palveluksessa. Pieni osa puusta mitataan pystyyn, tienvarressa tai hakkuukoneella. Yleisimmät tehdasmittausmenetelmät ovat tukkimittarimittaus, pinomittaus, nippuluku- ja kehysotantamittaus sekä hakkeen kuiva-ainemittaus.

Mittauksen luotettavuutta ylläpidetään mittausyhdistyksen NS:EN ISO 9001 -laatujärjestelmän mukaisesti. Mittausohjeet ovat yksityiskohtaiset ja laajat. Menetelmän mittaustarkkuutta seurataan mitta-asemien omavalvontana satunnaisotannan avulla.

Mittausyhdistyksen suorittaman omavalvonnan menetelmäkontroleissa systemaattinen virhe saa olla vuositasolla pinomenetelmässä enintään kaksi prosenttia ja mittaerojen hajonta enintään kuusi prosenttia. Kontrollitulosten yhteenvedot julkaistaan muun muassa yhdistyksen vuosikertomuksessa.

Osapuolten pyytämät kontrollit ovat harvinaisia. Ne käsitellään mittausyhdistyksen neuvottelukunnassa. Määrän ja arvon tarkkuustavoitteena on tukeittain mittaavissa menetelmissä saavuttaa vähintään $+5\%$ tarkkuus ja pino- sekä kuiva-ainemittauksessa $+10\%$ tarkkuus. Mikäli ero on tätä suurempi maksaa yhdistys kontrollin ja oikaisee tulokset. Eron ollessa pienempi on kontrollin tilannut osapuoli velvollinen maksamaan kontrollin kustannukset.

Otantamenetelmissä tulee valita otantasuhde sellaiseksi, että mittauksessa saavutetaan yli 15 000 kuutiometrin erille määrän ja arvon keskivirheenä enintään $+1\%$ (luottamusvälinä enintään $+2\%$). Alle 15 000 kuutiometrin erille vastaavasti keskivirheenä enintään $+2\%$ (luottamusvälinä $+4\%$). Pienin erä kuitupuun pino- ja otantamittauksessa on yksi autonippu.

Ruotsi

Ruotsissa mitattiin 2010 noin 94 miljoonaa kuutiometriä (kuoretta) puutavaraa ja haketta. Ruotsissa on käytössä erillisiin mittausorganisaatioihin perustuva menettely puutavaran mittauksessa. Mittaukset toteutetaan pääosin tehdasmittauksena laitoksilla, tehtailla ja terminaaleissa kolmen riippumattoman mittausyhdistyksen (VMF Nord, VMF Qbera ja VMF Syd) toimesta. Nämä VMF-yhdistykset ovat myyjien ja ostajien yhdessä omistamia niin sanottuja taloudellisia yhdistyksiä eli osuuskuntia. Niillä on yhteinen puutavaran tilitys- ja tietopalveluyhdistys Skogsbrukets Datacentral, ekonomisk förening (SDC). Mittausyhdistysten palveluksessa oli vuonna 2010 noin 780 henkilöä ja SDC:ssä 110 henkilöä.

Metsähallitus (Skogstyrelsen) vastaa viranomaisena puutavaranmittauksesta ja antaa tarvittavat mittausmääräykset. Ruotsin mittauslaki on vuodelta 1966 (virkesmättningslag, Svensk författningssamling (SFS) 1966:209) ja metsähallituksen valtakunnalliset mittausmääräykset ovat vuodelta 1999 [Skogsstyrelsens författningssamling (SKSFS) 1999:1]. Siihen viimeksi tehdyt tarkennukset ovat vuodelta 2001 (SKSFS 2001:2). Nykyinen mittauslaki koskee havutukkien ja kuitupuun luovutusmittausta. Se ei koske lehtipuutukin eikä energiapuun luovutusmittausta. SDC:n mittausneuvosto eli Rådet för mätning och redovisning (RMR) antaa valtakunnalliset yleiset mittausohjeet (VMR 1/99) sekä tukki- ja kuitupuun mittausohjeet (VMR 1-06 ja VMR 1-07), jotka eivät ole sitovia säädöksiä. Mittaaja voi hakea poikkeusluvan voidakseen mitata VMF:n sijaan.

Metsähallitus on yhdessä SDC:n ja muiden sidosryhmien kanssa valmistellut vuodesta 2007 mittauslainsäädännön ja mittausmääräysten uusimista. Vuonna 2010 valmistuneessa työryhmäraportissa esitetään mittauslain jättämistä voimaan, mutta annettaisiin uusi asetus ja mittausmääräys. Asetuksessa olisi mukana myös lehtipuutukkilajit sekä metsäenergiapuu (latvusmassa, harvennusenergiapuu ja kannot). Mittaus koskisi vain ensivaiheen luovutusmittausta metsänomistajalta jollekin muulle. Yhtiöiden väliset ja sisäiset toisen asteen kaupat kuten vaihtopuu ja toimituspuu sekä teollisuushake jäisivät lain ulkopuolelle osapuolten sopimuksiin perustuvaksi.

Uusissa esityksissä mittausmääräysten ylläpito ja viranomaisvalvonta säilyisi Metsähallituksella. Mittauksen muu valvonta ja tarkempi mittausmenetelmäohjeistus tehtäisiin kuten nyt SDC:n toimesta eli mittausneuvoston (RMR), mittauskontrolliyksikön (Virkesmättningskontroll, VMK) sekä mittauskehitysyksikön (Virkesmättningsutveckling, VMU) toimesta. VMF:t laatisivat kuten nytkin yksityiskohtaiset ohjeistukset. Jos mittaajana olisi VMF-organisaatioon kuulumaton, esimerkiksi

ulkopuolinen mittauspalveluorganisaatio, sen tulisi laatia tehtävistään yksityiskohtaiset toimintaohjeet ja säilyttää omavalvonnan kontrollitulokset. Jokaisella mittausorganisaatiolla on oltava systemaattinen ja tarkoituksenmukainen kontrollijärjestelmä, jolla seurataan menetelmien mittaustarkeyttä. Ulkopuolisten mittaajien valvonta kuuluisi Metsähallitukselle. Uuden mittausasetuksen ja mittausmääräysten on tarkoitus tulla voimaan alkuvuonna 2013.

Yksityismetsien puukaupassa yleisin kauppamuoto on tienvarsihinnoiteltu hankintakauppa, jossa myyjä ostaa korjuupalvelun ostajalta. Luovutusmittaus, jossa määritetään määrä ja laatu, tapahtuu kuljetuksen jälkeen mitta-aseilla tehdasmittauksena. Laatuvastuu on myyjällä, sillä kyseessä on hankintakauppa. Puutavara mitataan pääosin vain kerran tehdasmittausmenetelmin. Hakkuukonemittauksen osuus luovutusmittauksessa on vain noin 2–3 prosenttia. Muut kauppamuodot, kuten kiinteähintaiset leimikon koko puumäärää koskevat pystykaupat, ovat vähentyneet. Hakkuukonemittauksista tai lähikuljetuksen kuormien perusteella arvioitua kuutiomäärää käytetään yleisesti yrittäjien ennakkotilitysperusteena. Lopullinen tilitys metsänomistajalle, yrittäjille sekä ostajan ja teollisuuden välillä tapahtuu VMF-yhdistyksen mittaamalla määrillä. Mittaussuureina on tukilla kuorettomaan latvaläpimitaan perustuva tekninen tilavuus (m^3 to ub) ja VMF Syd -yhdistyksen alueella myös tilavuus kuoretta (m^3 fub). Kuitupuuta mitataan koko maassa tilavuutena kuoretta (m^3 fub). Kuori vähennetään vastaanottomittauksessa kuoriluokituksen antamien funktioiden tai taulukkolukujen perusteella. Kontrollimittauksessa pyritään arvioimaan kuoren osuutta läpimitasta tai mittaamaan kuoreton läpimita veistämisen jälkeen. Myös muut mittaussuureet ovat sallittuja.

Tällä hetkellä SDC:n mittausneuvosto linjaa mittauksen ja puutavaran tilityksen kehittämistä, koordinoi ja johtaa yhteisiä standardisointi-, kehitys- ja tutkimushankkeita, laatii mittausohjeita ja koulutusmateriaalia. SDC:n VMK-yksikkö johtaa puutavaranmittauksen tarkastus- ja kontrollitoimintaa mittausyhdistyksissä, auktorisoi mittaajat ja tyyppihyväksyy uudet mittausmenetelmät ja -laitteet. VMF-yhdistykset tekevät yksityiskohtaiset mittausohjeet, joiden mukaan mittaus toteutetaan asiakaslaitoksilla.

Mittausyhdistyksissä on erillinen kontrolliosasto, jonka tehtävänä on mitata mitta-aseiden kontrolliotannat sekä toimia VMK:n valvontaelimenä kentällä. Osapuolten pyytämien kontrollien mittaus tehdään aina toisen yhdistyksen kontrollimittaajan toimesta. VMK nimittää kontrollimittaajat.

Erimielisyystapauksissa osapuolet voivat pyytää erillistä salaista kontrollia. VMK valitsee jäsenet kontrolliryhmään. Siihen tulee edustajia muista yhdistyksistä. Erimielisyystapauksissa toimitetaan uusi erä perusmittaukseen, joka mitataan kontrolliryhmän toimesta joko etukäteen tai heti perusmittauksen jälkeen.

Eron suuruus vaikuttaa siihen, kuka maksaa kontrollin kulut, mittausyhdistys vai kontrollin pyytäjä. Raja riippuu mittaustavasta ja määritetäänkö erän arvo vai pelkkä tilavuus. Jos ostaja tai myyjä on pyytänyt kontrollimittausta, se koskee aina erän arvoa.

Nykyisessä SKSFS 1999:1 määräyksessä on funktiotyypiset mittaustarkkuuskäyrät erikseen pölkyittäin mittaustavalle ja muodostelma- tai otantamittausmenetelmille. Pienin erä on kymmenen kuutiometriä. Tarkkuus on esitetty mittauserän koon suhteen. Lisäksi siinä on annettu mittaustarkkuusvaatimukset yli kymmenen tonnin punnituserille ja erille, joiden lukumäärä lasketaan.

Saksa

Saksan vuosittaiset hakkuut ovat noin 57 miljoonaa kuutiometriä. Puutavara mitataan joko jalostuslaitoksella tai tienvarressa. Saksassa ei ole puutavaran mittaustarkkuuslakia, vaan mittaus perustuu sopimusperusteiseen menettelyyn.

Saksassa oli 1969–2007 voimassa valtakunnallinen EU:n raakapuun luokitusta koskevaan direktiiviin 68/89/ETY perustuva mittausohjeistus, HKS- lajittelu (Handelsklassensortierung für Rohholz). Kun tämä EU- direktiivi lakkautettiin 2008, poistuivat myös mittausohjeistuksen perusteet. Mittausosapuolilla on tavoitteena kehittää tilalle vapaaehtoinen raakapuukaupan kehyspöytäkirja.

Saksan metsätalousneuvoston (Deutschen Forstwirtschaftsrates, DFWR) ja Saksan puutalousneuvoston (Deutschen Holzwirtschaftsrates, DHWR) aloitteesta metsänomistajajärjestöt ja teollisuus ovat tehneet raakapuukaupan kehyspöytäkirjan, ”Rahmenvereinbarung für den Rohholzhandel in Deutschland”, joka julkaistiin 17 päivänä marraskuuta 2010. Se sisältää tilavuusmittausohjeet ja laatuoluokittukset. Sopimusohjeeseen tullaan lisäämään energiapuun mittausohjeet. Baden-Württembergin metsäntutkimuslaitos (FVA) toimii hankkeen koordinaattorina.

Tukkien mittaus metsäpäässä pohjautuu edellä mainittuun direktiiviin 68/89/ETY. Siinä sovelletaan sekä dimensio- että laatuun perustuvaa luokittelua. Tukin keskusläpimita kuoren alta mitataan

mittasaksilla ristiin. Laskennassa käytetään yhden sentin alenevaa luokitusta. Tukin pituus mitataan ilman taseusvaraa alanevaan sovittuun moduuliin.

Tukkimitarimitaukselle käytetään mittaosapuolten ja Baden-Württembergin metsäntutkimuslaitoksen kehittämää kehyssovimusta ”Werkvermessung von Stammholz” vuodelta 1994. Saha- ja levyteollisuuden tukkimittarimitausta kontrolloidaan ulkopuolisten, auktorisoitujen tarkastajien toimesta. Tänä päivänä on yli sata sahalaitosta noin 80 yhtiössä sertifioitu tämän menetelmän käyttöön. Laitoksella on oltava tukkimittarin kalibrointijärjestelmä.

Muita käytetyimpiä ja suositeltavia mittaomenetelmiä ovat kuitu- tai energiapuun mittaus pinomenetelmällä ajoneuvossa tai muodostelmassa, lyhyen puutavaran (tukki-, kuitu- tai energiapuu) mittaus otantamenetelmällä metsäpäässä ja kontrollimitauksessa sekä kuitu- tai energiapuun paino- ja kuiva-ainemittaus ajoneuvossa tehtaalla. Hakkuukonemittausta ei käytetä luovutusmittauksessa, mutta jonkin verran ennakkotilitysten määrittämisessä.

Itävalta

Itävallan metsäteollisuuden puunkäyttö on vuosittain noin 28–30 miljoonaa kuutiometriä, josta tukkia noin 20 miljoonaa kuutiometriä. Itävallassa ei ole erillistä mittaustarkastusta. Mittaus perustuu kuten Saksassa sopimusperusteiseen menettelyyn. Puukauppa- ja mittaussääntöjen kehittämisosapuolina ovat Austria Chamber of Agriculture/Forestry (Maa- ja metsätalousneuvosto), Association of the Austrian Paper Industry (Austropapier) sekä Association of Austria Wood Industry. Ne muodostavat FHP yhteistyöelimen (Cooperative Platform Forest-Wood-Paper). Itävallan puututkimuslaitos (Holzforschung Austria, HFA) toimii mittauksen kehittäjänä ja sen alainen kalibrointilaboratorio suorittaa tukkimittareiden ja muiden mittaustarkastuslaitteiden kalibroinnit, testaukset ja mitta-asetusten auditoinnit.

FHP on julkaissut valtakunnalliset puukauppaohjeet, tukkien ja kuitupuun mittaus- ja laatuolosuhteiden säännöt 2006 (Österreichische Holzhandelsunion, ÖHU). Pyöreän puun tarkemmat ohjeet on annettu ÖNORM L1021 standardina 2006. Hakkeelle on ÖNORM for Wood Chips. Energiapuulle on erilliset ohjeet.

Kuitupuu ja levyteollisuuden raaka-aine mitataan tehtaalla kuiva-ainetonneina (ATRO-paino), jossa mittauserän massa punnitaan ja kuiva-ainepitoisuus määritetään pölkkyistä sahattujen purunäytteiden avulla. Kuiva-ainetonni voi tarvittaessa muuttua kuutiometreiksi vakiooluvuilla. Kaupan mittana on kuiva-ainetonni. Mittauksen oikeellisuutta kuitupuuasemilla seurataan HFA:n kalibrointilaboratorion tekemissä auditoinneissa.

Tukit mitataan metsäpäässä käsityövälinein tai saha- ja levylaitoksilla tukkimittarilla. Tukkien keskusläpimitaan perustuva kuutiointi on lähes sama kuin Saksassa. Tilavuus ilmoitetaan kuoreta. Kuori vähennetään puulajikohtaisilla läpimitaan perustuvilla kuorifunktiolla. HFA tarkastaa valvontakäynnillään, että tukkimittareiden perusmittauksen omavalvonnat on suoritettu asianmukaisesti. HFA:n kalibrointilaboratorio tekee sahan tilauksesta mahdollisesti tarvittavat kalibroinnit toimien ulkopuolisena valvontamittajana.

Viro

Viron hakkuumäärä vuodessa on noin seitsemän miljoonaa kuutiometriä, josta kuitupuuta kolme ja tukkia neljä miljoonaa kuutiometriä. Lisäksi energiapuuta käytetään noin 3,5 miljoonaa kuutiometriä. Kuitupuuta käytetään kotimaassa noin 0,5 miljoonaa kuutiometriä ja loput menevät vientiin. Tukkipuu jalostetaan kotimaassa lähes kokonaan.

Viron ympäristöministeriön asetus no 64, 15.11.2006 määrittelee puun tilavuuden mittausta, mittaustarkkuutta ja mittaustulosten dokumentointia koskevat vähimmäisvaatimukset niissä tapauksissa, joissa osapuolet eivät ole kirjallisesti sopineet mittauksesta muuta. Ympäristöministeriön asetus koskee pyöreän puutavaran pinomittausta, pölkkykohtaista kontrollimitausta sekä pienpuusta ja hakutähteistä tehdyn hakkeen kehystilavuusmittausta. Asetus on säädetty Metsälain 39 §:n nojalla. Metsälain 39 § antaa osapuolille laajat valtuudet sopia mittauksesta, koska Virossa ei ole puutavaran mittaustarkastusta.

Asetuksessa todetaan, että osapuolten tulee sopia käytettävistä mittayksiköistä ja mittaustarkkuudesta ennen mittauksen aloittamista. Mittaustarkastuslaitteiden on oltava kunnossa ja kalibroituja. Kalibroinnit on oltava vaivattomasti todennettavissa. Erimielisyystapauksissa mitataan sama puumäärä uudelleen käyttäen joko samaa tai tarkempaa mittaomenetelmää, menettely on vastaava kuin Ruotsissa. Tyytymätön osapuoli voi

toimittaa kontrollierän mitta-asemalle ilman että mittaaja on siitä etukäteen tietoinen. Tästä tulee myyjän ja ostajan sopia etukäteen.

Mittausdokumentoinnista todetaan, että ne on esitettävä ymmärrettävästi. Dokumentoinnin tekee toinen osapuolista tai sopimuksen perusteella kolmas osapuoli. Mittaustodistuksen sisältö kuten mittayksiköt, mittaaja, aika ja paikka on mainittava. Mittausten perusteet, välitulokset ja laskenta on esitettävä, mikäli ei ole toisin sovittu kauppakirjassa.

Kuitupuun ja tukkien laatuvaatimukset sekä mittausten menetelmät on esitetty yksityiskohtaisesti Eestin Metsaseltsin (Viron Metsäyhdistyksen) julkaisemassa raakapuun mittausta ja arviointia koskevassa ohjekirjassa vuodelta 2001. Kauppakirjoissa viitaten siihen nimellä Tartu 2001.

Puutavaran luovutusmittaus tehdään pääosin teollisuus- ja sahalaitosten sekä satamaterminaalien mitta-asemilla. Mittauksen suorittaa ostaja tai mittaukseen erikoistunut palveluyritys ostajan lukuun. Mittayksikkönä on sekä kuitupuulla että tukilla kuoreton kiintokuutiometri. Energiapuun mittaussyksikkönä puukaupassa on metsänomistajan suuntaan irtokuutiometri. Puunhankkijan ja lämpölaitoksen välillä mittayksikkönä on MWh.

Kuitupuun vallitsevin luovutusmittausmenetelmä myyjän ja ostajan välillä on pinomittaus ajoneuvossa kuljetuksen jälkeen. Pinomittauksia tienvarressa tehdään vain, jos varastointiaika muodostuu pitkäksi. Tukkien mittausta tehdään pääosin tukkimittarimittauksena sahoilla. Pienten tukkierien mittausta käsityövälinein ja kuutiointia taulukoilla tienvarressa, terminaaleissa tai piensahoilla käytetään vähän.

Hakkuukonemittauksia käytetään logistiikan tarpeisiin ja tarvittaessa yrittäjän ennakkotilien määritykseen, mikäli puutavaran varastointiaika on pitkä. Lopullinen mittausta tehdään tehdasmittauksena terminaalissa tai sahallä.

2.5 Nykytilan arviointi

Toimintaympäristö, jonka vallitessa nykyinen puutavaran mittaussääntö valmisteltiin ja annettiin, poikkeaa monilta osin siitä toimintaympäristöstä, jossa mittaussääntöä nykyisin sovelletaan. Selvin muutos käytännön mittauksessa nykyisen puutavaranmittauslain voimassaoloaikana on mittauksen teknistyminen. Hakkuukonemittauksesta on tullut selvä valtametelmä ja mittausta tehdään entistä enemmän käyttöpaikalla tehdasmittausmenetelmillä. Yksittäisistä käyttönotetuista mittausten menetelmistä kuormainvaakamittauksen mittaussääntö on lisääntynyt, mutta ei toistaiseksi määrältään yllä edellä mainittujen menetelmien tasolle. Kuormainvaakamittauksen käyttö kohdistuu pieniin puutavaraeriin, jolloin sillä saavutettavat edut mittauskustannuksissa ja logistiikan parantumisessa ovat mittaussääntöön nähden merkittävät. Kuormainvaakamittauksen asema on korostunut erityisesti energiapuun mittauksessa energiapuun korjuun kehittämisen ja tehostumisen myötä.

Puutavaran mittauksen teknisiä perusteita, mittausten menetelmiä ja -laitteita tutkivat ja kehittävät aikaisempaa useammat tutkimuslaitokset, korkeakoulut ja mittaustekniikan valmistajat. Perinteinen mittaustutkimus, joka pitkälti perustuu puutavaran sisäisten tai ulkoisten ominaisuuksien matemaattiseen kuvaamiseen, on säilyttänyt tarpeellisuutensa teknisen kehittämisen rinnalla. Mittauksen teknistymisen ohella kehityssuuntana on ollut pyrkimys kytkeä mittausta osaksi puunhankinnan logistiikkaa ja sen ohjaamista. Hakkuukone- ja kuormainvaakamittaus sekä tehdasmittausmenetelmät ovat tyypillisesti mittausten menetelmiä, jotka nivoutuvat puunkorjuun ja kuljetuksen työvaiheisiin. Mittauksen kehittämisen avulla pystytty parantamaan mittaustarkkuutta ja alentamaan mittauskustannuksia, mutta toisaalta on menetetty yksittäisen mittauserän osalta mittauksen seurattavuutta ja uusittavuutta. Mittaustulos ja siihen liittyvä laskenta saattavat olla mittaustekniikan valmistajan yrityskohtaista erikoisosaamista, jota tiedon tai menettelytavan omistaja pitää yrityssalaisuutena. Puutavaraerän mittausta on entistä harvemmin uusittavissa puutavaralogistiikan nopeuden vuoksi.

Mittaussääntöön soveltamisalan ulkopuolella olevan energiapuun hankinta ja korjuu kohdistuvat samoihin leimikoihin ja rungonosiin kuin puutavaranmittauslain soveltamisalaan kuuluvan ainespuun. Käytännössä ei ole aina yksiselitteistä, milloin ja millä perusteella puuraaka-aineen mittausta kuuluu lain soveltamisalaan silloin, kun puunhankinta kohdistuu metsäteollisuuden ja energiateollisuuden käytön rajapinnassa olevaan puuraaka-aineseen. On epätarkoituksenmukaista, että samoja rungon ositteita mitataan säädös- tai sopimusperusteisesti tavaralajimäärittelyn tai loppukäytön mukaisesti vaihdellen.

Nykyinen puunhankinnan rytmi edellyttää puutavaran kuljetuksen aloittamista tienvarsivarastolta puunkorjuun ollessa vielä käynnissä ja siten ennen kuin mittaustulos on vahvistettu. Sovittu menettelytapa on

heikentänyt oleellisesti mittauslainsäädännön mahdollisuutta toimia alkuperäisellä tavalla heikomman osapuolen suojana. Toimijan oikeusturvakeinoa virallista mittauksista voidaan käyttää vain rajallisesti uudelleen mittaamalla, sen sijaan nykyisin kiistatapaukset monesti tarkastellaan asiakirjojen perusteella.

Vaikka nykyinen mittauslainsäädäntö ei tee eroa mittausosapuolten asemalle tai toiminnan laajuudelle, on nykyinen puutavaranmittauslaki kuitenkin pitkälti yksityisen puukaupan tarpeista lähtevä. Varsinkin konsernien sisäisessä, mutta usein myös yritysten välisessä puukaupassa on katsottu sopimisen mahdollisuuden myös mittauksen osalta olevan tärkeä ja kuuluvan vapaan kaupankäynnin periaatteisiin. Lisäksi sopimisvapauden on katsottu vastaavan puunhankinnan ja puukaupan tehokkuustarpeisiin ja muuttuviin mittaustarpeisiin.

Mittauslainsäädännön nykyisen tulkinnan mukaan yritykset voivat sopia muun kuin vahvistetun mittausmenetelmän käytöstä, jos kysymyksessä ei ole puutavaranmittauslain tarkoittama mittaus, vaan muu mittaus toiminta. Tällöin myöskään toimijan oikeusturvakeinot, mukaan lukien mittauseriäisyyksien ratkaiseminen virallisella mittauksella, eivät ole käytettävissä. Sopimisvapauden määrittelyä ja merkitystä tässä yhteydessä ei ole aina pidetty täysin selvänä. Lakiehdotuksessa sopimisvapautta koskevia säännöksiä tarkennetaan.

Mittauslainsäädäntöä on arvosteltu monien yksityiskohtiensa osalta. Näitä ovat esimerkiksi puutavaranmittauksista koskevan ohjeistuksen ja määräysten valmisteluprosessi, jota on yleisesti pidetty hitaana ja joustamattomana. Puutavaranmittauslain 17 §:n mukaan maa- ja metsätalousministeriö vahvistaa puutavaran mittauksen neuvottelukunnan esityksestä puutavaran mittauksessa käytettävät mittausmenetelmät ja niitä koskevat mittausohjeet. Huomioon ottaen tarkoituksenmukaisuus ja pyrkimykset joustavuuteen käytännön toiminnassa ja mittausohjeiden laadinnassa, on ministeriötason asetusmenettelyä pidetty menettelyltään huonosti asiaan sopivana mittauksista koskevassa ohjeistuksessa. Muutamat mittausmenetelmäohjeet ovat muodostuneet laite- ja valmistajakohtaisiksi tilanteissa, joissa vastaaventyypisiä mittauslaitteita ei ole aiemmin ollut käytössä puutavaran mittauksessa. Lisäksi puutavaran mittauksen hyväksyttävä tarkkuus on nykyisin kaikilla mittausmenetelmillä sama, ja se ei ota huomioon puutavaralajia, eräkokoja tai muita mittaustarkeyteen tosiasiaa vaikuttavia tekijöitä. Edellä mainitut epäkohdat johtuvat osittain mittauslainsäädännön epätarkoituksenmukaisesta soveltamisesta ja ne eivät sinänsä yksin ole peruste lain uudistamiselle. Lain uudistamisella kuitenkin pystytään ajanmukaistamaan mittausmenetelmäohjeiden vahvistaminen, harmonisoimaan eri aikakausina vahvistetut mittausmenetelmäohjeet ja asettamaan tarkoituksenmukaiset mittauksen tarkkuusvaatimukset.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Lakiehdotuksen tarkoituksena on turvata jalostamattoman puutavaran mittauksessa käytettävien menetelmien, laitteiden toiminnan ja mittauksien luotettavuus. Lakiehdotuksen tavoitteena on lisätä puukaupan sujuvuutta, lisätä edelleen mittausosapuolten välistä luottamusta ja parantaa kehittyvien puu- ja urakointimarkkinoiden toimivuutta kaikkien puutavaralajien osalta.

Yksityisen metsänomistajan ja työntekijän oikeudellista asemaa turvaava heikomman osapuolen suoja säilytetään nykyisen lain mukaisena.

Merkittävin muutos nykyiseen lakiin verrattuna on ehdotus energiapuun sisällyttämisestä lain soveltamisalaan. Vaikka energiapuun mittauksessa noudatetut sopimusperusteiset menettelyt ovat sinänsä osoittautuneet toimiviksi, on energiapuun kytkeminen lain soveltamisalaan välttämätöntä metsänomistajien ja työntekijöiden oikeudellisen aseman parantamiseksi ja lakiin perustuvien yhtäläisten velvollisuuksien ja oikeuksien luomiseksi kaikille toimijoille.

Nykytilanteeseen verrattuna lain rakennetta on tarkoitus yksinkertaistaa siirtymällä menetelmäkohtaisista säännöksistä mittausmenetelmäryhmille säädettäviin yleisiin luotettavuus- ja tarkkuusvaatimuksiin. Yksinkertaistettu lain rakenne helpottaa uusien mittausmenetelmien kehittämistä ja markkinoille tuloa, sillä uusille menetelmille asetettavat vaatimukset olisivat jo etukäteen tiedossa, eikä uuden menetelmän käyttöönotto edellyttäisi nykyiseen tapaan säännösten muuttamista.

Puunkorjuun menetelmät kehittyvät jatkuvasti ja puun mittausmenetelmiä kehitetään osana kustannustehokasta puuraaka-aineen toimitusketjun hallintaa. Rationaalisten mittausmenetelmien mahdollistamiseksi lakiehdotus antaa yrityksille ja laajamittaisen urakointimittausmenetelmän osalta mahdollisuuden sopia tietyistä mittauksiin liittyvistä asioista toimijoiden kannalta tarkoituksenmukaisella

tavalla.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset ja yhteiskunnalliset vaikutukset

Suomessa puutavaran mittaus tapahtuu hankintalogistiikkaketjun osana joko metsässä, tienvarressa, terminaalissa tai tehtaalla. Mittauskustannuksista vastaa yleensä puutavaran ostaja tai urakanantaja, ellei muuta ole sovittu. Sama periaate tulisi säilymään myös uudessa laissa puutavaran mittauksesta.

Vuonna 2011 markkinahakkuut olivat 52,4 miljoonaa kuutiometriä, josta tukkipuuta oli 21,8 (Suomen Sahat ry:n jäsenten osuus tukkipuun käytöstä oli noin 9 milj. kuutiometriä) ja kuitupuuta 29,9 miljoonaa kuutiometriä. Energiapuuta (metsähake) käytettiin 6,8 milj. m³ ja sahaketta ja purua 7,6 milj. m³. Puun korjuun ja kuljetuksen kokonaiskustannukset olivat vuonna 2010 1,1 miljardia euroa ja kantorahatulojen bruttoarvo 1,8 miljardia euroa. Koko metsäsektorin arvonlisäys metsäteollisuustuotteet mukaan lukien oli vuonna 2010 7,5 miljardia euroa, eli noin 5 prosenttia BKT:sta.

Puutavaranmittauslaki on turvannut heikomman osapuolen aseman ja määritellyt puutavaran mittauksessa hyväksytyt menettelytavat ja luonut sitä kautta luottamusta ja vakautta puumarkkinoille. Puumarkkinoiden suuren taloudellisen arvon vuoksi puutavaranmittauslain taloudelliset vaikutukset voidaan arvioida merkittäviksi. Lakiehdotuksessa lain soveltamisalan laajentaminen energiapuun mittaukseen ulottaa lain hyötyvaikutukset myös kehittyville energiapuumarkkinoille, mitä voidaan pitää lakiuudistuksen merkittävimpana yhteiskunnallisena ja taloudellisena vaikutuksena.

Keskimääräiset puutavaran mittauskustannukset ovat Suomessa alhaisemmat kuin Ruotsissa. Ruotsia edullisemmat mittauskustannukset johtuvat pitkälti puutavaranmittauslain mahdollistamasta työprosesseihin integroidusta hajautetusta mittauksen toimintamallista sekä hajautettuun toimintaan sopivien mittausmenetelmien ja laitteiden aktiivisesta kehittämisestä ja käyttöönnotosta. Lakiehdotuksessa säilytettäisiin puutavaranmittauksen hajautettu toimintamalli ja helpotettaisiin uusien mittausmenetelmien kehittämistä ja markkinoille tuloa. Laissa säädettäisiin mittausmenetelmäryhmille ja mittausmenetelmille yleiset vaatimukset, jotka kaikkien menetelmien ja laitteiden tulisi täyttää. Nykyisessä laissa uuden mittausmenetelmän käyttöönotto on edellyttänyt säädösmuutoksia. Aikaisempaa joustavampi uusien menetelmien käyttöönotto alentaa kehityksen myötä puutavaran mittauskustannuksia ja parantaa suomalaisen metsäsektorin kilpailukykyä.

Energiapuutavaraketjun kaikki toimijat tulisivat lakiehdotuksessa lain edellyttämien velvoitteiden piiriin, mikä aiheuttaisi toimijoille myös lisäkustannuksia. Aiheutuvia kustannuksia voidaan kuitenkin pitää vähäisinä energiapuumarkkinoiden toimivuuden parantumisesta aiheutuviin hyötyihin verrattuna. Energiapuun mittauksen sisällyttäminen lakiin sekä oikeusturvakeinojen ulottaminen myös yritysten välisiin kaappoihin saattavat lisätä hetkellisesti Metsäntutkimuslaitoksen virallisten mittaajien tehtäviä ja niistä aiheutuvia viranomaistehtävien kustannuksia. Virallisten mittaajien lukumäärää ei ole kuitenkaan tarkoitus puutavaranmittauslain muutoksen vuoksi lisätä nykyisestä kahdesta henkilöstä.

Lain uudistamisen yhteydessä virallisesta mittauksesta, valvontamittauksesta ja mittauslautakunnan päätöksestä suoritettavat maksut päivitetäisiin vastaamaan nykyisiä kyseisen toimituksen kustannuksia ottaen kuitenkin huomioon heikomman osapuolen asema.

4.2 Vaikutukset mittausosapuolten asemaan

Puutavaranmittauksen mittausosapuolia ovat tahot, joita mittaustulos koskee. Osapuolia voivat siten olla metsänomistaja, ostaja, työnsuorittaja, työnantaja, urakoitsija, urakanantaja ja tehdasmittaja.

Lakiehdotus selkeyttää kaikkien mittausosapuolten asemaa siltä osin, että jatkossa kaikki mitattava jalostamaton puutavara on lain piirissä. Voimassa olevan puutavaranmittauslain mukaan ainespuu on lain säätelyn piirissä ja energiapuuta on lain soveltamisalan ulkopuolella sopimuksenvaraisen menettelyn piirissä. Mikäli lakiehdotusta ei ulotettaisi kattamaan myös energiapuun mittaamista, olisivat energiapuun mittauksessa käytettävät mittauslaitteet mittauslaitelain piirissä. Mittauksen toimintaympäristön yhtenäistämällä on kaikkien mittausosapuolten kannalta positiivinen ja markkinoiden toimintaedellytyksiä parantava vaikutus.

Voimassa olevasta puutavaranmittauslaista poiketen sahanpuru on rajattu lakiehdotuksessa lain soveltamisalan ulkopuolelle. Koska pääosan sahauskeiväkeistä muodostava teollisuushake kuitenkin edelleen kuuluisi lain soveltamisalan ja oikeusturvakeinojen piiriin, ei purun poistumisella soveltamisalan piiristä ole kuitenkaan kovin suurta merkitystä. Sahanpurun kaupassa noudatettaisiin jatkossa normaalia yritysten välistä sopimusvapautta ja sahanpurun mittaamisessa käytettävien laitteiden osalta mittauslaitelakia. Sahanpurun jättäminen lakiehdotuksessa lain soveltamisalan ulkopuolelle on katsottu tarpeelliseksi sahanpurun käyttökohteiden moninaisuuden, ilmoitusvelvollisuutta ja valvontaa edellyttävien tehdasmittauspaikkojen lukumäärän rajoittamisen sekä puutavaranmittauksen toimialan selkeyttämisen vuoksi.

Lukumääräisesti ja myös määrällisesti eniten puukauppoja tekevät yksityiset metsänomistajat tai heihin rinnastettavat tahot. Metsänomistajalle tärkeintä on voida luottaa siihen, että luovutusmittaus tehdään oikein ja tarkasti sekä tietää ja tarvittaessa saada käyttöönsä lain tarjoamat erityisesti puutavaran mittauksista varten määritetyt oikeusturvakeinot ongelmatilanteissa. Sama koskee muitakin mittausosapuolia niin luovutus-, työ- kuin urakointimittauksessa. Voimassa oleva puutavaranmittauslaki on pystynyt takaamaan ainespuun mittauksen toimivuuden ja luotettavuuden. Lakiehdotus ulottaa lain hyötyvaikutukset myös energiapuun mittaukseen. Mittaukselle asetettavat kattavat ja aikaisempaa selkeämmät vaatimukset vakiinnuttavat menettelytapoja ja lisäävät luottamusta puukaupan ja puunhankinnan eri toimijoiden välillä.

Puukauppaa käydään merkittävästi myös isojen metsäteollisuuskonsernien sisällä sekä metsäalan yritysten välillä. Lakiehdotuksessa yritysten välinen sopimusvapaus supistuu ainespuun mittauksessa jonkin verran, kun aikaisemmin tulkinnanvaraiset yritysten väliset puutavaran vaihdot ja toimituskaupat on yksiselitteisesti otettu lain soveltamisen piiriin ja käytännössä poistuu kokonaan energiapuutavaran mittauksessa lain soveltamisalan laajetessa. Tämä muuttaa yritysten välisiä mittauskäytäntöjä jonkin verran, ja tuo kaikki puutavaran mittaukset lain oikeusturvakeinojen piiriin parantaen yrityspohjaisten toimijoiden oikeudellista asemaa merkittävästi. Yritysten väliset sopimusvapauden rajoitukset on määritetty niin, että ne ottavat huomioon toiminnan erityistarpeet, jolloin merkittäviä lisäkustannuksia ei toimijoille arvioida sopimusvapauden rajoituksista aiheutuvan. Esitetyt sopimusvapauden rajoitukset yhtenäistävät ja selkiyttävät puutavaran mittauksen menettelyitä kaikkien toimijoiden ja puutavaralajien osalta, jolloin lain tavoitteena oleva puutavaran mittauksen luotettavuus paranee. Yritysten väliseen luovutusmittaukseen ja laajamittaiseen urakointitoimintaan säädetyn rajoitetun sopimusvapauden osalta on jatkossa arvioitava sitä, ettei se johda sellaiseen kehitykseen ja toimintamalleihin, jotka heikentäisivät mittauksen luotettavuutta ja avoimuutta.

Lakiehdotuksessa on täsmennetty mittauksesta sovittavat asiat ja mittausasiakirjassa vähimmäisvaatimuksena ilmoitettava sisältö, tarkennettu mittausoimituksen päättymistä ja mittausasiakirjojen säilyttämistä sekä mittaus tuloksen tiedoksisaamista koskevat säännökset. Lisäksi mahdollisiin erimielisyyksiin liittyviä määräaikoja on selvästi pidennetty. Lakiehdotuksen muutokset parantavat erityisesti mittauksen ammattitaidon ja kokemuksen osalta heikommassa asemassa olevan metsänomistajan ja työnsuorittajan asemaa.

Ostajan, urakoitsijan ja urakanantajan asemaan lakiehdotus ei tuo merkittäviä muutoksia energiapuun soveltamisalaan sisällyttämistä lukuun ottamatta. Lakiehdotukseen sisällytetty mahdollisuus poiketa tietyistä lain velvoitteista laissa säädetyn edellytyksin yritysten välisessä luovutusmittauksessa ja laajamittaisessa urakointitoiminnassa sekä uutena kokonaisuutena lakiin tuotu 3 luku koskien mittausmenetelmäryhmiä sekä mittausmenetelmiä ja -laitteita tarkentavat ja selkiyttävät kaikkien mittausosapuolten velvollisuuksia ja oikeuksia ja parantavat mittausosapuolten toimintaedellytyksiä.

Metsäntutkimuslaitoksen, virallisten mittajien ja mittauslautakunnan velvollisuudet ja oikeudet on lakiehdotuksessa kirjoitettu nykyistä kattavammin ja laajemmin. Lakia toteuttavien organisaatioiden ja viranomaisten tarkempi kuvaus luo mittausosapuolille selvemmän kuvan heidän käytettävissä olevista oikeusturvakeinoista. Lakiehdotukseen sisältyvä 9 luku hallinnollisista pakkokeinoista ja seuraamuksista antaa viranomaisille nykyistä paremmat keinot lain noudattamiseen velvoittamisessa. Tärkeitä toimijoita, vaikkakaan ei mittausosapuolia, ovat mittauslaitteita markkinoille valmistavat ja tuovat tahot. Lakiehdotus on rakennettu niin, että se antaa aikaisempaa vapaammat mahdollisuudet kehittää mittausmenetelmiä ja -laitteita, kunhan laissa säädetty vaatimukset täytetään. Mittausmenetelmien ja -laitteiden vaatimukset, vastuiden määrittäminen mittauslaitteen vaatimustenmukaisuudesta ja määräykset mittauksen luotettavuudesta selkiyttävät näiden toimijoiden vastuita ja toimintaedellytyksiä.

4.3 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Energiapuun mittausta on leimannut toimintatapojen ja toimijoiden kirjavuus ja vakiintumattomuus, puutteellisiin ja luotettavuudeltaan heikkoihin menetelmiin perustuva käytännön mittaustoiminta ja mittausten kehittämiseksi tarvittavan tutkimustiedon vähäisyys. Energiapuun mittauksen kytkeminen soveltamisalaan tulee lisäämään toimijoiden määrää ja tuomaan esiin näiden välisiä eroja toimintamalleissa ja ammattitaidossa sekä lisäämään mittausten määrää ja mittaussuureita ja suurentamaan mittausten tasoeroja tarkkuuden ja luotettavuuden suhteen. Energiapuun mittauksen myötä virallisten mittausten määrä sekä erityyppiset kyselyt ja pyynnot viranomaiselle tulevat lisääntymään.

Energiapuun kytkeminen lakiehdotuksessa lain soveltamisalaan lisää tehdasmittauksen valvonnan piirissä olevien tehdasmittauspaikkojen määrää samalla kun nykyiset tehdasmittauspaikat tulevat pääsääntöisesti säilymään tehdasmittauksen valvonnan piirissä. Kun virallisen mittauksen voimavaroja ei ole lakiehdotuksen vuoksi tarkoitus lisätä, jouduttaneen tehdasmittauksen valvontaa kehittämään nykyisestä noin kerran vuodessa paikan päällä tehtävästä valvontamittauksesta asiakirjatarkastuksiin ja otantaan perustavaksi valvonnaksi. Lakiehdotuksen yksityiskohdat koskien mittaustuloksen vahvistumista, valitusta koskevia määräaikoja, virallisen mittauksen määrittelyä ja toimittamista ja virallisen mittauksen toimivaltuutta parantavat virallisen mittauksen toimittamisen edellytyksiä.

5 Asian valmistelu

5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Puutavaranmittauslain ajanmukaisuutta, toimivuutta ja muutostarpeita pohdittiin maa- ja metsätalousministeriön koolle kutsumassa *Minkälaista mittaussääntöä tarvitaan 2010-luvulla – teemaseminaarissa* tammikuussa 2007. Teemaseminaarissa muodostettiin epävirallinen työryhmä valmistelemaan mittaussääntöä koskevaa toimenpide-ehdotusta puutavaranmittauksen neuvottelukunnalle. Neuvottelukunta käsittelee toimenpide-ehdotusta 5 päivänä kesäkuuta 2007. Ehdotuksen mukaisesti neuvottelukunta esitti maa- ja metsätalousministeriölle puutavaranmittauslain uudistamistyön aloittamista.

Esityksessään neuvottelukunta totesi, että puunhankinnan ja mittauksen toimintaolosuhteet ovat muuttuneet merkittävästi voimassa olevan mittaussääntöön valmistelun ajoista. Uudet työmenetelmät ja teknologiat ovat oleellisesti muuttaneet käytännön mittausten menetelmiä ja lisänneet niiden määrää. Samanaikaisesti puun toimitusketju kannolta tehtäville on nopeutunut ja rinnalle on tullut merkittäviä, puutavaranmittauslain soveltamisalaan kuulumattomia tavaralajeja. Mittauksen sidosryhmissä ja osapuolissa on myös tapahtunut muutoksia. Mittauslainsääntöön kehittämistarpeet juontuvat pitkälti näistä toimintaympäristön muutoksista lain valmistelun ajoista 1980-luvun lopun jälkeen.

Maa- ja metsätalousministeriö aloitti tämän jälkeen puutavaran mittaussääntöön uudistamisen esivalmistelun ja tarvekartoituksen.

Maa- ja metsätalousministeriö määräsi 29 päivänä tammikuuta 2009 tulohajautuksessaan toimivan Metsäntutkimuslaitoksen laatimaan asiantuntijaselvityksen koskien puutavaran mittaussääntöön uudistamistarpeita. Selvityksessä tuli ottaa huomioon seuraavat pääkohdat: 1) miten nykyinen puutavaran mittaussääntö on toiminut, 2) mitä kehittämistarpeita on tunnistettu ja 3) minkälaiset vaihtoehdot olisivat mahdollisia tulevaisuudessa.

Selvityksen perustaksi Metsäntutkimuslaitos haastatteli toimialan keskeisten mittaussosapuolten ja yritysten edustajia ja alan muita vaikuttajia. Lisäksi järjestettiin kuulemistilaisuus Metsäntutkimuslaitoksen Vantaan toimintayksikössä joulukuussa 2009.

Neuvottelukunta päätti 26 päivänä tammikuuta 2010 pitämässään kokouksessa käynnistää lain esivalmistelun työryhmällä, jossa ovat edustettuina myyjä- ja ostajaosapuolet, työntekijät ja urakoitsijat. Työryhmässä oli edustajat maa- ja metsätalousministeriöstä, Koneyrittäjien liitto ry:stä, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK:sta, Puu- ja erityisalojen liitosta, Metsäalan kuljetusyrittäjät ry:stä, Metsäteollisuus ry:stä ja Metsäteho Oy:stä. Työryhmän muistio *Puutavaranmittauslain uudistamisen suuntaviivat – mittaussosapuolten yhteinen näkemys mittaussääntöön uudistamistarpeesta ja suuntaviivoista* toimitettiin ministeriölle marraskuussa 2010. Puutavaranmittauksen neuvottelukunta hyväksyi sen 29

päivänä marraskuuta 2010 pitämässään kokouksessa mittausosapuolten yhteiseksi näkemykseksi puutavarannittauslain uudistamisen suuntaviivoista ja uudistamistarpeesta. Samaan aikaan ilmestyi Metsäntutkimuslaitoksen asiantuntijaselvitys Puutavaran mittauslainsäädännön uudistamistarpeet (738/62/2010).

Seuraavana keväänä, 27 päivänä huhtikuuta 2011, maa- ja metsätalousministeriö asetti työryhmän (1.5.2011–28.2.2012), jonka tehtävänä oli valmistella puutavarannittauslain uudistamista siten, että uusi laki voisi tulla voimaan 1 päivänä tammikuuta 2013 alkaen (Dnro MMM009:00/2011, Puutavarannittauslainsäädännön uudistamista valmistelevan työryhmän asettaminen).

Työryhmässä oli edustajat maa- ja metsätalousministeriöstä, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry:stä, Metsäntutkimuslaitoksesta, Metsäalan kuljetusyrittäjät ry:stä, Metsäteollisuus ry:stä ja Metsäteho Oy:stä. Työryhmän työn tavoitteena oli 1) uudistaa ja ajantasaistaa puutavaran mittauslainsäädäntö ottaen huomioon edellä selvitetty puutavarannittauksen uudistamisen valmistelutyö sekä saada se yhteensopivaksi mittauslaitelain kanssa, 2) kytkeä energiapuun mittaus osaksi lakisäätteistä puutavaran mittauksesta, 3) turvata edelleen puutavaran mittauksen heikomman osapuolen suoja, 4) seurata Metsäntutkimuslaitoksessa tehtävää puutavaran mittauksen kehitystyötä ja lainsäädännön valmisteluun liittyvää selvitystyötä.

Työryhmän oli kuultava työ- ja elinkeinoministeriötä, Turvallisuus- ja kemikaalivirastoa, Mittatekniikan keskusta (MIKES), Metsäntutkimuslaitosta, Puutavarannittauksen neuvottelukuntaa, Energiapuun mittauslaitoksentaan sekä tarpeen mukaan muita asiantuntijoita ja asianosaisia tahoja.

Maa- ja metsätalousministeriö antoi vuoden 2011 tulosohejauksessa Metsäntutkimuslaitokselle tehtäväksi koota asiantuntijatyöryhmä pohtimaan puutavarannittauslain mittausmenetelmien ryhmittelyä sekä maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa määritettäviä mittausmenetelmäryhmäkohtaisia tarkkuusvaatimuksia.

Asiantuntijatyöryhmän tehtävänä oli: 1) tehdä ehdotus mittausmenettelyistä, joilla energiapuun mittaus kyetään kytkemään saumattomasti muuhun puutavaran mittaukseen, 2) ryhmitellä nykyiset puutavarannittauslain mittausmenetelmät ja sopimusperusteiset energiapuun mittausmenetelmät käytännön mittausmenettelyn kannalta tarkoituksenmukaisiksi mittausmenetelmiksi, joille voidaan määritellä mittausmenetelmien tarkkuusvaatimukset ja muut laissa ja asetuksessa edellytettävät mittausmenetelmien vaatimukset ja 3) tehdä ehdotus mittausmenettelyjen ajantasaistamisen valmistelusta.

Metsäntutkimuslaitoksen kutsumaan asiantuntijatyöryhmään kuuluivat edustajat UPM-Kymmene Oyj:stä, Koneyritysten liitto ry:stä, Metsäntutkimuslaitoksesta, Metsänomistajien liitto Järvi-Suomi ry:stä, Metsä Group Oyj:stä ja Metsätalouden kehittämiskeskus Tapiosta.

Marraskuussa 2011 maa- ja metsätalousministeriö antoi tiedonannon Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle puutavaran mittauslainsäädännön uudistamisesta.

Puutavarannittauslainsäädännön uudistamista valmistelevan työryhmän kokoonpanoa täydennettiin 25 päivänä marraskuuta 2011 Energiateollisuus ry:n, Koneyritysten liitto ry:n, Suomen Sahat ry:n sekä Puu- ja erityisalojen liiton edustajilla (Dnro MMM009:00/2011). Samassa yhteydessä työryhmän toimikuntaa jatkettiin 31 päivään toukokuuta 2012 saakka.

Maa- ja metsätalousministeriö ja puutavarannittauksen neuvottelukunta järjestivät 3 päivänä huhtikuuta 2012 seminaarin puutavarannittauslain uudistamisen nykytilasta. Saadun palautteen pohjalta työryhmä valmisteli ministeriölle työryhmän ehdotuksen hallituksen esitykseksi laiksi puutavaran mittauksesta.

5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Esityksestä pyydettiin lausuntoa Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta, oikeusministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, Metsähallitukselta, Metsäntutkimuslaitokselta, Mittatekniikan keskukselta (MIKES), Turvallisuus- ja kemikaalivirastolta (TUKES), Energiamarkkinavirastolta, Suomen Kuntaliitolta, Suomen metsäkeskukselta, Metsätalouden kehittämiskeskus Tapiolta, Aalto-yliopistolta (Automaatio ja systeemitekniikan laitos), Helsingin yliopistolta (Metsätieteiden laitos), Itä-Suomen yliopistolta (Metsätieteiden osasto), Tampereen teknilliseltä yliopistolta, Bioenergia ry:ltä, Energiateollisuus ry:ltä, Koneyritysten liitto ry:ltä, Maa- ja metsätaloustuottajien keskusliitto MTK ry:ltä, Metsäalan asiantuntijat ry:ltä (METO), Metsäalan kuljetusyrittäjät ry:ltä, metsänomistajien liitoilta (9 kpl), Metsäteollisuus ry:ltä, Puu- ja erityisalojen liitolta, Päijänteen metsänhoitoyhdistykseltä, Pääkaupunkiseudun metsänomistajat ry:ltä, Sahayrittäjät ry:ltä, Suomen Sahat

ry:ltä, Yksityismetsätalouden työnantajat ry:ltä, mittalaite- ja konevalmistajilta, yhteismetsien, seurakuntien ja säätiöiden edustajilta, sekä ..., yhteensä taholta.
Saatuja lausuntoja mukaan....

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

1 luku

Yleiset säännökset

1 §. *Lain tarkoitus.* Pykälässä määritellään lain tarkoitus. Esityksen mukaan lain tarkoituksena olisi turvata jalostamattoman puutavaran mittauksessa käytettävien menetelmien, laitteiden toiminnan ja mittaustulosten luotettavuus. Kun nämä mittauksen osatekijät on toteutettu lakiehdotuksen edellyttämällä tavalla, voidaan puutavaran mittausta pitää luotettavana.

2 §. *Lain soveltamisala ja suhde muuhun lainsäädäntöön.* Lakia sovellettaisiin jalostamattoman puutavaran määrän mittaukseen kauppahinnan, työn tekemisestä paljouden perusteella suoritettavan palkan tai urakointimaksujen taikka muun korvauksen määrittämistä varten. Soveltamisalan sisällä olisi kuitenkin mahdollista sopia toisin tietyistä lain 3 §:ssä säädellyistä asioista. Lakia sovellettaisiin nykyisen puutavaranmittauslain tapaan myös laadun mittaamiseen silloin, kun laatua käytettäisiin arvoltaan erilaisten jalostamattoman puutavaran ositteiden jakoperusteena.

Soveltamisalan määrittelyssä otettaisiin ensimmäistä kertaa energiakäyttöön tarkoitettut puutavaralajit mukaan lain piiriin. Tämä on tullut välttämättömäksi muun muassa kasvavien energiapuun markkinoiden mittaustoiminnan luotettavuuden parantamiseksi. Koska mittaustulosten 4 §:n 2 momentin mukaan sitä ei sovelleta energiapuun mittaamiseen, on energiapuun sisällyttäminen puutavaranmittausta koskevan lainsäädännön piiriin välttämätöntä myös mittaamista koskevan kattavan säätämisen toteuttamiseksi. Energiapuun sisällyttäminen puutavaranmittausta koskevan lainsäädännön piiriin tekee mahdolliseksi toimialalle sopivien energiapuun mittauskäytäntöjen jatkamisen ja kehittämisen.

Maasta vietävän ja maahan tuotavan puutavaran mittaus jäisi nykyisen puutavaranmittauslain tapaan lain soveltamisalan ulkopuolelle mittaustulosten asetettuja vaatimuksia lukuun ottamatta. Esityksen mukaan lakia sovellettaisiin kuitenkin aina jalostamattoman puutavaran määrän mittaukseen vientikaupassa, jos mittauksessa on kyse viejän lakiehdotuksessa määritellyiltä metsänomistajatahoilta ostaman puun luovutusmittauksesta Suomessa. Säännös turvaisi näiden tahojen asemaa ulkomaille suuntautuvassa puukaupassa. Kyseisiä metsänomistajatahoja olisivat ehdotetun säännöksen mukaan luonnollinen henkilö, päätoimialanaan maa- ja metsätaloutta harjoittava elinkeinonharjoittaja, luonnollisten henkilöiden muodostama yhtymä, kuolinpesä tai muu näihin rinnastettava yhteenliittymä. Viimeksi mainittuja olisivat muun muassa pienet perheyhtiöt. Lisäksi vientikaupassa samaan ryhmään luettaisiin kunta, seurakunta, yhteismetsä ja säätiö. Säännös ei koskisi muiden metsänomistajien omistaman puutavaran mittausta ulkomaankaupassa. Vaikka asiasta ei ole erillistä säännöstä, ei lakia sovellettaisi myöskään silloin, kun mittaustulos tuotettaisiin Suomen ulkopuolella. Jos esimerkiksi puukauppasopimuksessa sovittaisiin, että mittaus tehdään vasta Ruotsissa sahalla, mittauksessa noudatettaisiin Ruotsissa olevaa lainsäädäntöä.

Esityksen mukaan lakia sovellettaisiin vain mittaustulosten vaatimusten osalta jalostamattoman puutavaran mittaukseen silloin, kun tavoiteltu mittaussuure on energiasisältö tai lämpöarvo. Jos mittaustulosten vaatimukset ovat sopineet jalostamattoman puutavaran myynnistä painon, kuivapainon tai vastaavalla perusteella, kuuluu mittaus, mukaan lukien edellä mainittuihin liittyvä kosteuden mittaus, lain piiriin. Jos kauppa sovittaisiin tehtäväksi puutavaran energiasisällön tai lämpöarvon perusteella, lakiehdotusta sovellettaisiin tähän kauppaan sisältyvän puutavaran mittaukseen vain mittaustulosten vaatimusten osalta. Viimeksi mainitussa tilanteessa lakiehdotuksen mukaiset oikeusturva-keinot olisivat käytössä vain mittaustulosten osalta. Jalostamattoman puutavaran energiasisällön ja lämpöarvon mittauksen jättäminen soveltamisalan ulkopuolelle on tarpeen, koska niitä koskee jo varsin yksityiskohtainen päästökauppaa koskeva säännöstö. Toimialalla on olemassa kiinteiden biopolttoaineiden eurooppalaiset standardit koskien muun muassa laatuvaatimuksia ja -luokkia, näytteenottoa ja -käsittelyä sekä ominaisuuksien, kuten kosteuden ja lämpöarvon, määrittämistä. Nämä standardit on vahvistettu suomalaisiksi kansallisiksi standardeiksi. Siltä

osin kun lakiehdotusta ei sovellettaisi, sovellettaisiin mittauslaitelakia. Menettely ei muuttaisi nykyistä käytäntöä muulta osin kuin, että oikeusturvakeinojen käyttö olisi mahdollista mittauslaittevaatimusten osalta.

Kuten edellä on selvitetty (Suhde muuhun lainsäädäntöön ja sopimuksiin) puutavaran punnitsemiseen ei-automaattisilla vaaoilla sovellettaisiin mittauslaitelakia puutavaranmittauslain uudistamisen jälkeenkin. Esimerkiksi nykyisen kaltaisiin siltavaakoihin sovellettaisiin edelleenkin mittauslaitelakia.

Nykyisen puutavaranmittauslain 10 §:n 1 momenttiin sisältyy säännös, jonka mukaan asianosaiset voivat mittausta toimittamatta sopia puutavaran määrästä ja laadusta. Vastaavaa säännöstä ei sisällytetä lakiehdotukseen, koska lakiehdotus säätää vain mittaamisesta. Jos sopimuksen kohteena olevaa puutavaraa ei aiota mitata, osapuolet voivat luonnollisesti sopia puutavaran luovutuksesta muulla perusteella kuin mittauksella.

3 §. Erikseen sovittavat asiat. Lakiehdotuksen 3 §:n 1 momentissa määritellään ne tapaukset, joissa puutavaran mittauksesta on mahdollista sopia mainituista lakiehdotuksen säännöksistä poikkeavasti. Sopiminen olisi esityksen mukaan mahdollista konsernin tai yrityksen sisäisessä tai välisessä luovutusmittauksessa tai laajamittaisessa terminaali-, vaihto-, haketus- tai kuljetusurakointimittauksessa. Säännös selkeyttää soveltamisalaa, ja poistaa nykyisessä laissa olevat tulkinnanvaraisuudet yritysten välisen sopimisen mahdollisuudesta. Erikseen sovittavien asioiden kattava määrittely mahdollistaa nykyisten kustannustehokkaiden mittauskäytäntöjen jatkamisen yritysten välisessä puukaupassa ja laajamittaisessa urakointitoiminnassa. Laajamittaisella urakointitoiminnalla tarkoitetaan sellaista urakointitoimintaa, joka tyypillisesti muodostaa palvelukokonaisuuden ja jossa käsitellään suuria määriä puutavaraa. Yritysten välinen puutavaran mittaus ja laajamittainen urakointimittaus tulisi lakiehdotuksessa kokonaisuudessaan lain oikeusturvakeinojen piiriin, mikä osaltaan lisää mittaus toiminnan luotettavuutta. Lain menettelyistä poikkeavasti sopiminen ei olisi mahdollista, jos toinen sopimusosapuoli on kunta, seurakunta, yhteismetsä, säätiö tai päätoimialanaan maa- ja metsätaloutta harjoittavaa elinkeinonharjoittaja, luonnollisten henkilöiden muodostama yhtymä, kuolinpesä tai muu näihin rinnastettava yhteenliittymä. Sopimiseen oikeutettujen rajaamisella halutaan yhtenäistää mittaamisen toimintamalleja ja turvata mittauksen lainmukainen luotettavuus ja läpinäkyvyys näiden tahojen toimiessa mittaussopimuksena. Näin ollen sellainen sopimus, jossa sopimusosapuolena on 3 §:n 1 momentissa määritelty taho, ja jossa sovitaan erikseen sanotussa 1 momentissa luetelluista asioista, on mitätön.

Yritysten välisessä luovutusmittauksessa ja laajamittaisessa urakointimittauksessa riittävä ja tarkoituksenmukainen tarkkuus voidaan saavuttaa laissa määritellyillä joustavammilla ja kustannustehokkaammilla menettelyillä. Sopimisoikeus on yritysten välisessä ja laajamittaisessa toiminnassa perusteltua myös siitä syystä, että toimijoilla on osaamisensa perusteella tasavertainen mahdollisuus sopia ja seurata mittaamisen oikeellisuutta.

Mittaussopuolekset voisivat pykälässä säädetyllä tavalla sopia poikkeavansa 13 §:ssä tarkoitettua mittaustuloksen suurimmasta sallitusta poikkeamasta, 14 §:ssä tarkoitetuista mittausmenetelmäryhmien vaatimuksista ja 17 §:ssä tarkoitettua omavalvonnasta. Kaikki muut lain edellyttämät velvoitteet ja oikeudet olisivat edelleen voimassa. Erikseen sovittavalla tavalla tehtävässä puutavaran mittauksessa tulisi siten ehdotetun pykälän 3 momentin mukaan edelleenkin käyttää lain vaatimukset täyttäviä mittauslaitteita, ja niitä olisi käytettävä lakiehdotuksen vaatimusten mukaisesti. Tämä sopimisen laajuutta selkeyttävä informatiivinen säännös on katsottu tarpeelliseksi lain soveltamisen helpottamiseksi.

Lakiehdotuksen 3 §:n 2 momentin mukaan vain yritysten välisessä luovutusmittauksessa on sisällytettävä sopimukseen kuvaus käytettävästä mittausmenetelmästä, sen poikkeamisesta lain mukaisesta suurimmasta sallitusta virheestä ja omavalvonnasta ja mittauksen luotettavuuden varmistamisesta. Luotettavuuden varmistamisen kuvauksessa yritysten välillä on otettava huomioon, että mittaus ei saa sisältää systemaattista virhettä. Poikkeamien kuvaus helpottaa mahdollisten riitatapausten sattuessa virallisen mittaajan päätöksentekoa.

Maa- ja metsätalousministeriö voisi esityksen mukaan asetuksella säätää tarkemmin sopimukseen sisällytettävän kuvauksesta sisällöstä.

4 §. Määritelmät. Pykälä sisältäisi lakiehdotuksessa käytettyjen käsitteiden ja termien määritelmät. Ehdotetun pykälän 1 kohdan määritelmä (jalostamaton puutavara) pitää sisällään teollisuushakkeen, mutta ei purua soveltamisalan selkeämmän rajauksen vuoksi. Kohdan 15 luettelo (mittausosapuolet) ei poissulje mahdollisuutta käyttää valtuutettua asiamiestä lakiehdotuksen säätelmissä asioissa. Muutamien määritelmien sisältö on johdettavissa muusta lainsäädännöstä tai standardiluokittelusta ja tästä johtuen ne selvitetään tarkemmin. Ehdotetun pykälän 16 kohdan määritelmä (mittausmenetelmä) on mittauslaitelain mukainen ja vastaa SFS-OPAS 99:n (Kansainvälinen metrologian sanasto [VIM]). Perus- ja yleiskäsitteet

sekä niihin liittyvät termit) määritelmää, 17 kohdan määritelmä (mittauslaite) on mittauslaitelain mukainen ja vastaa mittauslaitteista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/22/EY määritelmää, kohdan 18 määritelmä (mittaus) on laadittu soveltaen SFS-OPAS 99:n määritelmää, kohdan 19 määritelmä (mittauksen luotettavuus) vastaa mittauslaitelain määritelmää ja kohdan 20 määritelmä (mittaustarkkuus) on SFS-OPAS 99:n mukainen.

2 luku

Puutavaramittauksen organisaatiot ja viranomaiset

5 §. Ministeriö. Maa- ja metsätalousministeriölle säädettäisiin lakiehdotuksen noudattamista koskeva valvonnan ylin johto ja ohjaus. Lakiehdotuksen mukaan ministeriön tehtävänä olisi lisäksi puutavaran mittauslautakunnan asettaminen, puutavaramittauksen neuvottelukunnan asettaminen sekä lain valtuussäännösten mukaisten teknisluontoisten asetusten antaminen lakiehdotuksen toteuttamista varten.

6 §. Metsäntutkimuslaitos ja viralliset mittaajat. Lakiehdotuksessa Metsäntutkimuslaitoksen keskeinen rooli olisi tarkoitus säilyttää. Tämä on katsottu tarpeelliseksi, koska lain soveltamisen ja mittausmenetelmien jatkuvan kehittämisen vaatimaa erityisosaamista ja tietojen keräämistä on mahdollista parhaiten ylläpitää ja kehittää tutkimuslaitosympäristössä. Tutkimus- ja kehittämistehtäviä tekevät osaltaan myös muut tahot. Metsäntutkimuslaitos antaisi maa- ja metsätalousministeriön pyynnöstä myös laissa tarkemmin määriteltäviä puutavaramittausta koskevia lausuntoja.

Lakiehdotuksen valvontaa, siihen sisältyvää valvontamittausta ja mittauserimielisyyksien ratkaisemista virkavastuulla tekevät viralliset mittaajat olisivat nykyiseen tapaan sijoitettuna Metsäntutkimuslaitokseen. Virallisten mittaajien tehtäviin kuuluisi myös puutavaran mittaukseen liittyvä neuvonta. Virallisten mittaajien maksuton neuvontapalvelu on nähty tärkeäksi lain tavoitetta tukevaksi ennaltaehkäiseväksi toiminnaksi, joka merkittävästi lisää mittaustoimintaa kohtaan tunnettua luottamusta.

Virallisten mittaajien toimialueeksi esitetään koko Suomea toiminnan joustavuuden turvaamiseksi. Virallisia mittaajia on tällä hetkellä kaksi.

7 §. Puutavaramittauksen neuvottelukunta. Nykykäytännön mukaisesti maa- ja metsätalousministeriö asettaisi puutavaramittauksen olennaisten osapuolten edustajista koostuvan neuvottelukunnan, jolla olisi merkittävä rooli lain toteutuksessa ja puutavaran mittauksen eri osapuolten välisen yhteistyön edistäjänä. Lakiehdotuksen mukaan neuvottelukunnan tehtävänä olisi tehdä laissa tarkoitettuja esityksiä ja antaa lausuntoja, tehdä ehdotuksia puutavaran mittauksen kehittämiseksi sekä edistää ja ylläpitää hyviä mittauskäytäntöjä. Varsinaista julkista valtaa edellyttävät päätökset tehtäisiin muissa lakiehdotuksen määrittelyissä elimissä. Puutavaramittauksen neuvottelukunnan kokoonpanosta ja tehtävien sisällöstä säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Lain soveltamisalan laajentaminen ja toimijakentän muutos on tarkoitus ottaa huomioon lisäämällä neuvottelukuntaan kutsuttavien sidostahojen lukumäärää. Lähinnä uusina sidostahoina tulisivat kyseeseen itsenäiset sahat ja puuta energiatarvokseen käyttävä teollisuus. Myös puun myyjien edustusta olisi tässä yhteydessä tarkoituksenmukaista vahvistaa kutsumalla Metsähallituksen edustaja neuvottelukunnan jäseneksi.

8 §. Puutavaran mittauslautakunta. Esityksen mukaan puutavaran mittauslautakunta toimisi nykyisen puutavaramittauslain tapaan ensimmäisenä muutoksenhakuasteena puutavaramittausta koskevissa asioissa. Maa- ja metsätalousministeriö asettaisi mittauslautakunnan kolmivuotiskaudeksi puutavaramittauksen neuvottelukuntaa kuultuaan.

9 §. Mittauslautakunnan kokoonpano. Mittauslautakunnan kokoonpanoa ehdotetaan nykytilanteeseen verrattuna muutettavaksi siten, että aikaisemman puheenjohtajan ja kahden jäsenen sijaan mittauslautakuntaan kuuluisi puheenjohtaja ja enintään seitsemän muuta jäsentä. Pysyvillä jäsenillä olisi kummallakin yksi henkilökohtainen varajäsen. Mittauslautakuntaan kuuluisi lisäksi enintään kuusi vaihtuvaa asiantuntijajäsentä. Mittauslautakunta olisi päätösvaltainen lakiehdotuksen 42 §:n mukaan kahden pysyvän jäsenen ja kahden vaihtuvan jäsenen kokoonpanossa.

Esityksen mukaan virallinen mittaaja ja puutavaramittauksen neuvottelukunnan jäsen eivät voisi toimia mittauslautakunnan jäseninä. Neuvottelukunnan jäsenyyttä koskeva rajoitus on tarpeen neuvottelukunnan jäsenyyteen liittyvän edunajajan aseman ja mittauslautakunnan jäseneltä edellytetyn riippumattoman aseman välisen ristiriidan vuoksi. Mittauslautakunnan pysyvät jäsenet ja heidän henkilökohtaiset varajäsenensä eivät

myöskään saisi olla saman työnantajan palveluksessa kuin virallinen mittaaaja. Tämä on nähty tarpeelliseksi mittauslautakunnan jäsenten riippumattomuuden korostamiseksi.

10 §. Virallisen mittaaajan ja mittauslautakunnan jäsenen kelpoisuusvaatimukset. Virallisen mittaaajan sekä mittauslautakunnan puheenjohtajan ja hänen henkilökohtaisen varajäsenensä sekä vaihtuvien asiantuntijajäsenten tulisi olla puutavaran mittaukseen hyvin perehtyneitä Suomen kansalaisia, jotka hallitsevat itseään ja omaisuuttaan. Virallisen mittaaajan ja mittauslautakunnan käsittelyyn tulevat asiat ovat erikoistapauksia, joissa erimielisyyksien kohteena olevat asiakokonaisuudet ovat usein monimutkaisia ja laajoja ja joiden ymmärtäminen edellyttää puutavaran mittaukseen liittyvää hyvää ammatillista, teknistä ja usean vuoden käytännön työhön perustuvaa osaamista. Puheenjohtajan ja asiantuntijajäsenten hyvät toimintaedellytykset mittauslautakunnassa voidaan katsoa varmistettavan edellyttämällä hyvää perehtyneisyyttä puutavaran mittaukseen. Mittauslautakunnan vaihtuvien asiantuntijajäsenten kautta on tarkoitus varmistaa lautakunnan riittävä asiantuntemus erityisesti teknistä asiantuntemusta vaativien mittauskysymysten käsittelyssä. Vaatimukset vastaavat voimassa olevaa puutavaranmittauslakia.

Mittauslautakunnan puheenjohtajalla ja hänen henkilökohtaisella varajäsenellään tulisi lakiehdotuksen mukaan olla tehtävään soveltuva ylempi korkeakoulututkinto ja toisella pysyvällä jäsenellä ja hänen henkilökohtaisella varajäsenellään oikeustieteen muu ylempi korkeakoulututkinto kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinto. Nykyisessä puutavaranmittausasetuksessa mittauslautakunnan puheenjohtajalta edellytetään maatalous- ja metsätieteiden kandidaatin tutkintoa, eikä mittauslautakunnan jäseniltä ole edellytetty oikeustieteellistä pätevyyttä. Kelpoisuusvaatimuksiin esitettävät muutokset ovat tarpeen lautakunnan asiantuntemuksen laajentamiseksi tehtävien vaatimuksen mukaisesti. Kelpoisuusehdoista ei olisi tarvetta säätää enää tarkemmin asetuksella.

11 §. Virallisen mittaaajan ja mittauslautakunnan jäsenen tuomarin vastuu ja esteellisyys. Nykyisessä puutavaranmittauslaissa virallisen mittaaajan ja mittauslautakunnan jäsenten esteellisyys on kytketty tuomarin vastuuseen. Periaate on tarkoitus säilyttää virallisen mittaaajan ja kaikkien mittauslautakunnan jäsenten osalta entisellään myös jatkossa. Tuomarin vastuulla korostetaan tässä mittauslautakunnan toiminnan riippumattomuutta ja myös puolueettomuutta suhteessa käsiteltävän asian eri osapuoliin, sekä vastuuta päätösten laillisuudesta. Ehdotetun pykälän 3 momenttiin sisältyvä vaatimus siitä, että vaihtuvien asiantuntijajäsenten tulee olla käsiteltävän asian suhteen riippumattomia, varmistaa mittauslautakunnan ratkaisukokoonpanon puolueettomuuden käsiteltävässä asiassa. Vaihtuvan asiantuntijajäsenen riippumattomuus katsottaisiin riittäväksi, jos hän ei olisi käsiteltävän asian osapuolen palveluksessa. Tämän tiukempaa asiantuntijajäsenen esteellisyyden määrittelyä ei ole katsottu tarpeelliseksi sen vuoksi, että mittauslautakunnan pysyvien jäsenten tuomarin esteellisyyssäännökset sekä päätöksentekoon liittyvä äänestysmenettely ja siihen sisältyvä puheenjohtajan ratkaisevan äänen perusteella tapahtuva päätöksenteko varmistaa riippumattomuuden toteutumisen.

Oikeudenkäymiskaaren 1 luvun 7 §:ään sisältyvän tuomarinvalan mukaan tuomari lupaa olla ilmaiseematta kenellekään niitä neuvotteluja, joita oikeus pitää suljettujen ovien takana. Tästä on katsottu seuraavan neuvottelua sisältävien asiakirjojen salassapitovelvollisuus. Neuvottelusalaisuus on tärkeä tuomioistuinten riippumattomuuden ja niiden toiminnan sujuvuuden kannalta. Neuvottelusalaisuuden piiriin kuuluvat ensi sijassa tuomioistuinten ja muiden lainkäyttöelinten, johon ryhmään kuuluu tässä esityksessä tarkoitettu mittauslautakunta, jäsenten käymiä neuvotteluja sisältävät asiakirjat, kuten jäsenten muistiot ja muut neuvotteluja koskevat muistiinpanot.

12 §. Mittauslautakunnan jäsenyydestä vapautuminen. Mittauslautakunnan jäsenen vapauttaminen tehtävistään olisi lakiehdotuksessa rajattu tiukasti, mikä korostaa tuomioistuimen, tässä mittauslautakunnan, riippumattomuutta. Jäsenellä olisi ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan oikeus pysyä tehtävässään siten kuin tuomarinviran haltijasta säädetään. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että jäsenet nauttivat toimikautensa ajan perustuslaissa säädettyä tuomarin erottamattomuutta. Toisaalta kuitenkin pykälän 2 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriö voisi vapauttaa mittauslautakunnan pysyvän jäsenen, varajäsenen ja vaihtuvan asiantuntijajäsenen tehtävästään, jos hänet valitaan puutavaranmittauksen neuvottelukuntaan tai viralliseksi mittaaajaksi, taikka jos pysyvä jäsen tai hänen varajäsenensä siirtyy Metsäntutkimuslaitoksen palvelukseen. Lisäksi maa- ja metsätalousministeriö voisi vapauttaa jäsenen hänen pyytäessään itse vapautusta tehtävästään.

13 §. Mittauksen tarkkuus. Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaisesti mittauksessa tulisi saavuttaa riittävä mittaustarkkuus. Mittaustulosten mittausvirheet eivät saisi ylittää säädettyä suurinta sallittua poikkeamaa, millä tarkoitettaisiin mittausrvirheen ääriarjaa. Tämä velvoittaisi mittaajaa käyttämään mittaustaitteita ja –menetelmiä sekä toteuttamaan mittaustaiten, että asetettu mittaustarkkuuden vaatimus saavutetaan.

Suurimmasta sallitusta poikkeamasta säädetäisiin kyseisessä säännöksessä. Suurin sallittu poikkeama vastaisi terminä nykyisessä puutavaranmittauslaissa tarkoitettua mittauksen hyväksyttävää tarkkuutta, mutta termi, sen tulkinta ja soveltaminen olisi määritetty nykyistä lainsäädäntöä tarkemmin.

Ehdotetun pykälän 1 momentissa määritettäisiin myös ne tekijät, joiden katsotaan vaikuttavan suurimman sallitun poikkeaman lukuarvoihin. Näitä tekijöitä olisivat eräkkö, mittausmenetelmäryhmä- ja mittausmenetelmä. Myös erot eri puutavaraalajien mittaustarkkuudessa käytettäessä samaa mittausmenetelmää (esimerkiksi kuitupuun ja kokopuun mittaustaiten) olisivat näitä tekijöitä.

Ehdotetun pykälän 2 momentissa säädetäisiin systemaattisesta ja satunnaisesta virheestä. Lakiehdotuksessa erotettaisiin mittaustarkkuuden suhteen systemaattinen ja satunnainen virhelähde sekä näiden soveltaminen. Systemaattinen ja satunnainen virhe olisivat määritetty soveltaen SFS-OPAS 99:n määritelmää.

Suurinta sallittua poikkeamaa käytettäisiin 1) mittausmenetelmää kehitettäessä niiden luotettavuutta arvioitaessa, 2) mittaustaitteiden vaatimustenmukaisuuden arvioinnissa ja käyttöönottossa, 3) mittauksen käytönaikaisessa luotettavuuden varmistamisessa ja 4) mittauserimielisyyksien ratkaisemisessa. Edellä kohdissa 1 ja 2 tulisi määrittää mittausmenetelmän ja –laitteen kyky tuottaa suurimman sallitun poikkeaman alittavia mittaustuloksia ja siten täyttää lakiehdotuksen mukaiset vaatimukset. Vastaavasti käytönaikaisessa luotettavuuden varmistamisessa (kohta 3) mittaustulosten vaihtelun tulisi pysyä suurimman sallitun poikkeaman edellyttämässä rajoissa. Mittaustulosta koskeva mittauserimielisyys (kohta 4) voitaisiin ratkaista suurimman sallitun poikkeaman perusteella.

Suurimman sallitun poikkeaman muodostumisen perusteista säädetäisiin ehdotetun pykälän 1 ja 2 momenteissa. Suurimman sallitun poikkeaman lukuarvoihin vaikuttavat ehdotetun pykälän 1 momentissa todetut tekijät. Suurimman sallitun poikkeaman määrittäminen sisältää näiden osatekijöiden vaikutusten tarkemman yksilöinnin nimenomaan puutavaran mittauksen eri mittausmenetelmäryhmissä ja mittausmenetelmissä. Suurimman sallitun poikkeaman määrittäminen ja sen varsinaiset lukuarvot määritettäisiin ehdotetun pykälän 4 momentin mukaan mittausmenetelmäryhmä- tai mittausmenetelmäkohtaisesti maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Mikäli suurin sallittu poikkeama perusmittauksessa ylittyisi, siihen liittyvästä menettelystä säädetäisiin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

14 §. Mittausmenetelmäryhmät. Puutavaran mittauksessa käytettävät menetelmät ryhmiteltäisiin niiden sisällön mukaisen pääasiallisen mittaustaitteen perusteella. Keskeiset kriteerit ryhmittelylle olisivat 1) mittaustulosten tuottaminen fyysisten ulottuvuuksien ja ominaisuuksien tai massan mittauksella ja näihin perustuvalla laskennalla, 2) mittausmenetelmän sisältämä otanta, 3) mittausmenetelmän sisältämä yleisten muuntolukujen käyttö. Mittausmenetelmäryhmien mittaustaitteeseen ja mittaustarkkuuteen vaikuttavana oleellisena tekijänä ryhmittelyssä otettaisiin huomioon se, perustuuko menetelmä puutavarakappaleiden vai –muodostelmien mittaukseen. Mittausmenetelmäryhmien mittaustaitteetta koskevista teknisluonteisista yksityiskohdista sekä ryhmään kuuluvien mittausmenetelmien sisältämistä mittaustaitista ja laskentamenetelmistä säädetäisiin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Mittausmenetelmäryhmät eivät sisältäisi lähinnä energiapuun luovutusmittauksessa käytettäviä menetelmää, joissa suureen arvo määritetään malleilla, joissa lähtösuureen ja tulossuureen välillä ei ole fyysikaalista yhteyttä. Tällaisia ovat esimerkiksi latvusmassan määräärvion tuottaminen runkokuun mittausten perusteella. Kyseiset mittaustaitet eivät olisi lakiehdotuksen mukaisia.

Metsäntutkimuslaitokselle annettaisiin pykälän 3 momentissa valtuus antaa määräyksiä yleisistä muuntoluvuista. Nämä määräykset koskisivat teknisiä alan asiantuntemusta ja tutkimustietoa edellyttäviä kysymyksiä, jotka kohdistuisivat puutavaranmittauksen tekniseen toteuttamiseen. Määräykset sisältäisivät matemaattisten kaavojen vahvistamista puutavaran mittauksen eri mittausmenetelmäryhmiin tai –menetelmiin liittyen ja niiden sisältö perustuisi tutkimustuloksiin. Muuntoluvulla tarkoitettaisiin taulukoitua lukuarvoa, funktiota tai laskentamenetelmää, jolla tehtäisiin mitattujen mittayksiköiden ja/tai suureiden välisiä muuntoja tai tuotetaan mittaustaitisiin perustuvia mittaustuloksia. Tällaisia voivat olla esimerkiksi

punnittujen massojen muuntamiseen tilavuudeksi käytettävät muuntoluvut, pölkkyjen kappaleittaiseen mittaukseen käytettävät yksikkötilavuusluvut tai mittausmenetelmiin sisältyvät runkoprofiilifunktiot. Ennen muuntolukujen antamista niistä olisi pyydettävä lausunto puutavaranmittauksen neuvottelukunnalta. Puutavaranmittauksen neuvottelukunta voisi asiantuntemuksensa ja harkintansa perusteella esittää Metsäntutkimuslaitokselle muuntolukujen tarkistamista.

15 §. *Mittausmenetelmien ja -laitteiden vaatimukset.* Pykälässä säänneltäisiin sekä puutavaran mittauksessa käytettävien mittausmenetelmäryhmien sisältämien mittausmenetelmien sisällön ja mittauseriaatteiden että näiden sisältämien mittauslaitteiden yleisistä vaatimuksista, joita tarkennettaisiin teknisluonteisesti asetuksissa. Mittaukseen käytettävän menetelmän ja -laitteen tulisi soveltua käyttötarkoitukseensa. Mittausmenetelmien ja näitä koskevien ohjeiden käyttöalue, sisältö ja laskenta, sekä mittauksessa käytettävien laitteiden suunnittelu ja valmistus tulisi toteuttaa siten, että mittaus on luotettavaa kaikissa ennakoitavissa olevissa ja käyttötarkoituksen mukaisissa olosuhteissa. Mittauksen tulisi olla luotettavaa koko käytön ajan. Mittauslaitteiden toiminnan luotettavuus tulisi olla käytön aikana varmistettavissa.

Mittausmenetelmän ja -laitteen mittaustarkkuuden tulisi olla sillä tasolla, että mittauksessa saavutettaisiin laissa tarkoitettu riittävä mittaustarkkuus. Mittausmenetelmä ja -laite eivät sinällään saisi aiheuttaa mittaukseen systemaattista virhettä. Mittauslaitteiden ja -menetelmien mittaustulosten tulisi perustua kansainvälisen SI-mittayksikköjärjestelmän mukaisiin mittayksiköihin siten kuin ne ovat voimassa mittayksiköistä ja mittanormaalijärjestelmästä annetun lain (1156/1993) nojalla. Edellä esitetyjä kokonaisuuksia tarkennettaisiin teknisluonteisesti maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

16 §. *Vastuu mittauslaitteen vaatimustenmukaisuudesta.* Uusien mittauslaitetyyppien sekä käyttöön otettavien mittauslaitteiden markkinoille tuoja vastaisi siitä, että mittauslaitteet täyttäisivät lakiehdotuksessa ja sen nojalla annettavissa asetuksissa esitetyt vaatimukset. Menettelyllä yhdenmukaistettaisiin mittauslaitteiden käyttöönottoa siten, että välttyttäisiin mittauslaitteikohtaisilta menetelmäohjeilta.

Suunniteltaessa uutta mittauslaitetyyppiä olisi määritettävä mittausmenetelmäryhmä, johon laite kuuluu. Mittauslaitteen tulisi täyttää mittausmenetelmäryhmää koskevat vaatimukset sekä mittausmenetelmiä ja -laitteita koskevat muut vaatimukset koskien soveltuvuutta ja mittaustarkkuutta. Uuden mittauslaitteen markkinoille tuoja vastaisi näiden vaatimusten täyttymisestä.

17 §. *Mittauksen luotettavuuden varmistaminen.* Mittauksen luotettavuus tulisi varmistaa omavalvonnalla ja ulkopuolisella valvonnalla ja näihin sisältyvillä määräajoin tehtävillä mittausmenetelmän, mittauslaitteen ja mittaustuloksen tarkastuksilla. Mittaustuloksen tarkastusta vertailumenetelmällä tehtävällä mittauksella ei edellytetäisi tienvarressa tehtävissä manuaalisissa mittauksissa, joita tällä hetkellä ovat kuitupuun pinomittaus ja puutavarapölkkyjen mittaus. Kyseisillä mittausmenetelmillä ei nykyisen lainsäädännön eikä käytännön mukaisesti ole vastaavaa tarkastusjärjestelmää. Mittausmenetelmien verraten vähäinen merkitys, vakiintuneet käytännöt ja käytännön toimintamahdollisuudet huomioon ottaen vertailumenetelmällä tehtävän tarkastusmittauksen ulottaminen näihin menetelmiin ei olisi tarkoituksenmukaista.

Mittaustuloksen tarkastusta vertailumenetelmällä tehtävällä mittauksella ei edellytetäisi myöskään hakkeen, murskeen tai vastaavalla tavalla valmistettujen puutavaralajien manuaalisessa mittauksessa. Käytännön toimintamahdollisuudet huomioon ottaen vertailumenetelmällä tehtävän tarkastusmittauksen ulottaminen näihin menetelmiin ei olisi tarkoituksenmukaista.

Omavalvontaan kuuluisi mittausmenetelmän mukaisesti soveltuvalla tavalla jatkuva laitteen toiminnan seuranta (käyttäjän rutiiniluonteinen mittauslaitteen toimivuuden seuranta), mittauslaitteen kalibrointi ja tätä varten tehtävät mittaukset ja tarkastukset (hakkuukonemittauksessa otantarunkojen mittaukset), mittauslaitteen viritystä ja mittaustuloksen tarkastusta varten tehtävät mittaukset (tehdasmittauksessa määräajoin tehtävään tarkastuserien mittaukseen perustuva seuranta) ja dokumentointi. Ehdotetussa pykälässä määritettäisiin termit kalibrointi ja mittauslaitteen viritys. Kalibroinnin määritelmä vastaisi mittayksiköistä ja mittanormaalijärjestelmästä annetun lain määritelmää. Mittauslaitteen virityksen määritelmä olisi laadittu soveltaen SFS-OPAS 99:n määritelmää. Määritelmät olisivat nykyiseen puutavaranmittauslakiin nähden tarkennus, jolla yhdenmukaistettaisiin käytännön toiminnassa käytettävää termistöä.

Ulkopuolista valvontaa olisi muu kuin mittaustyötä tekevän tai siitä vastaavan henkilön tai tahon itsensä tekemä mittaustuloksen tarkastus. Oleellinen osa mittauksen luotettavuuden varmistamisesta olisi osapuolten oikeus tutustua mittausmenettelyyn ja oman mitattavan puutavaraeränsä mittaustulokseen vaikuttaviin

valvontojen tuloksiin. Mittausosapuolet voisivat osallistua tarkastuksiin mittausosapuolten erikseen sopimalla tavalla. Eriksen sopiminen tarkastuksiin osallistumisesta on tarpeen esimerkiksi työturvallisuuden takia. Ulkopuolista valvontaa olisivat myös tässä lainsäädännössä määrätyn viranomaisen tekemä valvontamittaus. Omavalvontaan ja ulkopuoliseen valvontaan kuuluvia mittaustuloksia olisi säilytettävä vähintään vuoden ajan mittaustuloksen tiedoksisaamisesta.

Ehdotetun 17 §:n 6 momentti sisältäisi valtuussäännöksen. Sen mukaan mittausmenetelmien ja -laitteiden luotettavuuden varmistamisen teknisestä toteuttamisesta säädettäisiin tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

4 luku

Puutavaran mittaus

18 §. Mittaustoimituksen tekijä. Myyjä ja ostaja voisivat ehdotetun 18 §:n 1 momentin mukaan edelleen vapaasti sopia siitä, kumpi osapuoli tai muu taho luovutusmittauksen tekee.

Työmittauksen tekemisessä säilytettäisiin nykyisen puutavaranmittauslain mukaiset periaatteet ennallaan niin, että vastuu työmittauksen tekemisestä olisi työnantajalla ja että työnantajan olisi ilmoitettava työnsuorittajalle etukäteen mittauksesta. Urakointimittauksesta sopisivat urakoitsija ja urakanantaja. Asiasta säädettäisiin ehdotetun 18 §:n 2 momentissa.

Ehdotetun pykälän 3 momentin mukaan luovutusmittauksen tuloksen käyttäminen tietyissä tapauksissa palkan ja urakointimaksujen perusteena säilyisi nykytilanteeseen verrattuna ennallaan. Myös toimiminen niin, että työ- ja urakointimittaus korvaisi erillisen luovutusmittauksen, olisi mahdollista, kun kaikki tämän lakiehdotuksen säännökset luovutusmittauksesta toteutuvat.

19 §. Mittauksesta sovittavat asiat. Ehdotettu säännös olisi tarkennus nykyiseen puutavaranmittauslakiin, jossa ei ole suoranaisesti edellytetty mittauksia koskevien asioiden sopimista etukäteen. Työ- ja urakointimittauksissa etukäteen sovittavat asiat voisivat olla osa työ- tai urakointisopimusta tai annettuja työ- tai urakointiohjeita. Säännöksessä olisi määriteltävä tarkasti ne asiat, joista mittausosapuolten olisi sovittava ennen mittauksen tekemistä. Mittauksen kohde olisi määriteltävä etukäteen esimerkiksi mainitsemalla puutavaralaji. Lisäksi olisi määriteltävä lopullisen mittaustuloksen mittayksikkö, joka voitaisiin ilmoittaa tilavuuden, painon tai yksikkömäärän mittayksikkönä.

Mittauskustannuksista olisi ehdotetun 19 §:n 1 momentin mukaan sovittava ennen mittauksen aloittamista. Tämä olisi puutavaranmittauslakiin tarkennus, koska nykyisessä laissa ei edellytetä asiasta sopimista etukäteen edes välillisesti. Muilta osin säännös olisi nykykäytännön mukainen. Mittauskustannuksista vastaisi ostaja, työnantaja tai urakanantaja, ellei erikseen toisin olisi mittausosapuolten välillä sovittu.

20 §. Mittausasiakirja. Luovutusmittauksesta olisi laadittava mittausasiakirja, jossa olisi mittausosapuolia ja mittauksen kohteen eli mitattua puutavaraerää koskevat tiedot. Vastaavat tiedot olisi oltava työ- ja urakointimittauksesta. Mittaustuloksen kirjaaminen vastaisi asiallisesti nykyistä lakia, lakiehdotuksessa olisi selvästi vaadittu mittausasiakirja myös työ- ja urakointimittauksessa.

Lakiehdotukseen sisällytettäisiin selvästi vaatimus siitä, että mittaustuloksen on sisällettävä kaikki sovitun mittauksen kohteen mittaustulokset. Mittaustoimituksen keskeytyessä jostakin syystä tarkoitettu mittausasiakirja voitaisiin laatia osissa, joiden on yhteensä vastaavasti sisällettävä kaikki sovitun mittauksen kohteen mittaustulokset ja jotka on kokonaisuudessaan tai osissa laadittaessa kaikilta osin toimitettava mittausosapuolille. Tällainen keskeytys voisi tyypillisesti johtua sää- tai korjuuolosuhteista.

Maaseutuvirastolla olisi ehdotetun pykälän 5 momentin mukaan oikeus saada kopio mittausasiakirjasta. Täten Maaseutuvirasto pystyisi valvomaan FLEGT-lisätoimiasetuksen mukaisesti puutavaran alkuperää.

21 §. Mittaustoimituksen päätyminen ja mittausasiakirjojen säilyttäminen. Ehdotetun 21 §:n 1 momentin mukaan mittaustoimitus katsottaisiin päättyneeksi, kun 20 §:ssä edellytetty mittausasiakirja olisi laadittu ja lähetetty tai luovutettu mittausosapuolille jäljempänä ehdotetun 22 §:n mukaisesti. Lisäyksenä nykyiseen lakiin olisi vaatimus mittausasiakirjan lähettämisestä tai luovuttamisesta ennen kuin mittaustoimitus katsottaisiin päättyneeksi.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan pyydettyä olisi myös annettava tarvittavat tiedot siitä, millä perusteilla mittaustulos on laskettu. Lisäksi pykälän 3 momentilla varmistettaisiin mittaustulosten ja niiden laskentaperusteiden säilyttäminen.

22 §. Mittaustuloksen tiedoksisaaminen. Pykälä mittaustuloksen tiedoksisaamisesta pysyisi nykyisen puutavaranmittauslain mukaisena. Mittausosapuolen katsottaisiin saaneen ehdotetun 22 §:n mukaan tiedon mittaustuloksesta saatuaan 20 §:ssä tarkoitetun mittaussasiakirjan. Mittausasiakirjan voisi luovuttaa mittaustoimituksen yhteydessä, kun molemmat mittaussosapuolet ovat läsnä. Kirjallisesti tai sähköisesti lähetetyn 20 §:ssä tarkoitetun mittaussasiakirjan katsottaisiin tulleen toisen mittaussosapuolen tietoon viimeistään seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun se olisi lähetetty. Menettely vastaisi nykyistä lakia ja mahdollistaisi lopullisen mittaustuloksen selviämisen suhteellisen nopeasti aikarajan ollessa hieman nykyistä pidempi. Kehitys on johtanut elektroniseen tiedonsiirtoon ja sähköpostin käyttämiseen. Siksi ei olisi tarkoituksenmukaista rajata tiedoksiantomahdollisuutta vain kirjalliseen tiedoksiantoon.

Edellä 20 §:ssä tarkoitettu asiakirja olisi toimitettava viipymättä toiselle mittaussosapuolelle kirjallisesti tai sähköisesti.

23 §. Urakointimittauksen tuloksen tarkistaminen. Urakointimaksuja koskevat säännökset mittaustuloksen tarkistamisesta silloin, kun tehty urakka ei olisi sopimuksen mukaista, jäisivät asiallisesti urakointimittauksessa nykykäytännön mukaisiksi. Puutteellisuuksien korjaamisen olisi oltava toteutettavissa tai sopimuksen ja annettujen ohjeiden vastaisuuden olisi oltava selkeää. Esimerkiksi jos puut olisi kuljetettu pois tekoalueelta, olisi käytännössä eväty mahdollisuus puutteellisuuksien korjaamiseen. Esimerkiksi jos puut olisi hakattu annettujen ohjeiden ulkopuoliselta alueelta, olisi se tehty sopimuksen vastaisesti. Kohtuulliset kustannukset olisivat esimerkiksi puutavaran katkenta uudelleen sovitun mukaiseksi tai vieminen sovittuun paikkaan.

Jatkossakaan urakointimittauksen tuloksen muuttaminen ei ehdotetun 23 §:n 3 momentin mukaan ulottuisi kolmanteen osapuoleen.

24 §. Puutavaran käsittely ennen mittaustuloksen tiedoksisaamista. Nykyisen puutavaranmittauslain mukainen sopimukseen perustuva ja vallitseva käytäntö on, että mittauserä viedään pois tai käsitellään mittausta paikalla, ennen kuin mittaustulos on hyväksytty molempien mittaussosapuolten toimesta. Logistinen ketju on tänä päivänä pääosin niin nopea, että kaikinainen viivästyminen aiheuttaisi ylimääräisiä kustannuksia tai laatutappioita. Näistä syistä johtuen olisi perusteltua, että puutavaran käsittelyä ja siirtämistä koskevasta tilanteesta säädettäisiin ehdotetun 24 §:n mukaan. Ehdotetun 1 momentin mukaan mittaussosapuolten sopimuksessa tai sen ehtoissa olisi mainittava oikeus puutavaran käsittelyyn tai siirtämiseen ennen mittaustuloksen tiedoksisaamista ja lisäksi mittaussasiakirjan laadintaan tarvittavat tiedot olisi kirjattava mittaajan toimesta ennen puutavaran käsittelyä tai siirtoa. Ostaja, työn- tai urakanantaja tai heidän valtuuttamansa ei saisi käsitellä tai siirtää puutavaraa ennen mittaustuloksen tiedoksisaamista, jos mittaussosapuolten välillä tai sopimuksen ehtoissa ei olisi sovittu oikeudesta käsitellä tai siirtää puutavaraa. Mittaajalla olisi aina lakiehdotuksen muissa pykälissä vaadittu omavalvonnan mukainen seurantavelvollisuus mittaustulostensa luotettavuuden varmistamisesta.

Jos mittaussosapuolten sopima mittaussmenetelmä on sellainen, että mittaustapahtuu muualla kuin puutavaran teko- tai käsittelypaikassa, puutavaran saisi siirtää mittausta paikalle ennen tietojen kirjaamista. Tällöin mittauserä olisi pidettävä erillään siihen saakka, kunnes tiedot on kirjattu.

Toisinaan mittaussosapuolen taloudelliseen asemaan voisi liittyä niin paljon epävarmuutta, että olisi perusteltua antaa ehdotetun pykälän 3 momentin mukainen sopimismahdollisuus. Jos niin sovittaisiin, mittaustuloksen olisi oltava mittaussosapuolten tiedossa ennen puutavaran käsittelyä tai siirtämistä mittausta paikalta.

25 §. Erimielisyyden ratkaiseminen. Mittauserimielisyydet ratkaistaisiin ensisijaisesti mittaussosapuolten välillä. Tällä pyrittäisiin ennaltaehkäisemään tarpeettomien virallisten mittausten vireillepanoa ja niistä aiheutuvia kustannuksia. Jos mittaussosapuolet eivät pääsisi yksimielisyyteen mittausta koskevasta erimielisyydestä, voisi mittaussosapuoli hakea mittauserimielisyyden ratkaisemiseksi virallista mittausta. Mittaussosapuolien ei tarvitsisi hakea virallista mittausta yhdessä vaan mittaussosapuoli voisi hakea virallista mittausta myös itsenäisesti.

26 §. Virallisen mittauksen edellytykset. Virallinen mittaus olisi mittaussosapuolen pyynnöstä toimitettava silloin, kun mittaussosapuolten kesken on syntynyt erimielisyyttä perusmittauksen tuloksesta tai mittaustulokseen vaikuttavasta tekijästä. Perusmittauksen tulos ilmoitettaisiin 20 §:ssä tarkoitetulla

mittausasiakirjalla, jos se on ehditty tekemään ennen mittauserimielisyyden syntyä. Lakiehdotuksen 19 §:ssä säädettäisiin ne asiat, joista mittausosapuolten olisi sovittava ennen perusmittaamisen aloittamista. Jos näistä asioista syntyisi erimielisyyttä joko ennen perusmittausta tai perusmittauksen jälkeen, voisi mittausosapuoli pyytää virallista mittausta ja virallinen mittaus olisi toimitettava. Virallinen mittaus olisi mittausosapuolen pyynnöstä suoritettava myös silloin, jos toinen mittausosapuoli ei osallistuisi mittaustoimitukseen sovitulla tavalla. Jos esimerkiksi on käytetty väärää tuoreiheystaulukkoa, tämä olisi peruste virallisen mittauksen vireillepanoon.

Virallinen mittaus voitaisiin tehdä edellyttäen, että mittausosapuoli olisi esittänyt pyynnön virallisen mittauksen toimittamiseksi viimeistään 14 päivän kuluessa siitä, kun hän olisi saanut 22 §:n mukaisesti tiedon mittaustuloksesta. Toisin sanoen mittausosapuolen olisi ilmoitettava tyytymättömyydestään mittaustulokseen tai siihen vaikuttavaan tekijään 14 päivän kuluessa siitä hetkestä, kun hänen katsotaan saaneen tiedon mittaustuloksesta. Muussa tapauksessa virallista mittausta ei voitaisi toimittaa. Jos mittausosapuoli ei olisi saanut mittaustulosta tiedoksi, ei myöskään 14 päivän aikaraja virallisen mittauksen pyytämiseksi olisi alkanut.

Jos mittaustulokseen ei olisi ilmoitettu tyytymättömyyttä 26 §:n 2 momentin mukaisesti, katsottaisiin mittaustulos lopulliseksi.

27 §. Virallisen mittauksen vireillepano. Virallista mittausta koskeva pyyntö olisi toimitettava suoraan Metsäntutkimuslaitoksen kirjaamoon. Ehdotettu menettely poikkeaa nykyisen puutavaranmittauslain mukaisesta menettelystä siinä, että nykyisin virallisen mittauksen pyyntö on toimitettava Suomen metsäkeskuksen toimivaltaiseen alueyksikköön. Pyyntön kierrättäminen alueyksikön kautta on koettu toimijoiden keskuudessa byrokraattiseksi, josta johtuen virallista mittausta koskeva pyyntö ehdotettaisiin toimitettavaksi jatkossa suoraan Metsäntutkimuslaitoksen kirjaamoon. Yksiselitteisen paikan määrittämiseksi säännöksessä todettaisiin nimenomaisesti Metsäntutkimuslaitoksen kirjaamo, koska Metsäntutkimuslaitoksella on useita toimipisteitä.

Virallisen mittauksen vireillepano ehdotetaan säädettäväksi voimassa olevaa puutavaranmittauslakia tarkemmin. Virallista mittausta koskeva pyyntö voitaisiin toimittaa Metsäntutkimuslaitoksen kirjaamoon joko kirjeitse tai sähköisesti. Ehdotettu menettely poikkeaisi nykyisen lain mukaisesta menettelystä siinä, että nykyisin virallisen mittauksen pyyntö voidaan tehdä myös suullisesti.

Pyynnön tulisi sisältää mittausosapuolten nimet ja yhteystiedot, kopio sopimuksesta tai mittauksen kannalta oleellisista sopimuksen kohdista, selvitys erimielisyyden aiheuttavasta seikasta mittaustoimituksessa tai mittaustuloksessa, johon mittaus perustuu, mittaustoimitusta koskeva asiakirja, jos se on jo tehty, sekä selvitys siitä, milloin virallista mittausta pyytävä mittausosapuoli on saanut tiedon mittaustuloksesta.

Pyyntöä olisi mahdollista täydentää siihen liittyvien asiakirjojen osalta seitsemän päivän kuluessa pyynnön toimittamisesta. Vähäiset puutteet 27 §:n 2 momentin virallisen mittauksen pyynnön tietosisällössä eivät olisi peruste virallisen mittauksen toimittamatta jättämiselle.

Virallisen mittauksen olisi ilmoitettava virallisen mittauksen alkamisesta viipymättä mittausosapuolille. Virallinen mittaus olisi velvollinen aloittamaan viivytyksettä virallisen mittauksen, jossa ratkaistaisiin mittauserimielisyys. Jos virallinen mittaus sisältäisi mittaustoimituksen, olisi virallisen mittauksen ilmoitettava sen ajankohta mittausosapuolille.

Virallista mittausta pyytänyt ja toinen mittausosapuoli olisivat velvollisia avustamaan virallista mittauksen todellisen puumäärän ja laadun selvittämiseksi. Tähän avustamiseen kuuluisi velvollisuus luovuttaa viralliselle mittaukselle mittausosapuolten hallussa olevat ja virallisen mittauksen tarvitsemat asiaan liittyvät tiedot.

28 §. Virallisen mittauksen toimittaminen. Virallinen mittaus tehtäisiin sitä asiaa koskien, mitä pyyntö koskee. Jos erimielisyys koskisi tiettyä mittaustoimituksen vaihetta tai mittaustuloksen osatekijää, virallinen mittaus rajattaisiin kyseiseen vaiheeseen tai osatekijään, muutoin virallinen mittaus tehtäisiin koko mittaustoimitusta koskien. Toisin sanoen lakiehdotus mahdollistaisi virallisen mittauksen suorittamisen myös mittauksen osasta, jolloin tarkasteltaisiin lakiehdotuksen vaatimusten toteutumista niiltä osin, kun se tapauksen kannalta olisi tarkoituksenmukaista.

Virallinen mittaus tehtäisiin sovitulla tai lähinnä sovitua olevalla mittausmenetelmällä tai sitä tarkemmalla mittausmenetelmällä. Näin voitaisiin menetellä vain siinä tapauksessa, kun erimielisyyden alainen mittaus on uudelleen mitattavissa. Käytettävän mittausmenetelmän, mittauslaitteiden ja niiden käytön olisi täytettävä lakiehdotuksen säännökset. Näin ollen myös virallista mittauksen sitoisivat virallisen

mittauksen suorittamisessa samat mittausmenetelmää, mittauslaitteita ja niiden käyttöä koskevat velvoitteet kuin perusmittauksen toteuttajaakin. Laatu määritettäisiin tai ositettaisiin sopimusehtojen mukaisesti.

Samana puutavaraerän osalta voitaisiin virallinen mittaus tehdä kunkin virallisen mittauksen kohteena olevan tekijän osalta vain kerran. Puutavaranmittaukselle on tyypillistä, että jos sama puutavaraerä mitataan kahdesti, poikkeavat mittaukset toisistaan. Tästä syystä olisi tarkoituksenmukaista rajata virallisen mittauksen suorittaminen yhteen kertaan.

Jos erimielisyyden kohteena oleva mittauserä ei olisi uudelleen mitattavissa, virallisen mittajaan olisi selvitettävä mittauserimielisyys käytettävissä oleviin mittausasiakirjoihin ja muihin mahdollisiin asian ratkaisemisen kannalta oleellisiin mittaukseen liittyviin tietoihin perustuen. Tärkeitä tietoja ovat tällöin puukauppa-, työ- tai urakointisopimukset, 17 §:n mukaiset tiedot omavalvonnasta ja ulkopuolisesta valvonnasta, 19 §:n mukaiset tiedot ennen mittauksia sovittavista asioista, 20 §:n mukaiset mittausasiakirjaan merkittävät mittaukset ja 21 §:n mukaiset mittauksista koskevat tiedot, joiden perusteella mittaus voidaan laskea. Jos se olisi asian ratkaisemisen kannalta tarpeellista, voisi virallinen mittaja tehdä esimerkiksi maastokatselmuksen tai hyödyntää käytössään olevia muita asiakirjoja.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettäisiin tarvittaessa tarkemmin virallisen mittauksen käytännön toteutuksesta. Maa- ja metsätalousministeriön olisi kuultava puutavaranmittauksen neuvottelukuntaa ennen tässä tarkoitettujen säännösten antamista.

29 §. Virallisen mittajaan päätös. Virallisen mittajaan olisi kirjattava virallisen mittauksen päätös sisältäen mahdollisen hallinnollista pakkokeinoa koskevan määräyksen ja perustelut erimielisyyden ratkaisusta mittauspöytäkirjaan. Määräys virheen korjaamiseksi olisi hallinnollinen pakkokeino ja siitä säädettäisiin lakiehdotuksen 52 §:ssä. Pöytäkirja olisi tehtävä viipymättä.

Virallisen mittajaan olisi päätöksessään edellytettävä mittauksista korjaamista, jos perusmittauksen tuloksessa havaittaisiin virhe. Mittauserän mittauksista korjattaisiin taaksepäin siihen asti, kunnes olisi todennettavissa, ettei virheellistä mittauksista ole tehty. Virheellisuuden toteamisessa korostuisi perusmittauksen dokumentoinnin merkitys. Jos puutavaran määrää tai laatua ei voitaisi 28 §:n mukaisesti määrittää, voisi virallinen mittaja sisällyttää päätöksensä arvion puutavaran mittauksista.

Virallisen mittajaan päätöksessä olisi oltava lausunto mittausmenetelmästä ja -laitteistosta sekä niiden käytöstä, jos virallinen mittaus koskee mittauserää, joka ei olisi enää yksilöitävissä. Tämän tarkoituksena olisi tuottaa mittausosapuolille tieto siitä, onko mittausmenetelmän ja -laitteiston ja niiden käytön osalta menetely lakiehdotuksen edellyttämällä tavalla.

Virallinen mittaja voisi ratkaista hänen käsiteltäväkseen saatetun asian kumman tahansa mittausosapuolen vahingoksi. Menettely vastaisi nykyisen puutavaranmittauslain mukaista käytäntöä.

30 §. Virallisen mittajaan päätöksen tiedoksianto ja arkistointi. Virallista mittajaa velvoitettaisiin lähettämään viipymättä kopio mittauspöytäkirjasta virallisen mittauksen osapuolille, mittauslautakunnan puheenjohtajalle sekä maa- ja metsätalousministeriöön. Mittauspöytäkirjan kopio voitaisiin toimittaa mittausosapuolille kirjeitse tai sähköisesti. Menettely mahdollistaisi sähköisen toimittamisen, jota valtitseva puutavaran mittauksen lainsäädäntö ei tunnista, mutta joka olisi sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) annetun lain mukainen. Mittauspöytäkirjan kopion kanssa olisi virallisen mittajaan toimitettava muutoksenhakuohjeistus mittausosapuolille. Menettely vastaisi nykyisen puutavaranmittauslain mukaista käytäntöä.

Osapuolten katsotaan saaneen virallisen mittauksen mittauspöytäkirjan tietoonsa viimeistään seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä. Menettely vastaisi näiltä osin nykyisen kaltaista käytäntöä, vaikkei nykyinen laki suoraan sääntelekään mittauksista tietoon saamista.

Alkuperäinen mittauspöytäkirja arkistoitaisiin Metsäntutkimuslaitoksessa. Menettely vastaisi nykyistä käytäntöä.

31 §. Virallisen mittauksen kohteena olevan asian siirto mittauslautakunnalle. Virallisen mittajaan olisi tehtävä välittömästi päätös virallisen mittauksen kohteena oleva asian siirtämisestä mittauslautakunnalle, jos virallisen mittajaan 53 §:n 1 momentissa tarkoitettu määräyksestä huolimatta mittauksessa havaittua virhettä ei korjattaisi ja mittaus jatkuisi. Lakiehdotuksen 9 luvussa säädetään hallinnollisista pakkokeinoista ja muun muassa keskeyttämisuhan asettamisesta. Virallisella mittajalla tulisi olla riittävät mahdollisuudet puuttua laittomaan mittausmenettelyyn ja asian saattamiseen eteenpäin mittauslautakunnalle, jolla on virallista mittajaa vahvemmat valtuudet hallinnollisten pakkokeinojen ja seuraamusten asettamiseen.

Päätös asian siirtämisestä olisi annettava viipymättä tiedoksi mittajalle kirjeitse tai sähköisesti. Mittajan oikeusturvan kannalta olisi tärkeää, että hän saa tiedon asian siirtämisestä mittauslautakunnalle. Tieto asian

siirtämisestä annettaisiin kirjallisesti tai sähköisesti, jolloin päätös on myös myöhemmin todennettavissa. Mittaajan katsottaisiin saaneen tiedon päätöksestä seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä.

32 §. Tehdasmittausilmoitus. Tehdasmittaajan, joka käyttää tehdasmittausta luovutus-, työ- tai urakointimittaukseen, olisi ilmoitettava Metsäntutkimuslaitokselle mittauspaikkakohtaisesti tiedot tehdasmittauksesta. Säännös tehdasmittausilmoituksesta pysyisi nykytilanteeseen verrattuna muutoin ennallaan paitsi, että Metsäntutkimuslaitoksen olisi vahvistettava tehdasmittausilmoituksessa käytettävä lomake.

Metsäntutkimuslaitoksen lomakkeella ilmoitettujen tietojen muuttuessa olisi tehdasmittaajan tehtävä muutoksista viipymättä ilmoitus Metsäntutkimuslaitoksen kirjaamoon.

33 §. Valvontamittaus. Asiallisesti tehdasmittauksen valvontamittaus pysyisi nykyisen puutavaranmittauslain mukaisena. Jatkossa valvontamittauksen piirissä olisivat toimipisteet niiltä osin kuin ne käyttäisivät tehdasmittausta luovutus-, työ- tai urakointimittauksena. Tämäkin olisi nykykäytännön mukainen menettely, vaikka lain soveltamisala ei kattaisikaan kaikkea tehtailla tapahtuvaa mittauksia.

Käytännössä tehdasmittauksen valvontaa tehtäisiin niillä toimipisteillä, jotka uudistettavan lain soveltamisalan mukaisesti käyttäisivät tehdasmittausta jalostamattoman puutavaran luovutus-, työ- tai urakointimittaukseen. Tavoitteena on nykyisen puutavaranmittauslain aikana ollut tehdä valvontamittaus kerran vuodessa jokaisella mittauspaikalla, jossa tehdasmittausta käytetään luovutus-, työ- tai urakointimittaukseen. Lain soveltamisalan ehdotetun laajenemisen vuoksi tehdasmittauspaikkojen lukumäärä kasvaisi, jolloin valvontamittauksia voitaisiin kohdistaa tarkoituksenmukaisesti kattavan valvonnan ja esille tulleen tarpeen mukaan. Uusille käyttöön otetuille mittauspaikoille tehdasmittauksen valvontamittaus pyrittäisiin tekemään viimeistään kahden kuukauden kuluessa käyttöönotosta.

Valvontamittaus olisi tehtävä ilman tarpeettoman häiriön aiheuttamista, ja se voitaisiin tehdä etukäteen ilmoittamatta. Mikäli tehdasmittaajalla ei olisi valvontamittauksessa annettavissa kaikkia virallisen mittajaan pyytämiä asiakirjoja, pyydytetyt asiakirjat olisi toimitettava viipymättä.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voitaisiin säätää tarvittaessa valvontamittauksen toimittamisesta. Maa- ja metsätalousministeriön olisi kuultava puutavaranmittauksen neuvottelukuntaa ennen tässä tarkoitettujen säännösten antamista.

34 §. Virhe tehdasmittauksessa. Säännöksessä määriteltäisiin, mitä tarkoitetaan tehdasmittauksen virheellä. Virallisen mittajaan hallinnolliset pakkokeinot asiaan liittyen olisi säädetty lakiehdotuksen 52 §:ssä. Menettely pysyisi nykyisen puutavaranmittauslain mukaisena, mutta lainsäädäntöteknisesti säännökset on hajautettu verrattuna voimassa olevaan säännökseen.

35 §. Valvontamittauksen pöytäkirja. Säännös valvontamittauksen pöytäkirjasta pysyisi nykyisen käytännön mukaisena. Ehdotetussa säännöksessä edellytettäisiin viralliselta mittajalta kaikista valvontamittauksista päätöstä. Olisi oleellista, että virallinen mittaja määräisi virheen poistamisen ja että hän antaisi lausunnon virheen havaitsemista edeltävältä ajalta. Virheen havaitsemisella tarkoitettaisiin sitä ajankohtaa, kun virallinen mittaja toteaa virheen. Lausunto virheen havaitsemista edeltävältä ajalta tehtäisiin omavalvonnan ja ulkopuolisen valvonnan tulosten perusteella. Virallisen mittajaan lausunto sisältäisi tarvittaessa suosituksen mittausosapuolille mittaus tuloksen oikaisemisesta suuremmaksi tai pienemmäksi ennen virheen havaitsemista olevalta ajalta. Määräys virheen korjaamiseksi olisi hallinnollinen pakkokeino ja siitä säädettäisiin lakiehdotuksen 52 §:ssä.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voitaisiin säätää tarvittaessa valvontamittauksen pöytäkirjasta ja virallisen mittajaan päätökseen kirjattavista asioista. Maa- ja metsätalousministeriön olisi kuultava puutavaranmittauksen neuvottelukuntaa ennen tässä tarkoitettujen säännösten antamista.

36 §. Valvontamittauksen pöytäkirjan tiedoksiannosta ja arkistointi. Säännös valvontamittauksen pöytäkirjan tiedoksiannosta ja arkistoinnista olisi uusi, koska asiasta ei ole säädetty nykyisessä laissa. Asiallisesti säännös vastaisi nykyistä käytäntöä. Valvontamittauksen pöytäkirjan lähettämistavat ja tiedoksisaantiaika olisivat vastaavat kuin muillakin asiakirjoilla lakiehdotuksen säännöksissä.

37 §. Valvontamittauksen kohteena olevan asian siirto mittauslautakunnalle. Käytännössä pykälä olisi lähes nykyisen puutavaranmittauslain mukainen. Virallisen mittajaan olisi siirrettävä asia mittauslautakunnalle välittömästi, jos virallinen mittaja ja tehdasmittaja olisivat eri mieltä havaitusta

virheestä, virallisen mittaaajan suosittamasta mittaustuloksen oikaisemisesta tai sen poistamisesta tai muusta tehdasmittaukseen oleellisesti vaikuttavasta asiasta. Tehdasmittaus voitaisiin keskeyttää vain mittauslautakunnan päätöksellä, mutta virallinen mittaja voisi sitä päätöksessään esittää. Päätös asian siirtämisestä olisi annettava viipymättä tiedoksi tehdasmittajalle kirjeitse tai sähköisesti.

38 §. *Muutoksenhaku virallisesta mittauksesta.* Ehdotettu 38 § olisi selvästi tarkennus nykyiseen puutavaranmittauslakiin, jossa näitä asioita ei ole tarkasti kuvattu. Lisäksi valitusoikeus virallisen mittaaajan päätökseen kattaisi kaikki sen osa-alueet. Mittauslautakunnan rooli olisi kuten aiemminkin hyvin keskeinen mahdollisten erimielisyyksien ratkaisemisessa. Tällöin korostuisi mittauslautakunnan asiantuntemus ja asioiden käsittelyn nopeus.

Mittausosapuolen olisi haettava muutosta viralliseen mittaukseen 14 päivän kuluessa siitä lukien, kun hänen 30 §:n mukaisesti katsotaan saaneen tiedon virallisen mittauksen tuloksesta.

Mittausosapuolten oikeusturvan kannalta virallisen mittaaajan viranomaispäätöksestä olisi oltava mahdollisuus valittaa. Mittausosapuolien olisi pystyttävä valittamaan seuraavista virallista mittauksta koskevista seikoista: virallisen mittauksen menettelystä, virallisen mittaaajan määräämistä toimenpiteistä, mahdollisesta hallinnollista pakkokeinoa koskevasta määräyksestä, virallisen mittauksen tuloksesta, sekä virallisen mittauksen kustannuksista. Mittausosapuoli, joka valittaa virallisen mittaaajan tekemästä päätöksestä, veloitettaisiin muutoksenhakukirjelmässään esittämään, miltä osin hän on tyytymätön virallisen mittaaajan tekemään päätökseen sekä muutoksenhaun perusteet.

Mittausosapuolta, joka valittaa virallisen mittaaajan tekemästä päätöksestä, veloitettaisiin lisäksi toimittamaan mittauslautakunnan puheenjohtajalle selvitys siitä, milloin mittausosapuoli on saanut tiedon virallisen mittaaajan tekemästä päätöksestä.

Muutoksenhakupyynnö tehtäisiin mittauslautakunnan puheenjohtajalle kirjeitse tai sähköisesti. Muutoksenhakukirjelmää olisi mahdollista täydentää siihen liittyvien asiakirjojen osalta seitsemän päivän kuluessa muutoksenhakukirjelmän toimittamisesta. Pykälä sisältäisi myös säännöksen siitä, että virallisen mittaaajan päätökseen sisältyvää määräystä olisi muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei mittauslautakunta toisin päättä.

39 §. *Muutoksenhaku tehdasmittauksen valvontamittauksesta.* Ehdotettu 39 § olisi selvästi tarkennus nykyiseen lakiin, jossa näitä asioita ei ole tarkasti kuvattu. Lisäksi valitusoikeus valvontamittauksesta kattaisi kaikki sen osa-alueet. Mittauslautakunnan rooli olisi myös tässä hyvin keskeinen mahdollisten erimielisyyksien ratkaisemisessa. Tällöin korostuisi mittauslautakunnan asiantuntemus ja asioiden käsittelyn nopeus. Tehdasmittaaajan olisi haettava muutosta valvontamittaukseen 14 päivän kuluessa siitä lukien, kun tämän 30 §:n mukaisesti katsotaan saaneen tiedon valvontamittauksesta.

Tehdasmittaaajan oikeusturvan kannalta virallisen mittaaajan viranomaispäätöksestä olisi oltava mahdollisuus valittaa. Tehdasmittaaajan olisi pystyttävä valittamaan seuraavista valvontamittauksta koskevista seikoista: valvontamittauksen menettelystä, virallisen mittaaajan määräämistä toimenpiteistä, mahdollisesta hallinnollista pakkokeinoa koskevasta määräyksestä, valvontamittauksen tuloksesta sekä valvontamittauksen kustannuksista. Tehdasmittaja, joka valittaa virallisen mittaaajan tekemästä päätöksestä, veloitettaisiin muutoksenhakukirjelmässään esittämään, miltä osin hän on tyytymätön virallisen mittaaajan tekemään päätökseen.

Tehdasmittajaa, joka valittaa virallisen mittaaajan tekemästä päätöksestä, veloitettaisiin lisäksi toimittamaan mittauslautakunnan puheenjohtajalle selvitys siitä, milloin tehdasmittaja on saanut tiedon virallisen mittaaajan tekemästä päätöksestä.

Muutoksenhakupyynnö tehtäisiin mittauslautakunnan puheenjohtajalle kirjeitse tai sähköisesti. Muutoksenhakukirjelmää olisi mahdollista täydentää siihen liittyvien asiakirjojen osalta seitsemän päivän kuluessa muutoksenhakukirjelmän toimittamisesta.

40 §. *Asian käsittelyä edeltävät toimet.* Virallinen mittaja olisi velvollinen toimittamaan mittauslautakunnalle kyseistä tapausta koskevat hallussaan olevat asiakirjat.

Kun muutoksenhakupyynnö olisi esitetty, olisi mittauslautakunnan puheenjohtajan viivytyksettä kutsuttava mittauslautakunnan jäsenet käsittelemään asia. Puheenjohtajan olisi ilmoitettava toimituksen alkamisajasta asianosaisille niin aikaisin, että heillä olisi mahdollisuus osallistua toimitukseen.

Muutoksenhakukirjelmä tai asiansiirto ja niihin liittyvät asiakirjat olisi toimitettava asianosaisille hyvissä ajoin ennen toimituksen alkamista. Edellä mainituilla säännöksen kohdilla varmistettaisiin asianosaisille mahdollisuus osaltaan valmistautua ja osallistua asiansa käsittelyyn. Asianosaisten poissaolo ei estäisi mittauslautakuntaa käsittelemästä asiaa. Koska puutavaraerät taloudellisesti merkittävänä ja myös ominaisuuksiensa vuoksi edellyttävät nopeaa toimitusketjua, mittauslautakunnan olisi asian luonteen vuoksi käsiteltävä muutoksenhakuasiat ja sille siirretyt asiat kiireellisinä.

41 §. *Asian käsittelyä koskevat rajoitukset.* Mittauslautakunnan olisi käsiteltävä asiat samalla tavalla kuin ne ovat olleet virallisen mittajaan käsiteltävänä. Kyseeseen tulisi asiakirjatarkastelu tai uudelleen mittaaminen, mikäli uudelleen mittaaminen olisi vielä käytännössä mahdollista. Myös tutkinnan laajuus olisi oltava sama kuin virallisella mittajalla tai sen tulisi koskea vain sitä asiaa mitä muutoksenhakukirjelmä tai asiansiirto koskee.

Jos muutosta ei olisi haettu kyseisen tapauksen mukaisesti 38 tai 39 §:n edellyttämällä tavalla, olisi mittauslautakunnan annettava asiassa päätös tutkimatta jättämisestä.

42 §. *Asian käsittely ja sen julkisuus.* Mittauslautakunta olisi päätösvaltainen kahden pysyvän jäsenen ja kahden vaihtuvan asiantuntijajäsenen kokoonpanossa. Mittauslautakunnan puheenjohtaja kutsuisi vaihtuvista asiantuntijajäsenistä kaksi jäsentä mittauslautakunnan kokoonpanoon käsiteltävän asian edellyttämän asiantuntemuksen ja riippumattomuuden perusteella. Milloin mittauslautakunnassa ilmenisi erimielisyyttä asian ratkaisemisesta, päätettäisiin asia äänestämällä noudattaen samaa menettelyä kuin monijäsenisessä tuomioistuimessa.

Mittauslautakunta voisi asian selvittämiseksi toimittaa suullisen käsittelyn. Mittauslautakunta voisi toimittaa myös katselmuksen. Mittausosapuolilla ja virallisella mittajalla olisi oikeus olla näissä läsnä.

Mittauslautakunnan olisi asian käsittelyssä noudatettava ehdotetun pykälän mukaan muutoin, mitä kielilaisissa (423/2003) ja hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Kielilakia on lain voimaantulosta lähtien sovellettu sen soveltamisalasäännösten perusteella viranomaisten lisäksi myös viranomaisorganisaatioiden ulkopuolisiin näiden hoitaessa julkisia hallintotehtäviä. Mittauslautakunnan tehtävät ovat lainkäyttötehtäviä. Koska mittauslautakunta ei ole viranomainen eikä myöskään kielilaisissa todettu tuomioistuin, katsotaan selvyuden vuoksi tarpeelliseksi viitata kielilain noudattamiseen. Lisäksi mittauslautakunnan velvollisuudesta asianosaisen pyynnöstä toimittaa suullinen käsittely olisi voimassa vastaavasti, mitä hallintolainkäyttölain 39 §:ssä säädetään hallinto-oikeuden osalta.

Käsittelyn julkisuus tuomioistuimissa kuuluu perustuslain 21 §:ssä säädettyihin oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin takeisiin. Nykyisessä puutavaranmittauslaissa ei ole mittauslautakunnan käsittelyn julkisuudesta säännöstä. Ehdotetun pykälän 4 momentissa olisi viittaussäännös lakiin oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa (381/2007). Tämä katsotaan selkeyden vuoksi tarpeelliseksi, vaikkakin viimeksi mainitun lain 2 §:n 2 momentin mukaan mitä kyseisessä laissa säädetään hallintotuomioistuimesta, koskee myös markkinaoikeutta ja muutoksenhakuasioita käsittelemään perustettua lautakuntaa silloin, kun asian käsittelyssä sovelletaan hallintolainkäyttölakia.

43 §. *Mittauslautakunnan pöytäkirja ja päätös.* Mittauslautakunnan asian käsittelystä olisi laadittava viipymättä pöytäkirja, joka sisältäisi käsiteltäviä asioita koskevan päätöksen sisältäen mahdollisen hallinnollista pakkokeinoa koskevan määräyksen ja perustelut. Kaikille asianosaisille olisi toimitettava puheenjohtajan allekirjoittama kopio pöytäkirjasta viipymättä joko kirjeitse tai sähköisesti.

Mittauslautakunta voisi päätöksellään keskeyttää virheellisen mittauksen sopivaksi katsomallaan tavalla. Ennen mittauksen keskeyttämistä olisi mittajalle annettava välitön mahdollisuus virheen korjaamiseen. Mittausta voitaisiin jatkaa vasta, kun mittauslautakunnan edellyttämällä tavalla on todettu, että virhe on korjattu.

Osapuolten katsottaisiin saaneen mittauslautakunnan pöytäkirja tietoonsa viimeistään seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä.

44 §. *Muutoksenhaku mittauslautakunnan päätöksestä.* Mittauslautakunnan 43 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saisi hakea valittamalla muutosta Kuopion hallinto-oikeudelta. Koska puutavaran mittaukseen liittyviä valitusasioita on nykyisen puutavaranmittauslain aikana ollut lukumääräisesti verraten vähän, katsotaan tarkoituksenmukaiseksi ja yhtenäisen oikeuskäytännön varmistamiseksi, että hallinto-oikeuksista yksi voisi keskittyä kyseessä olevaan erityisalaan. Tämän voidaan katsoa olevan toimiva vaihtoehto myös voimavarojen käytön kannalta. Muutoksenhakuun sovellettaisiin, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään. Muutoksenhakupyynnöksi olisi tehtävä 30 päivän kuluessa asiaa koskevan mittauslautakunnan päätöksen tiedoksi saamisesta.

Hallinto-oikeuden tulisi ottaa käsiteltäväkseen mittausosapuolen mittauslautakunnan päätöksestä tekemä valitus. Valituksessa mittausosapuolen tai hänen edustajansa olisi yksilöitävä koskeeko muutoksenhaku mittautulosta tai -toimitusta, virallisen mittauksen tai valvontamittauksen menettelyä, asian käsittelyä mittauslautakunnassa, määrättyjä toimenpiteitä, mahdollista hallinnollista pakkokeinoja koskevaa määräystä, tehtyjä päätöksiä vai asiaa koskevia kustannuksia tai uhkasakkoja. Valitus voisi kohdistua edellä mainituista asioista useampaankin seikkaan.

Mittauslautakunta voisi määrätä, että sen päätöstä olisi noudatettava hallinto-oikeuteen tehtävästä valituksesta huolimatta, jollei valitusviranomaisen toisin määrää.

45 §. Kustannusten periminen. Valtion maksuperustelaki (150/1992) on luonteeltaan yleislaki, jota sovelletaan valtion viranomaisten maksulliseen suoritustuotantoon, jos viranomaisen suoritteiden maksullisuudesta ei ole erityislailla toisin säädetty. Suoritehinnoittelu perustuu viimeksi mainitussa tapauksessa kyseisessä erityislaissa oleviin maksusääntöihin, joiden hinnoitteluperiaatteet eivät kaikkina ole samanlaisia maksuperustelain periaatteiden kanssa. Valtion maksuperustelain pääperiaate on, että suoritteesta perittävän maksun tulee vastata suoritteen tuottamisesta valtiolle aiheutuvia kokonaiskustannuksia (omakustannusarvo). Puutavaran mittauksessa noudatettu nykyinen maksukäytäntö, jossa tiettyjä kustannuksia ei ole otettu huomioon, on ollut toimiva ja tarkoituksenmukainen, eikä sitä katsota tarpeelliseksi pääperiaatteiltaan muuttaa. Tämän vuoksi säännökset ehdotetussa luvussa noudattelisivat pääsääntöisesti voimassa olevan puutavaranmittauslain säännöksiin sisältöä. Tiettyiltä osin on kuitenkin katsottu tarkoituksenmukaiseksi jättää pois säännöksiä, jotka ovat tulleet vallitsevan mittauskäytännön vuoksi tarpeettomiksi. Tällaisia ovat esimerkiksi voimassa olevan puutavaranmittauslain 39 §:n säännökset eräistä maksun alennusperusteista. Tilanteita, joissa näitä alennusperusteita olisi käytetty, ei ole esiintynyt.

Ehdotetun 45 §:n 1 momentin mukaan virallisesta mittauksesta, valvontamittauksesta ja mittauslautakunnan käsittelystä aiheutuvat kustannukset olisi perittävä mittausosapuolilta valtiolle joko kokonaan tai osaksi tässä luvussa säädetyllä tavalla. Lakiehdotuksessa säilytetään voimassa olevan puutavaranmittauslain 39 §:n mukainen periaate, jonka mukaan toimitusmaksun suuruutta vahvistettaessa, on otettava huomioon, että se ei muodostu kohtuuttomaksi mitattavan puutavaraerän perusteella maksettavan suorituksen arvoon verrattuna.

Ehdotetun pykälän 2 momentissa määriteltäisiin ne maksutyypit, joita virallisen mittajaan tekemästä virallisesta mittauksesta ja valvontamittauksesta perittäisiin. Esitettävät maksut olisivat virallisen mittauksen maksu ja valvontamittausmaksu. Valvontamittausmaksu olisi jatkossa tarkoitettu vain virallisen mittajaan toimenpiteistä perittäväksi maksuksi tietyissä 49 §:ssä säädetyissä tilanteissa. Lisäksi säädettäisiin, että mittauslautakunta perii 50 §:n mukaisen maksun päätöksestään. Virallisen mittajaan ja mittauslautakunnan olisi lisäksi säännöksen mukaan erityisesti todettava päätöksessään velvollisuus maksaa maksu ja lisäksi maksun suuruus.

Ehdotetun 45 §:n 3 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettäisiin maksujen maksamisesta ja maksuihin liittyvästä menettelystä. Kyseisen säännöksen nojalla säädettäisiin muun muassa siitä, minne maksut maksettaisiin. Nykyisin maksut maksetaan Etelä-Suomen aluehallintovirastoon (aiempi Etelä-Suomen lääninhallitus). Valtuussäännöksen nojalla annettaisiin myös säännökset, miten virallisen mittajaan ja mittauslautakunnan on ohjeistettava asianosaista maksun maksamisessa ja mitä asiakirjoja edellä mainittujen tahojen on toimitettava maksuista edellä mainittuun aluehallintovirastoon.

46 §. Virallisen mittauksen maksun suuruus. Virallisesta mittauksesta koituu nykyinsäädännön mukaan väärässä olleeksi tulkitulle osapuolelle asetuksiin perustuva maksu. Maksun perimistä pidettäisiin edelleen suositeltavana menettelynä aiheettomien virallisen mittauksen pyyntöjen välttämiseksi. Maksun suuruus tulisi kuitenkin olla kohtuullinen, mutta tarkoituksenmukainen.

Mittauserimielisyyksien käsittelyajat ja -kustannukset haluttaisiin pitää kohtuullisina siten, että mittausosapuolilla on taloudelliseen asemaan katsomatta mahdollisuus mittauserimielisyyden käsittelyyn, kiistanalaiset mittauserät saataisiin suhteellisen nopeasti käytettäväksi ja kustannukset pysyisivät mittauserän arvoon nähden järkevällä tasolla. Virallisia mittauksia on pidetty suhteellisen harvoin, keskimäärin noin kerran vuodessa.

Virallinen mittaus koostuu erilaisista valmistelevista toimista, varsinaisesta käytännön mittauksesta ja asioiden selvittämisestä sekä lopuksi pöytäkirjan ja siihen sisältyvän päätöksen laatimisesta ja toimittamisesta asianosaisille. Kokonaisuudessaan virallisen mittauksen eri työvaiheisiin on käytännössä kulunut noin yksi työpäivää pois lukien matkustamiseen käytettävä aika. Voimassa olevassa puutavaranmittausasetuksessa on säädetty virallisesta mittauksesta perittävän maksun suuruuteen vaikuttavat asiakokonaisuudet nykyisten maksujen määrittämisessä. Ehdotetun 46 §:n 1 momentin mukaan virallisen mittauksen maksun suuruuden määrittämisessä käytettäisiin perusteena virallisen mittaajan keskimääräisiä yhden toimituspäivän valtiolle aiheuttamia palkkakustannuksia ja niihin liittyviä muita henkilökustannuksia. Palkkakustannuksiin laskettaisiin virallisen mittaajan mittauksen tekemiseen käyttämän eli tehollisen työajan keskimääräinen palkka.

Päiväraha-, matka- ja majoittumiskustannuksia ei otettaisi virallisen mittauksen maksun määrittämisessä huomioon, jotta virallista mittausta pyytäneet eivät joutuisi keskenään eriarvoiseen asemaan riippuen siitä, kuinka pitkän etäisyyden päässä virallisen mittaajan toimipaikasta mitattava puutavaraerä sijaitsee. Virallisia mittaajia on tällä hetkellä kaksi, ja he toimivat koko Suomen alueella.

Ehdotetun 46 §:n 2 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetäisiin virallisen mittauksen maksun suuruudesta ja sen suuruuden laskemisesta huomioon otettavista muista henkilökustannuksista ja niiden arvioimisesta. Muilla henkilökustannuksilla tarkoitettaisiin nykyistä yleistä käytäntöä vastaten arvioituja kustannuksia, jotka johtuvat sosiaaliturvamaksuista, eläkekustannuksista, vuosilomapalkoista tai -korvauksista, lomarahastoista, sairaus- ja äitiysloman sekä muiden vastaavien palkallisten poissaolojen palkkakustannuksista. Voimassa olevan puutavaranmittausasetuksen 16 §:n 2 momentin mukaan muina henkilökustannuksina otetaan huomioon 68 prosenttia tehollisen työajan palkkakustannuksista. Myös tämä vastaava määrittäminen tehtäisiin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Kyseessä olisi yleisesti hallinnossa käytettävän määreen eli niin sanottujen palkan sivukulujen prosenttiosuuden vahvistaminen, joka on luonteeltaan teknisluonteinen asia. Puutavaran virallisen mittauksen perustoimitusmaksuista ja valvontamittauksesta perittävästä maksusta annetulla maa- ja metsätalousministeriön asetuksella (589/2001) on säädetty nykyinen virallisen mittaajan tekemän virallisen mittauksen maksu toimituspäivältä. Virallisen mittaajan perustoimitusmaksu on nykyisin 184 euroa. Virallisen mittaajan yhden toimituspäivän kustannukset tässä ehdotetun pykälän mukaisesti laskettuna olisivat nykyisin noin 300 euroa.

47 §. *Virallisen mittauksen maksun jakautuminen.* Ehdotetun 47 §:n 1 momentin mukaan virallisen mittaajan olisi päätöksellään vahvistettava virallisen mittauksen maksun jakautuminen mittausosapuolten kesken. Pykälän 2 momentissa säädetäisiin ne tilanteet, joissa virallisen mittauksen maksu olisi pelkästään toisen mittausosapuolen suoritettavana.

Ehdotetun pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan mittausosapuolen olisi yksin maksettava virallisen mittauksen maksu tilanteessa, jossa kyseinen mittausosapuoli on pyytänyt virallista mittausta, sekä perusmittauksen ja virallisen mittauksen tulokset eroavat toisistaan vähemmän kuin perusmittauksessa käytetyn mittausmenetelmän suurin sallittu poikkeama.

Yksittäisessä tapauksessa tulisi ottaa huomioon nimenomaan kyseisessä perusmittauksessa käytetyn mittausmenetelmän suurin sallittu poikkeama. Virallinen mittaus tehdään joko asiakirjatarkasteluna tai mittausosapuolten sopimalla tai lähinnä sovittua olevalla mittausmenetelmällä tai sitä tarkemmalla mittausmenetelmällä. Kiistanalaista mittaustulosta verrattaisiin virallisen mittaajan asiakirjatarkasteluun tai hänen saamaan mittaustulokseen ja näiden eroa verrattaisiin perusmittauksessa käytetyn mittausmenetelmän suurimpaan sallittuun poikkeamaan. Jos pysytään poikkeamalle säädetyn rajan sisällä, perusmittaus on tehty lainsäädännön mukaisesti. Virallinen mittaus olisi tällöin osoittanut, että mittaustulos, josta erimielisyyttä on tullut, on ollut asianmukainen. Virallista mittausta pyytänyt maksaisi tässä tapauksessa virallisen mittauksen maksun.

Ehdotetun pykälän 2 momentin 2 kohdan mukaan mittausosapuolen olisi yksin maksettava virallisen mittauksen maksu tilanteessa, jossa kyseisen mittausosapuolen tekemän perusmittauksen ja virallisen mittauksen tulokset eroavat toisistaan enemmän kuin perusmittauksessa käytetyn mittausmenetelmän suurin sallittu poikkeama.

Toisen mittausosapuolen ollessa osallistumatta mittaustoimitukseen mittausosapuolten sopimalla tavalla voisi toinen pyytää virallista mittausta suoritettavaksi ehdotetun 26 §:n 1 momentin 3 kohdan perusteella. Tässä tapauksessa on katsottu tarkoituksenmukaiseksi, että maksun maksaisi yksin se mittausosapuoli, joka ei osallistu mittaustoimitukseen mittausosapuolten sopimalla tavalla. Tästä maksuvelvollisuudesta säädetäisiin ehdotetun pykälän 2 momentin 3 kohdassa.

Mittausosapuolen olisi ehdotetun pykälän 2 momentin 4 kohdan mukaan yksin maksettava virallisen mittauksen maksu tilanteessa, jossa hän on pyytänyt aiheettoman virallisen mittauksen. Virallinen mittaaja voisi osoittaa maksun virallista mittausta pyytäneen mittausosapuolen yksin maksettavaksi esimerkiksi, jos virallisen mittauksen toimituksessa tehtävässä taustaselvityksessä katsottaisiin, ettei virallisen mittauksen pyynnössä esitetyille epäkohdille löydy lainkaan asiallisia ja todellisia perusteita.

Ehdotetun pykälän 3 momentin mukaan, jos mittausosapuolet ovat sopineet virallisen mittauksen maksun jakamisesta, olisi maksuvelvollisuus vahvistettava sopimuksen mukaan.

48 §. *Valvontamittauksen maksun suuruus.* Tehdasmittauksen valvonnan järjestäminen ja toteuttaminen kuuluisi maa- ja metsätalousministeriön tulosohtauksessa toimivalle Metsäntutkimuslaitokselle. Valvontamittauksia tekisivät viralliset mittaajat. Ehdotetussa 48 §:ssä ei pääsääntöisesti muutettaisi nykyisiä käytännön perusteita valvontamittausmaksun määrittämisessä. Määrittämisessä olisi perusteena yhden työpäivän kokonaiskustannukset. Valvontamittauksesta perittävät kustannukset olisi siten perittävä valvontamittauksen tekemisestä valtiolle aiheutuvia keskimääräisiä kokonaiskustannuksia vastaavana yhden työpäivän osalta. Yhden toimituspäivän päivärahan lisäksi matka- ja majoittumiskustannuksissa otettaisiin huomioon keskimääräiset kustannukset.

Julkisyhteisön kustantaman, järjestämän ja toteuttaman valvonnan tarkoituksena olisi osaltaan taata tehtaalla tehtävän puutavaran mittauksen tarkkuutta ja luotettavuutta. Tästä näkökulmasta katsoen tehdasmittauksen valvonta olisi puunmyyjän ja kaikkien muidenkin mittausosapuolten etu. Nykyisillä resursseilla ja voimassa olevan puutavaranmittauslain mukaisena valvontamittaus pystytään tekemään keskimäärin noin kerran vuodessa kullakin nykyisellä tehdasmittauspaikalla.

Ehdotetun 48 §:n 3 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettäisiin valvontamittausmaksun suuruudesta ja sen suuruuden laskemisessa huomioon otettavista muista henkilökustannuksista ja niiden arvioimisesta sekä muista toimituspäivän kokonaiskustannuksista. Säännöksen perusteluna viitataan edellä 46 §:n 2 momentin osalta esitettyyn. Puutavaran virallisen mittauksen perustoimitusmaksuista ja valvontamittauksesta perittävästä maksusta annetulla maa- ja metsätalousministeriön asetuksella on säädetty nykyinen virallisen mittaajan valvontamittausmaksu toimituspäivältä. Virallisen mittaajan valvontamittausmaksu on tällä hetkellä 345 euroa. Kuten edellä 45 §:n perusteluissa on todettu, valvontamittausmaksu olisi jatkossa tarkoitettu vain virallisen mittaajan tietyistä valvontamittauksista perittäväksi maksuksi. Virallisen mittaajan keskimääräiset yhden toimituspäivän kokonaiskustannukset tässä ehdotetun pykälän mukaisesti laskettuna olisivat nykyisin noin 600 euroa.

49 §. *Velvollisuus maksaa valvontamittausmaksu.* Ehdotetun 49 §:n 1 momentin mukaan valvontamittauksesta perittäisiin valvontamittausmaksu tehdasmittajaalta, kun valvontamittaus toimitettaisiin mittausta paikalla tehdasmittajan pyynnöstä, virallisen mittaajan aloitteesta ennen tehdasmittauksen aloittamista tai tehtäessä uusi valvontamittaus tehdasmittajasta johtuvasta syystä. Tehdasmittajan tekemän tehdasmittausilmoituksen muutoksen jälkeistä valvontamittauksesta ei katsottaisi maksulliseksi. Muutoin virallisten mittaajien valvontamittaus tehdasvalvonnan osalta olisi maksutonta. Tässä noudatettaisiin valtion maksuperustelain mukaista periaatetta, jonka mukaan valvontatoiminta olisi maksutonta, milloin suoritteen tuottaminen ei ole seurausta vastaanottajan toimenpiteestä tai toiminnasta. Lain soveltamisalan laajenemisen takia muodostuvilla uusilla tehdasmittausilmoituksen tekevillä paikoilla ensimmäinen valvontamittaus olisi lisäksi maksuton. Tästä johtuen ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaista valvontamittausmaksua ei kuitenkaan perittäisi, jos tehdasmittaja on aloittanut toimintansa ennen tämän lain voimaantuloa eikä toiminta tuolloin ole edellyttänyt puutavaranmittauslain (364/1991) mukaista tehdasmittausilmoitusta.

50 §. *Maksu mittauslautakunnan päätöksestä.* Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin perusteet, joiden mukaisesti mittauslautakunnassa asian ratkaisemiseksi annettavasta päätöksestä perittäisiin maksu. Maksu olisi tuomioistuimessa perittävän oikeudenkäyntimaksun kaltaisena kiinteä ja samoin kuin viimeksi mainittu maksu, määrätty omakustannusarvoa alemmaksi. Oikeudenkäyntimaksut peritään tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetun lain (701/1993) ja siihen liittyvän asetuksen nojalla. Tuomioistuinten oikeudenkäyntimaksujen hinnoittelussa näkyy oikeusaste siten, että maksu on ylempänä tuomioistuimessa korkeampi kuin alemmassa. Mittauslautakunnan antamaan päätökseen voisi lakiehdotuksen mukaan hakea muutosta Kuopion hallinto-oikeudelta. Hallinto-oikeuden päätöksestä perittävä maksu on voimassa olevan lainsäädännön mukaan 90 euroa, mikä olisi pienempi kuin lakiehdotuksen mukaisista päätöksistä perittävät maksut. Tältä osin lakiehdotus poikkeaisi oikeudenkäyntimaksuissa noudatetusta käytännöstä.

Maksun periminen mittauslautakunnan päätöksestä ei saisi muodostua tosiasialliseksi esteeksi oikeussuojan hakemiselle kenellekään mittausosapuolelle. Tästä johtuen maksua määritettäessä käytettäisiin viittausta virallisesta mittauksesta (46 §) ja tehdasmittauksesta (48 §) perittäviin maksuihin, jotka on rajattu yhden toimituspäivän kustannuksiin ja jotka ovat alle omakustannusarvon.

Mittauslautakunnan maksu olisi suuruudeltaan tämän hetken kustannusten perusteella laskettuna noin 600 euroa, kun kyse on valituksesta tai siirrosta virallisesta mittauksesta, ja noin 1200 euroa, kun kyse on valituksesta tai tehdasmittauksen valvontamittauksen siirrosta. Omakustannusarvo yhdeltä käsittelypäivältä muodostuu mittauslautakunnassa virallisesta mittauksesta tehdyn valituksen osalta noin kaksinkertaiseksi, kun sitä verrataan virallisen mittauksen 46 §:ssä määritettyyn maksuun. Myös tehdasmittauksen valvontamittauksen käsittelyn kokonaiskustannukset mittauslautakunnassa ovat yhden päivän osalta noin kaksinkertaiset perittäväan maksuun verrattuna.

Mittauslautakunnan maksun suuruus vahvistettaisiin ehdotetun pykälän 3 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

51 §. Maksun suorittaminen. Ehdotettu pykälä koskisi virallisessa mittauksessa määrätyn maksun, valvontamittausmaksun ja mittauslautakunnan päätöksestä perittävän maksun perimistä valtiolle. Maksu olisi ilman eri tuomiota ulosottokelpoinen samalla tavoin kuin verot ja maksut. Ehdotetulla säännöksellä ei muutettaisi nykyistä puutavaranmittauslaissa säädettyä käytäntöä.

9 luku

Hallinnolliset pakkokeinot, kiellot ja seuraamukset

52 §. Korjaus- ja oikaisumääräys sekä kiellot. Viralliselle mittaajalle annettaisiin ehdotetun pykälän nojalla oikeus sisällyttää antamaansa päätökseen korjausmääräys hänen toteamansa virheen osalta. Kyseeseen voi tulla tilanne, jossa mittauksessa on todettu tehty virhe tai jossa tehdasmittauksessa todetaan lakiehdotuksen 34 §:ssä tarkoitettu virhe. Virallisessa mittauksessa todetun virheen osalta virallinen mittaaja voi edellyttää oikaisumääräyksellä mittaajalta virheen korjauksen lisäksi virheen oikaisua. Valvontamittauksessa todetun virheen osalta oikaisumääräyksellä voidaan puolestaan edellyttää tehdasmittaajaa oikaisemaan tarvittaessa mittaustulos niiden puutavaraerien osalta, jotka on mitattu virheen havaitsemisen ja sen korjaamisen välisenä aikana. Korjaus- ja oikaisumääräyksessä on todettava miten ja mihin määräaikaan mennessä mittaajan tai tehdasmittaajan on toimittava. Virallinen mittaaja antaa virheen havaitsemista edeltävältä ajalta 35 §:n mukaisen lausunnon.

Ehdotetun pykälän 3 momentissa säädettäisiin mittauslaitetta koskevasta kieltopäätöksestä. Viralliselle mittaajalle säädettäisiin mahdollisuus ryhtyä toimenpiteisiin eli saattaa asia mittauslautakunnan käsittelyyn tilanteissa, joissa hän perustellusti toteaa, että mittauslaite ei täyttäisi lakiehdotuksen vaatimuksia. Kyseessä olisi lakiehdotuksen 16 §:ssä säädettyjen vaatimusten vastaisen tilanteen toteaminen. Tilanteessa, jossa vaatimustenmukaisuuteen liittyvät 16 §:n edellyttämät tiedot ovat puutteellisia tai mittauslaitteesta annetut tiedot ovat harhaanjohtavia, virallisella mittaajalla olisi mahdollisuus tehdä päätös asian siirtämisestä mittauslautakunnalle. Tilanne voisi olla harhaanjohtava esimerkiksi silloin, kun markkinoille tuoja kertoo laitteen soveltuvan sellaiseen käyttötarkoitukseen, johon se ei olisi suunniteltu. Mittauslautakunta tekisi päätöksen asiasta ja voisi päätöksellään keskeyttää mittauslaitteen markkinoille tuonnin tai käytön sopivaksi katsomallaan tavalla. Tätä ennen olisi mittauslaitteen markkinoille tuojalle ja käyttäjälle annettava mahdollisuus korjata puutteellisuudet määrättyllä tavalla ja määräajassa. Säännöksessä esitettyjen kieltopäätösten tulisi perustua hyvään hallintoon. Mittauslautakunnan tulisi päätöksiä valmistellessaan ja tehdessään varmistua siitä, että kiellot olisivat oikeasuhteisia virheellisyyteen nähden.

53 §. Keskeyttämisuhan asettaminen. Keskeyttämisuhan asettaminen olisi erittäin voimakas uhka, kun se voitaisiin täydentää 54 §:n mukaisella uhkasakolla. Käytännössä mittauslautakunta asian niin vaatiessa voisi käyttää kyseistä voimakasta ohjauskeinoa kaikissa päätöksissään, kuten myös virallinen mittaaja tehdasmittausta lukuun ottamatta.

Ehdotetun 53 §:n 1 momentin nojalla virallisella mittaajalla olisi tehdasmittausta lukuun ottamatta oikeus antaa päätös uhalla, että mittaajan mittaustoiminta keskeytetään tilanteessa, jossa lakiehdotuksen 20 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua mittaustulosta ei pystyttäisi osoittamaan, tai mittaaja ei ole korjannut toimintaansa omavalvonnan tulosten perusteella, taikka jos virallisen mittaajan määräyksessään yksilöimiä virheitä ei ole korjattu määräaikaan mennessä.

Ehdotetun pykälän 2 momentissa säädettäisiin mittauslautakunnan oikeudesta asettaa mittaustoiminnan keskeyttämisuha koskien kaikkia mittaajia, myös tehdasmittausta.

Keskeyttämisestä ei ehdotetun pykälän 3 momentin mukaan toteutettaisi, jos virallinen mittaaja oman määräyksensä osalta tai mittauslautakunta vastaavasti on todennut, että mittaaja on korjannut virheet edellytetyllä tavalla ja määräajassa.

Virallisen mittaajan ja mittauslautakunnan olisi käsiteltävä ehdotetussa pykälässä tarkoitettut asiat kiireellisenä johtuen niiden merkittävistä taloudellisista vaikutuksista mittaajan tai tehdasmittaajan toiminnassa. Tässä kiireellinen käsittely asian luonteen vuoksi olisi erityisen tärkeää. Asiasta säädettäisiin ehdotetun pykälän 4 momentissa.

54 §. *Keskeyttämisuhan määrääminen täytäntöön pantavaksi.* Ehdotetussa 54 §:n 1 momentissa säädettäisiin menettelystä silloin, kun mittaustoiminnan keskeyttäminen pannaan täytäntöön. Asiassa noudatettaisiin uhkasakkolaissa säädettyä menettelyä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin valituksen vaikutuksesta asiassa.

55 §. *Uhkasakko.* Viralliselle mittaajalle ja mittauslautakunnalle annettaisiin pykälässä mahdollisuus tehostaa 54 §:n mukaan antamaansa mittaustoiminnan keskeyttämistä koskevaa määrystä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädettyllä uhkasakolla. Ehdotettu tehostamiskeino on tarkoituksenmukaista ottaa mukaan lakiehdotukseen. Jos toimija ei olisi määräyksestä huolimatta ryhtynyt asianmukaisiin toimiin virheen poistamiseksi, uhkasakko olisi tarpeellinen tehostamiskeino. Uhkasakon uhka voi olla monessa tapauksessa riittävä uhka saada toimija korjaamaan virheet, joten varsinaiseen uhkasakkoon jouduttaneen turvautumaan hyvin harvoin. Uhkasakkolain 22 §:n mukaan asianosaiselle on ennen uhkasakon asettamista ja tuomitsemista koskevan asian ratkaisemista varattava tilaisuus selityksen antamiseen.

56 §. *Määräys puiden siirtämiseksi tai esteen poistamiseksi.* Mitattava puutavara saattaa olla siten sijoitettu, ettei mittausta voida luotettavasti suorittaa, tai mittausta haittaa lumi tai muu este. Tällöin virallinen mittaaja voisi, kuten voimassa olevan puutavaranmittauslainkin mukaan, määrätä puutavaran uudelleen sijoitettavaksi tai mittausta haittaavan esteen poistettavaksi. Virallinen mittaaja voisi tarvittaessa teettää mainitut toimenpiteet mittausosapuolilla.

57 §. *Rangaistussäännös.* Pykälä sisältäisi rangaistussäännökset. Puutavaran mittauksesta annettua lakia tahallisesti rikkova mittausosapuoli tuomittaisiin sakkoon, jos hän laiminlöisi 17 §:ssä tarkoitettua omavalvonnan tai menettelyä 24 §:ssä tarkoitettua puutavaran käsittely- tai siirtokiellon vastaisesti taikka jättäisi 32 §:ssä tarkoitettua tehdasmittausilmoituksen tekemättä. Kun arvioidaan teon tahallisuutta, kyse on siitä, mitä tekijä on tehoketkellä halunnut saavuttaa tai, mieltänyt saavuttavansa taikka tekijällä on ollut mahdollisuus saavuttaa taloudellista etua. Ehdotetun pykälän mukaan markkinoille tuojan tai käyttäjän, joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta rikkoisi mittauslautakunnan 52 §:n 3 momentissa antamaa kieltoa, olisi tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, puutavaran mittauksesta annetun lain rikkomisesta sakkoon.

Mittausosapuolella olisi 17 §:ssä säädetty velvoite omavalvontaan. Omavalvonnan avulla mittaaja voi itse korjata havaitsemansa puutteellisuudet ja estää näin selkeät virheet mittauksissa. Kärjistetyimmillään tilanne voi olla se, että omavalvontaa ei ole tehty lainkaan eikä näin ollen voida varmistaa aiemmin tehtyjen mittausten oikeellisuutta. Lakiehdotuksen 24 §:ssä säädettäisiin puutavaran käsittelystä ennen mittaustuloksen kirjaamista tai tiedoksisaamista. Puutavaran mittaukseen liittyvien tietojen kirjaaminen on hyvin oleellinen vaihe puutavaran mittauksessa. Ilman tietojen kirjaamista ei voida selvittää kauppahinnan, palkan, urakointimaksujen tai muun korvauksen määrää lainkaan. Jos puutavara on käsitelty tai siirretty pois ennen kuin tiedot sen määrästä on kirjattu, ei toisella mittausosapuolella ole keinoja tietojen saamiseen. Tehdasmittausilmoitus ja sen muutosilmoitus ovat valvonnan kannalta olennaisia seikkoja. Tämän vuoksi ehdotetaan, että myös tällaisen ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnin sanktiona olisi sakko.

Mittauslaitteen vaatimustenmukaisuudesta säädettäisiin lakiehdotuksen 16 §:ssä. Jotta voitaisiin varmistaa markkinoille tuotavien puutavaran mittauslaitteiden asianmukaisuus, on välttämätöntä säätää asian noudattamisen tehostamiseksi myös rangaistusuhka.

10 luku Erinäiset säännökset

58 §. *Edustajana toimimiskielto.* Ehdotetun pykälän mukaan virallinen mittaaja, mittauslautakunnan pysyvät jäsenet ja varajäsenet eivät saisi toimittaa puutavaran mittausta kenenkään mittausosapuolen

edustajana tai sopimana henkilönä. Tällä varmistettaisiin kyseisten henkilöiden toiminnan puolueettomuus ja riippumattomuus.

59 §. Mittauslautakunnan kustannusten maksaminen. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin Metsäntutkimuslaitoksen tehtäväksi maksaa mittauslautakunnan puheenjohtajan ja jäsenten palkkiot, päivärahat ja matka- ja majoittumiskustannusten korvaukset. Käytäntö ei muuttuisi vallitsevasta tilanteesta.

60 §. Kolmannen osapuolen riidaton oikeus erimielisyystilanteessa. Ehdotettu pykälä sisältäisi toimintatavan tilanteeseen, jossa mittaustuloksesta on syntynyt erimielisyyttä ja asiaan liittyy osapuoli, jonka oikeuteen kyseisen erimielisyyden ei tulisi kuitenkaan vaikuttaa. Esimerkiksi työnantajalla olisi säännöksen mukaan velvollisuus suorittaa riidaton palkka työntekijälle, vaikka mittaustuloksesta tulisi erimielisyys puun ostajan ja myyjän välillä. Tai toisaalta urakanantajalla olisi velvollisuus suorittaa korvaus urakoitsijalle tilanteessa, jossa vallitsee erimielisyys puun ostajan ja myyjän välillä.

61 §. Virka-apu. Ehdotetun säännöksen mukaan virallisella mittaajalla valvontamittauksen toimittamisessa ja muun kuin tehdasmittauksen keskeyttämisessä ja mittauslautakunnalla mittauksen keskeyttämisessä olisi oikeus saada tarvittaessa virka-apua poliisilta.

62 §. Määräaikaisten laskeminen. Ehdotetun pykälän mukaan lakiehdotuksen mukaisissa määräaikaisten laskemisissa sovellettaisiin säädettyjen määräaikaisten laskemisesta annettua lakia (150/1930).

11 luku Voimaantulo

63 §. Voimaantulo. Pykälän 1 momentti sisältäisi tavanmukaisen voimaantulosäännöksen.

Ehdotetun pykälän 2 momentti sisältäisi säännöksen, jonka mukaan ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

64 §. Kumoaissäännös. Lailla kumottaisiin 22 päivänä helmikuuta 1991 annettu puutavaranmittauslaki. Samalla kumoutuisivat myös puutavaranmittausasetus ja muut puutavaranmittauslain nojalla annetut säädökset.

65 §. Voimaan jäävät säädökset. Ehdotetussa 64 §:ssä säädettäisiin nykyisen puutavaranmittauslain kumoamisesta. Samalla kumoutuisi myös puutavaranmittausasetus ja muut puutavaranmittauslain nojalla annetut säädökset. Olisi kuitenkin perusteltua, että tietyt puutavaranmittauslain nojalla annetut säädökset jäisivät määräajaksi voimaan.

Maa- ja metsätalousministeriö antoi 18 päivänä huhtikuuta 2006 asetuksen nro 15/06 hakkuukoneella valmistettavan puutavaran tilavuuden mittaamisesta koneen mittalaitteella. Asetuksen voimaantulo- ja siirtymäsäännöksiin sisältyi säännös, jonka mukaan ennen 1 päivää toukokuuta 2007 käyttöönotettavan hakkuukoneen mittalaitteella voitiin mitata puutavaraa kumottavan määräyksen mukaisesti vuoden 2011 loppuun saakka. Tätä määräaikaä jatkettiin vuoden 2016 loppuun maa- ja metsätalousministeriön asetuksella nro 12/11. Kumottavalla määräyksellä tarkoitettiin maa- ja metsätalousministeriön 24 päivänä lokakuuta 1999 vahvistamaa hakkuukonemittausta koskevaa maa- ja metsätalousministeriön määräystä (MMM:n määräys nro 100/99; dnro 2424/66/99) ja menetelmää koskevia ohjeita. Uudet hakkuukoneet ovat olleet uuden asetuksen (nro 15/06) mukaisia ja vanhoja hakkuukoneita on johtuen edellä selvitetystä säädöstämisestä johtuen voitu käyttää vanhan määräyksen vaatimusten mukaisesti. Markkinoilla on tästä johtuen koneita, joita voidaan teknisesti ja taloudellisesti käyttää vanhan määräyksen vaatimukset täyttäen vielä useiden vuosien ajan. Näiden koneiden omistajat ovat toimineet edellä selvitettyyn määräaikaan luottaen. Näiden koneiden päivittäminen täyttämään lakiehdotukseen sisältyvät vaatimukset olisi saavutettuun hyötyyn nähden erittäin kallista. Tästä johtuen esitetään, että näiden vanhojen hakkuukoneiden osalta voitaisiin noudattaa vuoden 2016 loppuun aiemmin annettua siirtymäaikaä.

Lisäksi maa- ja metsätalousministeriön määräys puutavaran laadun mittauksesta laatuositemenetelmällä (nro 159/99) jäisi voimaan 31 päivään joulukuuta 2020. Määräyksen voimassaolon jatkaminen määräajaksi on tarpeen, jotta käytössä olevan ja kustannustehokkaan menetelmän korvaaminen lakiehdotuksen nojalla annettavan asetuksen mukaisella menetelmällä voitaisiin tehdä joustavasti.

66 §. Siirtymäsäännökset. Pykälän mukaan lakiehdotuksen voimaan tullessa vireillä oleva, puutavaranmittauslain nojalla vireille pantu asia käsiteltäisiin ja ratkaistaisiin puutavaranmittauslain säännösten mukaan. Mittalaitteiden markkinoille tuonnin kieltäminen 52 §:n 3 momentin mukaisesti ei koskisi ennen tämän lain voimaan tuloa käyttöön otettuja mittauslaitteita tai niiden ohjelmistoa.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Lakiehdotuksen 7 §:ssä säädettäisiin puutavaranmittauksen neuvottelukunnasta ja sen tehtävistä. Pykälän 2 momentin nojalla puutavaranmittauksen neuvottelukunnan kokoonpanosta ja tehtävien sisällöstä säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Lakiehdotuksen 3 §:ssä säädettäisiin erikseen sovittavista asioista silloin, kun kyse on konsernin tai yrityksen sisäisestä tai näiden välisestä luovutusmittauksesta tai laajamittaisesta terminaali-, vaihto-, haketus- tai kuljetusurakointimittauksesta. Pykälän 1 momentissa tarkoitettuun sopimukseen yritysten välisestä luovutusmittauksesta olisi sisällytettävä kuvaus käytettävästä mittaamenetelmästä. Pykälän 5 momentin nojalla säädettäisiin, että 2 momentissa tarkoitetun kuvauksen sisällöstä voitaisiin tarvittaessa säätää tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Lakiehdotuksen 13 §:ssä säädettäisiin mittauksessa saavutettavasta mittaustarkkuudesta. Pykälän 4 momentin nojalla maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettäisiin mittauksen luotettavuuden ja suurimman sallitun poikkeaman määrittämisestä sekä mittaamenetelmäryhmien ja mittaamenetelmien suurimman sallitun poikkeaman lukuarvoista sekä menettelystä, mikäli suurin sallittu poikkeama ylitetään perusmittauksessa.

Lakiehdotuksen 14 §:ssä säädettäisiin mittaamenetelmäryhmistä, joihin puutavaran mittauksessa käytettävien mittaamenetelmien ja -laitteiden olisi perustuttava. Pykälän 2 momentin nojalla mittaamenetelmäryhmistä ja niihin sisältyvistä mittauksista ja laskentamenetelmistä säädettäisiin tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Lakiehdotuksen 15 §:ssä säädettäisiin mittaamenetelmien ja -laitteiden vaatimuksista. Pykälän 3 momentin nojalla mittaamenetelmäryhmien ja niihin kuuluvien mittaamenetelmien ja -laitteiden käyttöalueesta, sisällöstä ja niihin sisältyvästä laskennan ja mittauksen tekemisestä ja mittauksen luotettavuuden varmistamisesta sekä mittaustulosten ominaisuuksista säädettäisiin tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Lakiehdotuksen 17 §:ssä säädettäisiin mittauksen luotettavuuden varmistamisesta. Mittauksen luotettavuus olisi varmistettava omavalvonnalla ja ulkopuolisella valvonnalla ja näihin sisältyvillä mittaamenetelmien tai siihen kuuluvien laitteiden toimivuuden sekä mittaustuloksen tarkastuksilla. Mittaamenetelmien ja -laitteiden luotettavuuden varmistamisen teknisestä toteuttamisesta säädettäisiin pykälän 6 momentin mukaan tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Lakiehdotuksen 28 §:ssä säädettäisiin virallisen mittauksen toimittamisesta. Pykälän 5 momentin nojalla maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettäisiin tarvittaessa tarkemmin virallisen mittauksen käytännön toteutuksesta. Maa- ja metsätalousministeriön olisi kuultava puutavaranmittauksen neuvottelukuntaa ennen tässä tarkoitettujen säännösten antamista.

Lakiehdotuksen 33 §:ssä säädettäisiin valvontamittauksesta. Pykälän 3 momentin nojalla maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettäisiin tarvittaessa valvontamittauksen toimittamisesta. Maa- ja metsätalousministeriön olisi kuultava puutavaranmittauksen neuvottelukuntaa ennen tässä tarkoitettujen säännösten antamista.

Lakiehdotuksen 35 §:ssä säädettäisiin valvontamittauksen pöytäkirjasta. Pykälän 3 momentin nojalla maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettäisiin tarvittaessa valvontamittauksen pöytäkirjasta ja siihen kirjattavista asioista. Maa- ja metsätalousministeriön olisi kuultava puutavaranmittauksen neuvottelukuntaa ennen tässä tarkoitettujen säännösten antamista.

Lakiehdotuksen 45 §:ssä säädettäisiin virallisesta mittauksesta, valvontamittauksesta ja mittaustulosten käsittelystä aiheutuvien kustannusten perimisestä. Pykälän 3 momentin nojalla maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettäisiin virallisen mittauksen maksun, valvontamittausmaksun ja mittaustulosten perimän maksun maksamisesta ja maksuihin liittyvästä menettelystä.

Lakiehdotuksen 46 §:ssä säädettäisiin virallisen mittauksen maksun suuruuden määrittämisestä käytettävistä periaatteista. Pykälän 2 momentin nojalla maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettäisiin virallisen mittauksen maksun suuruudesta ja sen suuruuden laskemisessa huomioon otettavista muista henkilökustannuksista ja niiden arvioimisesta.

Lakiehdotuksen 48 §:ssä säädettäisiin valvontamittausmaksun suuruuden määrittämisestä käytettävistä periaatteista. Pykälän 3 momentin nojalla maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettäisiin valvontamittausmaksun suuruudesta ja sen suuruuden laskemisessa huomioon otettavista muista henkilökustannuksista ja niiden arvioimisesta sekä muista toimituspäivän kokonaiskustannuksista.

Lakiehdotuksen 50 §:ssä säädettäisiin mittauslautakunnan päätöksestä perittävästä maksusta ja sen määräytymisen periaatteista. Pykälän 3 momentin nojalla maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettäisiin mittauslautakunnan päätöksestä perittävän maksun suuruus.

Lakiehdotuksen 14 §:ssä säädettäisiin mittausmenetelmäryhmistä, joihin puutavaran mittauksessa käytettävien mittausmenetelmien ja -laitteiden olisi perustuttava. Pykälän 3 momentin nojalla Metsäntutkimuslaitos antaisi määräykset yleisistä muuntoluvuista pyydettyään lausunnon puutavaranmittauksen neuvottelukunnalta.

Lakiehdotuksen 32 §:ssä säädettäisiin tehdasmittausilmoituksesta. Pykälän 1 momentin nojalla Metsäntutkimuslaitos vahvistaisi käytettävän lomakkeen.

3 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2013.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Muutoksenhaku

Esityksessä on liityntä perustuslain 21 §:ssä säädettyyn oikeusturvaa koskevaan perusoikeuteen. Perustuslain 3 §:n 3 momentin mukaan tuomiovaltaa käyttävät riippumattomat tuomioistuimet, ylimpinä tuomioistuimina korkein oikeus ja korkein hallinto-oikeus. Lakiehdotukseen sisältyvä mittauslautakunta, joka sisältyy nykyiseenkin puutavaranmittauslakiin, toimisi edelleen ensimmäisenä muutoksenhakuasteena puutavaran mittaukseen liittyen. Se toimisi tuomioistuimen tavoin ja jäsenet hoitaisivat lakien mukaan tehtäviään tuomarin vastuulla ja heidän puolueettomuuttaan turvaisivat tuomarin esteellisyysäännökset. Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Lakiehdotukseen sisältyisi nykytilanteeseen verrattuna lisäyksenä kaikkia mittauslautakunnassa käsiteltäviä asioita koskeva muutoksenhakuoikeus hallinto-oikeuteen. Nykyisen puutavaranmittauslain 34 §:n 2 momentissa on rajoitettu muutoksenhakuoikeutta. Muutosta voi viimeksi mainitun säännöksen mukaan hakea mittauslautakunnan päätöksestä vain toimitusmaksun määräämisestä, ei itse asiaratkaisusta. Esityksellä poistettaisiin rajoitukset muutoksenhauulle ja mittauslautakunnan päätöksestä olisi kokonaisuudessaan oikeus valittaa hallinto-oikeuteen. Lakiehdotus vahvistaisi osaltaan perustuslain 21 §:ssä tarkoitettua oikeusturvaa puutavaranmittaukseen liittyvässä muutoksenhaussa.

Maksut

Lakiehdotuksen 46 ja 48 §:ssä säädettäisiin tietyistä puutavaranmittaukseen liittyvien maksujen muodostumisesta hiukan valtion maksuperustelasta poiketen. Perustuslakivaliokunta on kannanotossaan todennut (PeVL 48/2001 vp), että yleisenä maksuperusteena noudatetaan toiminnasta aiheutuneiden kustannusten kattamista. Jos sen sijaan aikomuksena on joiltakin osin poiketa tästä lähtökohdasta, tulee maksun suuruuden yleisistä perusteista säätää perustuslain 81 §:n 2 momentin takia lailla. Perustuslain 81 §:n 2 momentin mukaan valtion viranomaisten virkatoimien, palvelujen ja muun toiminnan maksullisuuden sekä maksujen suuruuden yleisistä perusteista säädetään lailla.

Mittauslautakunta

Perustuslain 98 §:n 3 momentin mukaan tuomiovaltaa erikseen määrätyillä toimialoilla käyttävistä erityistuomioistuimista säädetään lailla. Perustuslain 21 §:n 2 momentin mukaan käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntöön (PeVL 33/2004 vp) viitaten mittauslautakuntaa voidaan pitää sellaisena muutoksenhakuelimenä, josta on perustuslain 98 §:n 3 momentin ilmentämän periaatteen

mukaisesti säädettävä lailla ja jonka toiminnassa perustuslain 21 §:n 2 momentissa tarkoitettujen oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin takeiden tulee täytyä. Perustuslakivaliokunta ei ole pitänyt (PeVL 15/2002 ja 35/2006) jonkin ratkaisuelimen kokoonpanon intressipohjaisuutta sinänsä ongelmallisena perustuslain 21 §:n 1 momentissa vaaditun riippumattomuuden kannalta, mutta katsonut, että riippumattomuusvaatimuksen kanssa ei ole sopusoinnussa intressipohjaisten jäsenten määrään muodostuminen enemmistöksi. Mittauslautakunnassa noudatetaan lakiehdotuksen mukaan samaa menettelyä kuin monijäsenisessä tuomioistuimessa, joka mittauslautakunnan osalta tarkoittaa riippumattoman puheenjohtajan, joka toimii pysyvänä jäsenenä, äänen ratkaisevan äänestystilanteessa. Perustuslakivaliokunta on lisäksi katsonut (PeVL 35/2006), että perustuslain 21 §:n 1 momentissa säädetyn oikeuden kannalta voidaan pitää merkityksellisenä, että muutoksenhakulautakunnan päätöksestä saa valittaa (kyseisessä tapauksessa vakuutus oikeuteen).

Hallintolainkäyttölain 1 §:n mukaan hallintolainkäyttölakia sovelletaan lainkäyttöön yleisissä hallintotuomioistuimissa ja lisäksi silloin, kun päätökseen haetaan muutosta valittamalla muutoksenhakuasioita käsittelemään perustetulta lautakunnalta. Hallintolainkäyttölain 2 §:n mukaan kyseisen lain 37–50 §:ää sovelletaan kuitenkin ainoastaan tuomioistuimissa. Hallintolainkäyttölain 3 §:n mukaan, jos muussa laissa on hallintolainkäyttölaista poikkeavia säännöksiä, niitä sovelletaan hallintolainkäyttölain asemesta.

Lakiehdotuksen 8 ja 9 §:ssä säädettäisiin mittauslautakunnan asettamisesta ja kokoonpanosta. Lakiehdotuksen 10 §:ssä säädettäisiin lisäksi mittauslautakunnan jäsenten kelpoisuusvaatimuksista ja 11 §:ssä mittauslautakunnan jäsenen vastuusta ja esteellisyydestä. Päätösvaltaisuudesta ja muista toimintaperiaatteista säädettäisiin 42 §:ssä. Perustuslain 21 §:n momentin edellyttämistä asiakokonaisuuksista käsittelyn julkisuus, oikeus tulla kuulluksi ja saada perusteltu päätös esitetään säädettäväksi 42 ja 43 §:ssä sekä lisäksi oikeus hakea muutosta 44 §:ssä. Muiden hyvän hallinnon takeiden noudattamista varmistetaan lisäksi lakiehdotuksen 42 §:n 3 momentilla, jonka mukaan mittauslautakunnan on asian käsittelyssä noudatettava muutoin, mitä kielilaisissa ja hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Asetuksenantovalta

Lakiehdotukseen sisältyy yksi säännös valtioneuvoston asetuksenantovallasta ja useita säännöksiä ministeriön asetuksenantovallasta. Perustuslain 80 §:ssä säädetään asetuksen antamisesta ja lainsäädäntövallan siirtämisestä. Säännöksen 1 momentin mukaan tasavallan presidentti, valtioneuvosto ja ministeriö voivat antaa asetuksia perustuslaissa tai muussa laissa säädetyn valtuuden nojalla.

Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaisesti lainsäädäntövallan delegoinnin sallittavuuden arvioinnissa kiinnitetään yleisesti huomiota valtuuttavan säännöksen täsmällisyyteen ja tarkkarajaisuuteen (HE 1/1998 vp, s. 131/II-132/I ja PeVL 11/1999 vp). Lainsäädäntövallan delegointia rajoittaa perustuslain 80 §:n 1 momentin säännös, jonka mukaan lailla on säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Asetuksen antaja voidaan kuitenkin lailla valtuuttaa antamaan tarkempia säännöksiä yksilön oikeuksiin ja velvollisuuksiin liittyvistä yksityiskohdista.

Jos asetuksen antajasta ei ole erikseen säädetty, asetuksen antaa valtioneuvosto. Uuden perustuslain säätämisen myötä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteiden säätämiseen on kiinnitetty entistä tarkempaa huomiota. Asetuksen antaja voidaan lailla valtuuttaa antamaan tarkempia säännöksiä yksilön oikeuksiin ja velvollisuuksiin liittyvistä vähäisistä yksityiskohdista. Valtuutuksen säätämiseen laissa on perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä kohdistettu erityisesti vaatimuksia sääntelyn täsmällisyydestä ja tarkkuudesta (PeVL 19/2002 vp ja PeVL 40/2002 vp). Perustuslakivaliokunta on myös korostanut lausuntokäytännössään, että valtioneuvoston asetuksella ei voida antaa yleisiä oikeussääntöjä esimerkiksi yksilön oikeuksien tai velvollisuuksien perusteista eikä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan (PeVL 16/2002 vp).

Kun arvioidaan sitä, tuleeko asetuksenantovaltuus laissa osoittaa valtioneuvostolle vai ministeriölle, perustuslakiuudistuksen yhteydessä on todettu lähtökohtana, että valtioneuvoston yleisistunto antaa asetukset laajakantoisista ja periaatteellisesti tärkeistä asioista sekä niistä muista asioista, joiden merkitys sitä vaatii. Tämä periaate ilmenee valtioneuvoston päätöksentekoa koskevasta perustuslain 67 §:stä. Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä on myös tuotu esiin perustuslain 80 §:n 1 momentin eräänä lähtökohtana se, että ministeriölle voidaan osoittaa asetuksenantovaltaa lähinnä teknisluonteisissa sekä yhteiskunnalliselta ja poliittiselta merkitykseltään vähäisehköissä asioissa (PeVL 33/2004 vp). Lakiehdotuksessa esitetään pääsääntöisesti maa- ja metsätalousministeriölle asetuksenantovaltuus valtioneuvoston sijaan. Maa- ja metsätalousministeriölle annettavat valtuudet koskisivat puutavaran mittaukseen liittyviä teknisluonteisia asiakokonaisuuksia, joiden voidaan katsoa olevan luonteeltaan sellaisia, että niiden merkitys ei vaadi niiden käsittelyä valtioneuvostossa.

Valtioneuvostolle olisi määritelty asetuksenantovaltuus lakiehdotuksen 7 §:ssä. Lakiehdotuksen 7 §:n mukaan puutavaranmittauksen neuvottelukunnan kokoonpanosta ja tehtävien sisällöstä säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Puutavaranmittauksen neuvottelukuntaa ei voitane katsoa yhteiskunnalliselta merkitykseltään vähäiseksi asiaksi. Sen tehtävänä on antaa lakiehdotuksessa tarkoitettuja esityksiä ja lausuntoja sekä tehdä ehdotuksia puutavaran mittauksen kehittämiseksi sekä edistää ja ylläpitää hyviä mittauskäytäntöjä. Valtioneuvoston asetuksen voidaan katsoa olevan asianmukainen säädöstaso neuvottelukunnan tarkemman kokoonpanon ja tehtävien sisällön määrittämiseksi.

Maa- ja metsätalousministeriölle määritelty asetuksenantovaltuus sisältyisi lakiehdotuksen 3 §:n 4 momenttiin, 13 §:n 4 momenttiin, 14 §:n 2 momenttiin, 15 §:n 3 momenttiin, 17 §:n 6 momenttiin, 28 §:n 5 momenttiin, 33 §:n 3 momenttiin, 35 §:n 3 momenttiin, 45 §:n 3 momenttiin, 46 §:n 2 momenttiin, 48 §:n 3 momenttiin ja 50 §:n 3 momenttiin.

Lakiehdotuksen 3 §:ssä säädettäisiin erikseen sovittavista asioista silloin, kun kyse on konsernin tai yrityksen sisäisestä tai näiden välisestä luovutusmittauksesta tai laajamittaisesta terminaali-, vaihto-, haketus- tai kuljetusurakointimittauksesta. Pykälän 1 momentissa tarkoitettuun sopimukseen yritysten välisestä luovutusmittauksesta olisi sisällytettävä kuvaus käytettävästä mittausmenetelmästä. Pykälän 5 momentissa oleva valtuussäännös sisältäisi sopimukseen sisällytettävän kuvakseen sisällön määrittämisen ja olisi luonteeltaan hyvin tekninen.

Lakiehdotuksen 13 §:ssä säädettäisiin mittauksen tarkkuudesta. Suurimman sallitun poikkeaman muodostumisen perusteista säädettäisiin ehdotetun pykälän 1–2 momenteissa. Suurimman sallitun poikkeaman lukuarvoihin vaikuttavat ehdotetun pykälän 1 momentissa todetut tekijät. Suurimman sallitun poikkeaman määrittäminen sisältää näiden osatekijöiden vaikutusten tarkemman yksilöinnin nimenomaan puutavaran mittauksen eri mittausmenetelmäryhmissä ja mittausmenetelmissä. Suurimman sallitun

poikkeaman määrittäminen ja sen varsinaiset lukuarvot määritettäisiin ehdotetun pykälän 4 momentin mukaan mittausmenetelmäryhmä- tai mittausmenetelmäkohtaisesti maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Mikäli suurin sallittu poikkeama perusmittauksessa ylittyisi, myös siihen liittyvästä menettelystä säädettäisiin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella kuten lisäksi mittauksen luotettavuuden määrittämisestä. Kyseessä on yksityiskohtainen ja teknisluonteinen yksityiskohtien määrittäminen. Lisäksi säädeltävä asiakokonaisuus olisi selkeästi rajattu.

Lakiehdotuksen 14 §:ssä säädettäisiin puutavaran mittauksessa käytettävät menetelmät ryhmiteltynä niiden sisällön mukaisen pääasiallisen mittausperiaatteen perusteella. Kuten edellä 14 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa on selvitetty, keskeiset kriteerit ryhmittelylle olisivat 1) mittaustulosten tuottaminen fyysisten ulottuvuuksien tai massan mittauksella ja näihin perustuvalla laskennalla, 2) mittausmenetelmän sisältämä otanta ja 3) mittausmenetelmän sisältämä yleisten muuntolukujen käyttö. Ehdotetussa 14 §:ssä olisi siten perussäännökset siitä, miten ja millä perusteella jako erilaisiin mittausmenetelmäryhmiin muodostuisi.

Mittausmenetelmäryhmien yksityiskohdista sekä niihin sisältyvistä mittauksista ja laskentamenetelmistä säädettäisiin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella lakiehdotuksen 14 §:n 2 momentin nojalla. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella tapahtuva sääntely olisi yksityiskohtaista, teknisluonteista ja säädeltävä asiakokonaisuus olisi myös selkeästi rajattu. Liikkumavaraa säännösten osalta ei asian luonteen vuoksi olisi. Ministeriön antamat säännökset tulisivat pohjautumaan tutkimusaineistoihin, joiden taustamateriaalina olisivat Metsätutkimuslaitoksen puolueettomiin tutkimuksiin, hankkeisiin ja selvityksiin liittyvät aineistot. Samanlaiseen viitekehykseen perustuisi myös lakiehdotuksen edellä selvitettyyn 13 §:n 4 momenttiin ja 15 §:n 3 momenttiin sisältyvä valtuus maa- ja metsätalousministeriölle. Viimeksi mainitun säännöksen mukaan mittausmenetelmäryhmien ja niihin kuuluvien mittausmenetelmien ja -laitteiden käyttöalueesta, sisällöstä ja niihin sisältyvästä laskennan ja mittauksen tekemisestä ja mittauksen luotettavuuden varmistamisesta sekä mittauslaitteiden ominaisuuksista säädettäisiin tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Lakiehdotuksen 17 §:n 6 momenttiin, 28 §:n 5 momenttiin, 33 §:n 3 momenttiin ja 35 §:n 3 momenttiin sisältyvät valtuudet maa- ja metsätalousministeriölle asetuksen antamiseen. Kyseessä ovat mittausmenetelmien ja -laitteiden luotettavuuden varmistamisen teknisestä toteuttamisesta, virallisen mittauksen ja valvontamittauksen toimittamisesta sekä valvontamittauksen pöytäkirjasta ja siihen kirjattavista asioista annettavat tarkemmat säännökset. Maa- ja metsätalousministeriölle annettavat valtuudet koskisivat teknisluonteisia asiakokonaisuuksia, joiden voidaan katsoa olevan luonteeltaan sellaisia, että niiden merkitys ei vaadi niiden käsittelyä valtioneuvostossa.

Lakiehdotuksen 45 §:n 3 momenttiin, 46 §:n 2 momenttiin, 48 §:n 3 momenttiin ja 50 §:n 3 momenttiin sisältyvä valtuus koskisi puutavaran mittaukseen liittyvien viranomaisen (virallinen mittaaja) ja mittauslautakunnan perimien maksujen suuruudesta päättämistä. Lakiehdotuksessa olisi perusteet, joiden mukaan maa- ja metsätalousministeriö säätäisi maksujen suuruudesta. Valtion maksuperustelain mukaan asianomainen ministeriö päättää maksuperustelain periaatteiden pohjalta hallinnonalansa julkisoikeudellisten suoritteiden maksuista. Esityksessä olisi sama toimintamalli, jonka pohjalta maa- ja metsätalousministeriö päättäisi maksujen suuruuden puutavaranmittauksessa käytettävien suoritteiden osalta.

Edellä selvitetty lakia alemmanasteiset säännökset on katsottu voitavan antaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella johtuen säädeltävän asiakokonaisuuden teknisyydestä ja valtuuden tarkkarajaisuudesta sekä siitä, että ei katsota olevan kyse sellaisista asioista, joiden merkityksen vuoksi ne olisi säädettävä valtioneuvoston asetuksella. Edellä mainittuja valtuussäännöksiä voidaan katsoa käytetyn perustuslain edellyttämässä täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimuksen noudattamisen viitekehyksessä. Tämän vuoksi ministeriön asetusta olisi pidettävä asianmukaisena säädöstasona tässä yhteydessä.

Määräystenantovalta

Lainsäädäntövallan siirtämisestä muulle viranomaiselle kuin ministeriölle säädetään perustuslain 80 §:n 2 momentissa. Säännöksen mukaan myös muu viranomainen voidaan lailla valtuuttaa antamaan oikeussääntöjä määrättyistä asioista, jos siihen on sääntelyn kohteeseen liittyviä erityisiä syitä eikä sääntelyn asiallinen merkitys edellytä, että asiasta säädetään lailla tai asetuksella. Tällaisen valtuutuksen tulee olla soveltamisalaltaan täsmällisesti rajattu.

Erityinen syy säätää viranomaisen määräystenantovallassa on perustuslain esitöiden (HE 1/1998 vp, s.133/II) mukaan käsillä lähinnä silloin, kun kysymyksessä on tekninen ja vähäisiä yksityiskohtia koskeva sellainen sääntely, johon ei liity merkittävää harkintavallan käyttöä. Lakiehdotuksen 14 §:n 1 momentin kolmessa kohdassa on määritetty ne mittausmenetelmäryhmät, joista johonkin puutavaran mittauksessa

käytettävien mittausten menetelmien ja -laitteiden on perustettava. Näistä erityisesti 3 kohtaan liittyy Metsäntutkimuslaitoksen määräyksen antoon liittyvä valtuus (yleinen muuntoluku). Lakiehdotuksen 14 §:n 3 momentin mukaan Metsäntutkimuslaitos antaisi määräykset yleisistä muuntoluvuista. Metsäntutkimuslaitoksen määräysten antamisessa olisi kyse täysin teknisestä ja vähäisiä yksityiskohtia koskevasta sääntelystä, johon ei liity merkittävää harkintavallan käyttöä. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 28/2008 vp) pitänyt mahdollisena määräysten antovallan osoittamista muulle kuin ministeriölle silloin, kun sääntelyn kohteena olevaan toimintaan liittyy runsaasti sellaisia ammatillisia erityispiirteitä, joita valiokunnan käytännössä on vakiintuneesti pidetty perustuslain 80 §:n 2 momentissa tarkoitettuina erityisinä syinä. Metsäntutkimuslaitoksen antamat määräykset johtuisivat tutkimustulosten osoittamasta tarpeesta. Tutkimukselliseksi osaamiseksi luonnehdittavien erityispiirteiden vuoksi voidaan katsoa olevan painavia perusteita osoittaa Metsäntutkimuslaitokselle oikeussääntöjen antamisvaltaa maa- ja metsätalousministeriön sijasta. Metsäntutkimuslaitoksen määräykset koskisivat teknisiä puutavaran mittauksen asiantuntemusta edellyttäviä kysymyksiä, jotka kohdistuvat puutavaranmittauksen tekniseen toteuttamiseen. Määräysten antovalta olisi tarkoituksenmukaista ja perusteltua osoittaa Metsäntutkimuslaitokselle. Voidaan katsoa, että ehdotetulle sääntelylle olisi sen kohteeseen liittyviä erityisiä syitä.

Lakiehdotuksessa tarkoitettu määräysten antovalta Metsäntutkimuslaitokselle rajautuisi sellaisiin seikkoihin, joiden asiallinen merkitys ei edellytä, että niistä säädettäisiin lailla tai asetuksella. Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään korostanut, että perustuslain 80 §:n 2 momentti jo itsessään rajoittaa suoraan valtuussääntöjen tulkintaa ja määräysten antovaltuuksia on tämän vuoksi tulkittava supistavasti (PeVL 52/2001 vp ja PeVL 24/2002). Valtuus Metsäntutkimuslaitokselle olisi lakiehdotuksessa yksilöity tarkasti vain tiettyyn asiakokonaisuuteen liittyviin matemaattisiin muuntolukuihin ja olisi luonteeltaan lisäksi tekninen.

Perustuslakivaliokunnan kannanoton (PeVL 16/2009 vp) mukaan virasto on voinut antaa tarkempia määräyksiä silloin, kun ne ovat olleet lähinnä teknisluonteisia määräyksiä, joiden antaminen on perusteltua sääntelyn kohteen luonteen, teknisen kehityksen nopeuden ja sääntelyn edellyttämän erityisasiantuntemuksen vuoksi. Perustuslakivaliokunta on myös todennut (PeVL 48/2005 vp) lausunnon kohteena olleessa lakiehdotuksessa (Hallituksen esitys Eduskunnalle ilmailulaiksi) valtuuksien olleen rajattuja koskiessaan teknisiä kysymyksiä, jotka edellyttävät alan asiantuntemusta. Lakiehdotukseen sisältyvän sääntöjen soveltamisala olisi täsmällisesti rajattu, koska se koskee vain muuntolukujen käyttämistä tietyn puutavaran mittausten menetelmäryhmän sisällä. Määräykset sisältäisivät matemaattisten kaavojen vahvistamista puutavaran mittauksen eri mittausten menetelmiin liittyen ja niiden sisältö perustuisi tutkimustuloksiin.

Metsäntutkimuslaitokselle osoitettaisiin myös toinen määräysten antovaltuus. Lakiehdotuksen 32 §:ssä säädettäisiin tehdasmittausilmoituksesta. Pykälän 1 momentin nojalla Metsäntutkimuslaitos vahvistaisi käytettävän lomakkeen. Myöskään tähän määräyksen antoon ei liity merkittävää harkintavallan käyttöä ja asia on luonteeltaan tekninen.

Edellä esitetyillä perusteilla voidaan katsoa, että ehdotetut määräysten antovaltuudet täyttävät perustuslain 80 §:n 2 momentissa asetetut vaatimukset.

Kansalaisuusvaatimus virallisen mittajaan ja mittaustalouden jäsenen kelpoisuusvaatimuksena

Perustuslain 6 §:n 2 momentin mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Esityksellä on liityntä edellä mainittuun perustuslaissa säädettyyn syrjäntäkieltoon. Perustuslain 125 §:n 1 momentin mukaan lailla voidaan säätää, että määrättyihin julkisiin virkoihin tai tehtäviin voidaan nimittää vain Suomen kansalainen. Perustuslain esitöiden mukaan sanonnalla "määrätty" julkinen virka tai tehtävä ilmaistaisiin periaate, jonka mukaan kansalaisuusvaatimuksia tulisi asettaa vain rajoitetusti ja perustelluista syistä (HE 1/1998 vp, s. 180/I). Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään (PeVL 28/2004 ja 13/1999) pitänyt kansalaisuusvaatimusta tuomarin virassa hyväksyttävänä perustuslain näkökulmasta, koska virkaan kuuluu merkittävää julkisen vallan käyttämistä. Tuomareiden nimittämisen annettua lain (205/2000) 11 §:n 1 momentissa on säädetty Suomen kansalaisuus tuomariksi nimittämisen edellytykseksi. Myös valtion virkamieslain (750/1994) 7 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan tuomarin virkaan voidaan nimittää vain Suomen kansalainen. Vaikkakaan mittaustalouden jäsenet eivät toimi tuomarin virassa, mittaustaloutta toimii muutoksenhakuelimenä ja mittaustalouden

jäsenet toimivat tuomarin vastuulla. Sen vuoksi Suomen kansalaisuus voidaan katsoa perustelluksi asettaa myös mittauslautakunnan jäsenen tehtävän kelpoisuusvaatimukseksi.

Edellä esitetyn perusteella on arvioitavissa että esitykseen sisältyvä lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämismenettelyssä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki
puutavaran mittauksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on turvata jalostamattoman puutavaran mittauksessa käytettävien menetelmien, laitteiden toiminnan ja mittaustulosten luotettavuus.

2 §

Lain soveltamisala ja suhde muuhun lainsäädäntöön

Tätä lakia sovelletaan jalostamattoman puutavaran määrän mittaukseen kauppahinnan, työn tekemisestä paljouden perusteella suoritettavan palkan tai urakointimaksujen taikka muun korvauksen määrittämistä varten, jos 3 §:ssä ei muutoin säädetä. Lakia sovelletaan myös laadun mittaamiseen silloin, kun laatua käytetään arvoltaan erilaisten jalostamattoman puutavaran ositteiden jakoperusteena.

Tätä lakia sovelletaan vain mittauslaittevaatimusten osalta maasta vietävän ja maahan tuotavan jalostamattoman puutavaran mittauksessa Suomessa. Tätä lakia sovelletaan kuitenkin aina jalostamattoman puutavaran määrän mittaukseen vientikaupassa, jos mittauksessa on kyse viejän luonnolliselta henkilöltä, päätoimialanaan maa- ja metsätaloutta harjoittavalta elinkeinonharjoittajalta, luonnollisten henkilöiden muodostamalta yhtymältä, kuolinpesältä tai muulta näihin rinnastettavalta yhteenliittymältä, kunnalta, seurakunnalta, yhteismetsältä tai säätiöltä ostaman puun luovutusmittauksesta Suomessa.

Tätä lakia sovelletaan vain mittauslaittevaatimusten osalta jalostamattoman puutavaran mittaukseen silloin, kun tavoiteltu mittaussuure on energiasisältö tai lämpöarvo.

Puutavaran punnitsemiseen ei-automaattisilla vaa'oilta sovelletaan mittauslaitelakia (707/2011).

Erikseen sovittavat asiat

Jos kyseessä on konsernin tai yrityksen sisäisestä tai näiden välisestä luovutusmittauksesta tai laajamittaisesta terminaali-, vaihto-, haketus- tai kuljetusurakointimittauksesta, mittausosapuolet voivat sopia poikkeavansa 13 §:ssä tarkoitettusta mittaustuloksen suurimmasta sallitusta poikkeamasta, 14 §:ssä tarkoitettujen mittausmenetelmäryhmien vaatimuksista ja 17 §:ssä tarkoitettusta omavalvonnasta. Yrityksellä ei tarkoiteta kuntaa, seurakuntaa, yhteismetsää, säätiötä eikä päätoimialanaan maa- ja metsätaloutta harjoittavaa elinkeinonharjoittajaa eikä luonnollisten henkilöiden muodostamaa yhtymää, kuolinpesää tai muuta näihin rinnastettavaa yhteenliittymää.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun sopimukseen yritysten välisestä luovutusmittauksesta on sisällytettävä kuvaus käytettävästä mittausmenetelmästä, sen poikkeamisesta 1 momentissa tarkoitetuista säännöksistä ja mittauksen luotettavuuden varmistamisesta.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuissa mittauksissa on aina käytettävä tämän lain vaatimukset täyttäviä mittauslaitteita, joita on käytettävä tämän lain vaatimusten mukaisesti.

Edellä 2 momentissa tarkoitettun kuvauksen sisällöstä voidaan tarvittaessa säätää tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *jalostamattomalla puutavaralla* runkokuusta, kuoresta, oksista, kannoista ja juurista katkaisemalla, hakettamalla, murskaamalla tai muuten vastaavasti valmistettuja puutavaralajeja, joita ei ole teollisuushaketta lukuun ottamatta prosessoitu toiseksi puutavaralajiksi sahaamalla, veistämällä tai mekaanisesti taikka kemiallisesti käsittelemällä tai muulla vastaavalla tavalla;
- 2) *puutavaran mittauksella* jalostamattoman puutavaran määrän, jakoperusteen ja laadun mittaamista kauppahinnan määrittämistä varten (*luovutusmittaus*) tai työn tekemisestä paljouden perusteella suoritettavan palkan määräämistä varten (*työmittaus*) tai urakointimaksujen taikka muun korvauksen määräämistä varten (*urakointimittaus*);
- 3) *laadun mittauksella* puutavaran osittelua laadun perusteella, silmämääräistä laadun määrittämistä tai laadun suoraa mittausta perustuen puuaineen ominaisuuksiin;
- 4) *perusmittauksella* mittausosapuolten suorittamaa luovutus-, työ- tai urakointimittausta;
- 5) *tehdasmittauksella* perusmittausta erityisellä puutavaran mittaus-, jalostus- tai terminaali paikalla, jossa mitataan säännöllisesti ja laajamittaisesti pysyväs luonteisella mittauslaitteella;
- 6) *virallisella mittauksella* virallisen mittaajan mittausosapuolen pyynnöstä suorittamaa luovutus-, työ- tai urakointimittausta ja siihen liittyvää viranomaispäätöstä ja sen tekemisessä tarvittavia toimenpiteitä;
- 7) *valvontamittauksella* virallisen mittaajan omasta aloitteestaan tai tehdasmittaajan pyynnöstä suorittamaa tehdasmittauksessa käytetyn mittauslaitteen, -menetelmän tai menettelyn tarkastamista;
- 8) *myyjällä* puutavaran ja hakkuuoikeuden luovuttajaa;
- 9) *ostajalla* puutavaran ja hakkuuoikeuden saajaa;
- 10) *työnsuorittajalla* työsopimuslain (55/2001) mukaista työntekijää;
- 11) *työnantajalla* työsopimuslain mukaista työnantajaa;
- 12) *urakoitsijalla* sellaista tahoja, joka saa korvauksen urakan kohteena olevan puutavaran määrän perusteella;
- 13) *urakanantajalla* sellaista tahoja, joka suorittaa korvauksen urakan kohteena olevan puutavaran määrän perusteella;
- 14) *tehdasmittaajalla* tehdasmittauksen suorittavaa yhteisöä tai elinkeinonharjoittajaa;
- 15) *mittausosapuolella* edellä kohdissa 8-14 määritetyjä tahoja, joita puutavaran mittauksella määritetty mittaustulos koskee;

- 16) *mittausmenetelmällä* yleisesti kuvattua loogista toimintojen sarjaa, jonka avulla mittaukset suoritetaan;
- 17) *mittauslaitteella* laitetta, joka on tarkoitettu mittausten tekemiseen; mittauslaite voi toimia yhdessä lisälaitteen tai -laitteiden kanssa;
- 18) *mittauksella* toimintosarjaa, jolla määritetään yksi tai useampia suureen arvoja;
- 19) *mittauksen luotettavuudella* ominaisuutta, joka kuvaa mittauksen käyttövarmuutta koskien mittaustarkkuutta, toimintavarmuutta ja kunnossapitovarmuutta;
- 20) *mittaustarkkuudella* mittaussuureen mitatun arvon ja todellisen arvon yhtäpitävyyttä.

2 luku

Puutavaramittauksen organisaatiot ja viranomaiset

5 §

Ministeriö

Tämän lain noudattamista koskevan valvonnan ylin johto ja ohjaus kuuluvat maa- ja metsätalousministeriölle.

6 §

Metsäntutkimuslaitos ja viralliset mittaajat

Metsäntutkimuslaitos huolehtii tämän lain mukaisista tutkimus- ja kehittämistehtävistä. Metsäntutkimuslaitos antaa maa- ja metsätalousministeriön pyynnöstä puutavaranmittausta koskevia lausuntoja.

Metsäntutkimuslaitoksessa on virallisia mittaajia, joiden tehtävänä on tämän lain noudattamisen valvonta, valvontamittaus ja mittauserimielisyyksien ratkaiseminen. Virallisten mittaajien tehtäviin kuuluu myös puutavaran mittaukseen liittyvä neuvonta. Virallisten mittaajien toimialueena on koko Suomi.

7 §

Puutavaranmittauksen neuvottelukunta

Maa- ja metsätalousministeriön toimialalla on puutavaranmittauksen olennaisten sidosryhmien edustajista koostuva puutavaranmittauksen neuvottelukunta. Neuvottelukunnan tehtävänä on tehdä tässä laissa tarkoitettuja esityksiä ja antaa lausuntoja, tehdä ehdotuksia puutavaran mittauksen kehittämiseksi sekä edistää ja ylläpitää hyviä mittauskäytäntöjä.

Puutavaranmittauksen neuvottelukunnan kokoonpanosta ja tehtävien sisällöstä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

8 §

Puutavaran mittauslautakunta

Puutavaran mittauslautakunta, jäljempänä *mittauslautakunta*, toimii ensimmäisenä muutoksenhakuasteena puutavaranmittausta koskevissa asioissa. Maa- ja metsätalousministeriö asettaa mittauslautakunnan kolmivuotiskaudeksi puutavaranmittauksen neuvottelukuntaa kuultuaan.

9 §

Mittauslautakunnan kokoonpano

Mittauslautakuntaan kuuluu kaksi pysyvää jäsentä, joista toinen on puheenjohtaja, ja enintään kuusi vaihtuvaa asiantuntijajäsentä. Pysyvillä jäsenillä on kummallakin yksi henkilökohtainen varajäsen.

Virallinen mittaja ja puutavaranmittauksen neuvottelukunnan jäsen eivät voi toimia mittauslautakunnan jäseninä. Mittauslautakunnan pysyvät jäsenet ja heidän varajäsenensä eivät saa olla saman työnantajan palveluksessa kuin virallinen mittaja.

10 §

Virallisen mittajan ja mittauslautakunnan jäsenen kelpoisuusvaatimukset

Virallisen mittajan, mittauslautakunnan puheenjohtajan ja hänen henkilökohtaisen varajäsenensä sekä vaihtuvien asiantuntijajäsenten on oltava puutavaran mittaukseen hyvin perehtyneitä Suomen kansalaisia, jotka hallitsevat itseään ja omaisuuttaan.

Mittauslautakunnan puheenjohtajalla ja hänen varajäsenellään tulee olla tehtävään soveltuva ylempi korkeakoulututkinto ja toisella pysyvällä jäsenellä ja hänen varajäsenellään tulee olla oikeustieteen muu ylempi korkeakoulututkinto kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinto.

11 §

Virallisen mittajan ja mittauslautakunnan jäsenen tuomarin vastuu ja esteellisyys

Virallinen mittaja ja mittauslautakunnan jäsenet toimivat tuomarin vastuulla. Jos virallinen mittaja tai mittauslautakunnan jäsen ei ole aikaisemmin vannonut tuomarinvalaa tai antanut tuomarinvakuutusta, hänen on ennen tehtävänsä ryhtymistä yleisessä tuomioistuimessa vannottava mainittu vala tai annettava mainittu vakuutus. Mittauslautakunnan jäsen voi vannon tuomarinvalan tai antaa tuomarinvakuutuksen myös mittauslautakunnan puheenjohtajana toimivan jäsenen edessä.

Virallisen mittajan ja mittauslautakunnan pysyvien jäsenten ja heidän varajäsentensä esteellisyydestä on voimassa, mitä tuomarin esteellisyydestä on säädetty.

Vaihtuvien asiantuntijajäsenten tulee olla käsiteltävän asian suhteen riippumattomia.

12 §

Mittauslautakunnan jäsenyydestä vapautuminen

Mittauslautakunnan pysyvän jäsenen, varajäsenen ja vaihtuvan asiantuntijajäsenen oikeudesta pysyä tehtävässään on voimassa, mitä tuomarinviran haltijasta säädetään.

Maa- ja metsätalousministeriö voi kuitenkin vapauttaa 1 momentissa säädetyn estämättä mittauslautakunnan pysyvän jäsenen, varajäsenen ja vaihtuvan asiantuntijajäsenen tehtävästään, jos hän pyytää tehtävästä vapauttamista, hänet valitaan puutavaranmittauksen neuvottelukuntaan tai viralliseksi

mittaajaksi, taikka jos pysyvä jäsen tai hänen henkilökohtainen varajäsenensä valitaan virallisen mittaajan kanssa saman työnantajan palvelukseen.

3 luku

Mittausmenetelmäryhmät sekä mittausmenetelmät ja –laitteet

13 §

Mittauksen tarkkuus

Mittauksessa on saavutettava tarkoituksenmukainen ja riittävä mittaustarkkuus. Se katsotaan saavutetuksi, kun mittaustuloksen poikkeama vertailuarvoon nähden ei ylitä mittaaukselle määritettyä suurinta sallittua poikkeamaa eli mittausrvirheen ääriarjaa. Suurimman sallitun poikkeaman lukuarvoihin vaikuttavat eräko, mittausten menetelmäryhmä, mittausmenetelmä ja puutavaralaji.

Mittauksessa ei saa olla systemaattista virhettä, joka pysyy mittausta toistettaessa samansuuntaisena. Mittaustuloksen satunnaisen vaihtelun on pysyttävä mittausmenetelmälle tyyppillisissä rajoissa siten, että suurin sallittu poikkeama ei ylitä.

Suurinta sallittua poikkeamaa käytetään yhtäläisesti mittausmenetelmien ja –laitteiden käyttöönotossa, mittauksen luotettavuuden varmistamisessa ja mittauserimielisyyksien ratkaisemisessa.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään mittauksen luotettavuuden ja suurimman sallitun poikkeaman määrittämisestä sekä mittausmenetelmäryhmien ja mittausmenetelmien suurimman sallitun poikkeaman lukuarvoista sekä menettelystä, mikäli suurin sallittu poikkeama ylitetään perusmittauksessa.

14 §

Mittausmenetelmäryhmät

Puutavaran mittauksessa käytettävien mittausmenetelmien ja –laitteiden on perustuttava johonkin seuraavista mittausmenetelmäryhmistä:

- 1) puutavaran fyysisten ulottuvuuksien ja ominaisuuksien tai massan mittauksiin ja näihin edellä mainittuihin perustuviin laskentamenetelmiin, joissa tuloksena saadaan lopullinen mittaustulos;
- 2) edellä 1 kohdan mukaisiin menetelmiin, joissa mittaustuloksen mittayksikkö muunnetaan toiseksi otantaan perustuvalla muuntoluvulla;
- 3) edellä 1 kohdan mukaisiin menetelmiin, joissa mittaustuloksen mittayksikkö muunnetaan toiseksi yleisellä muuntoluvulla.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuista mittausmenetelmäryhmistä ja niihin sisältyvistä mittauksista ja laskentamenetelmistä säädetään tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Metsäntutkimuslaitos antaa määräykset yleisistä muuntoluvuista. Ennen tässä tarkoitettujen muuntolukujen antamista niistä on pyydettävä lausunto puutavaranmittauksen neuvottelukunnalta. Puutavaranmittauksen neuvottelukunta voi esittää Metsäntutkimuslaitokselle muuntolukujen tarkistamista sekä antaa mittausta koskevia toimintaohjeita.

15 §

Mittausmenetelmien ja -laitteiden vaatimukset

Mittausmenetelmien käyttöalue, sisältö ja laskenta on määritettävä, ja mittauslaitteiden suunnittelu ja valmistus on toteutettava siten, että mittauksessa voidaan saavuttaa 13 §:ssä tarkoitettut mittaustarkkuutta koskevat vaatimukset ja mittaus on luotettavaa käyttötarkoituksen mukaisissa olosuhteissa. Käytön aikana mittauksen luotettavuus on oltava varmistettavissa.

Mittausmenetelmien ja -laitteiden mittaustulosten on perustuttava kansainvälisen mittayksikköjärjestelmän mukaisiin mittayksiköihin siten kuin niistä säädetään mittayksiköistä ja mittanormaalijärjestelmästä annetussa laissa (1156/1993).

Mittausmenetelmäryhmien ja niihin kuuluvien mittausmenetelmien ja -laitteiden käyttöalueesta, sisällöstä ja niihin sisältyvästä laskennan ja mittauksen tekemisestä ja mittauksen luotettavuuden varmistamisesta sekä mittauslaitteiden ominaisuuksista säädetään tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

16 §

Vastuu mittauslaitteen vaatimustenmukaisuudesta

Tämän lain mukaisessa käyttötarkoituksessa käytettävän uuden mittauslaitteen markkinoille tuoja vastaa siitä, että mittauslaite täyttää tämän lain vaatimukset. Mittauslaitteen markkinoille tuojan on ilmoitettava mitattavan puutavaran ominaisuuksien ja käyttöolosuhteiden mukainen mittauslaitteen käyttöalue. Mittauslaitteen mukana on lisäksi toimitettava mittauslaitteen valmistajaa sekä sen käyttöä ja soveltuvuutta koskevat tiedot.

17 §

Mittauksen luotettavuuden varmistaminen

Mittauksen luotettavuus on varmistettava omavalvonnalla ja ulkopuolisella valvonnalla ja näihin sisältyvillä mittausmenetelmän tai siihen kuuluvien laitteiden toimivuuden sekä mittaustuloksen tarkastuksilla. Mittaustuloksen tarkastusta vertailumenetelmällä tehtävällä mittauksella ei edellytetä tienvarressa tapahtuvassa manuaalisessa mittauksessa eikä myöskään hakkeen, murskeen tai muuten vastaavasti valmistettujen puutavaralajien manuaalisessa mittauksessa.

Omavalvontaan, josta vastaa mittaaja, on sisällyttävä mittauslaitteen toiminnan käytön aikainen seuranta, kalibrointi, mittauslaitteen viritys, mittaustuloksen tarkastukset sekä niiden dokumentointi. Kalibroinnilla määritetään mittauksen poikkeama vertailuarvoon nähden. Mittauslaitteen toiminta on asetettava käyttöolosuhteisiin sopivaksi ja tuottamaan oikea mittaustulos mittauslaitteen virityksellä.

Ulkopuoliseen valvontaan on sisällyttävä muun kuin mittaajan itsensä tekemä mittaustuloksen tarkastus. Ulkopuoliseen valvontaan kuuluu myös tämän lain luvussa 6 tarkoitettu valvontamittaus.

Omavalvontaan ja ulkopuoliseen valvontaan kuuluvia mittaustuloksia on säilytettävä vähintään vuoden ajan mittaustuloksen tiedoksisaamisesta. Mittausosapuolilla on oikeus tutustua mittausmenettelyyn ja mitattavan puutavaraerän mittaustulokseen vaikuttaviin valvontojen tuloksiin sekä osallistua sovitusti tarkastusten tekemiseen.

Luotettavuuden varmistamiseen liittyvistä tarkastuksista on tallennettava tiedot, joista ilmenevät tarkastuksen tekijä, ajankohta, tulos ja tehdyt toimenpiteet. Asiakirjat ja merkinnät voidaan tehdä sähköisesti.

Mittausmenetelmien ja -laitteiden luotettavuuden varmistamisen teknisestä toteuttamisesta säädetään tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

4 luku

Puutavaran mittaus

18 §

Mittaustoimituksen tekijä

Luovutusmittauksen tekevät sopimuksen mukaan joko yhdessä tai erikseen myyjä ja ostaja tai muu taho.

Työ- ja urakointimittaus on toimitettava silloin, kun palkka tai muu korvaus maksetaan puutavaran määrän perusteella. Työmittauksesta vastaa työnantaja ja sen tekee työnantaja, jollei toisin ole sovittu. Työnantajan on ilmoitettava työnsuorittajalle etukäteen mittauksesta. Urakointimittauksen tekijän sopivat urakoitsija ja urakanantaja keskenään.

Mittausosapuolet voivat sopia, että luovutusmittaus korvaa erillisen työ- tai urakointimittauksen tai työ- ja urakointimittaus korvaa erillisen luovutusmittauksen.

19 §

Mittauksesta sovittavat asiat

Ennen puutavaran mittausta on sovittava:

- 1) mittausosapuolet:
 - luovutusmittauksessa myyjän ja ostajan nimet ja osoitteet;
 - työmittauksessa työntekijä ja työnantaja;
 - urakointimittauksessa urakoitsija ja urakanantaja;
- 2) mittauksen kohteen yksilöivät tiedot;
- 3) mittausmenetelmä ja mittaaja;
- 4) mittauskustannuksen maksaja; ja
- 5) tilavuuden, painon tai yksikkömäärän mittayksikkö.

Mittauskustannuksista vastaa ostaja, työnantaja tai urakanantaja, ellei toisin ole sovittu.

20 §

Mittausasiakirja

Mittaustoimituksesta on laadittava mittausasiakirja, jossa on seuraavat tiedot:

- 1) mittausosapuolten nimet ja osoitteet sekä asiakirjan laatimispäivä;
- 2) mittauksen kohteen yksilöivät tiedot;
- 3) mittausmenetelmä ja mittaaja, lisäksi tehdasmittauksessa mittauspaikka; ja
- 4) mittaustulos tilavuuden, painon tai yksikkömäärän mittayksiköissä.

Mittausosapuolia ovat luovutusmittauksessa myyjä ja ostaja, työmittauksessa työnsuorittaja ja työnantaja ja urakointimittauksessa urakoitsija ja urakanantaja.

Urakointimittauksen tuloksen kirjaamisesta sopivat urakoitsija ja urakanantaja. Sisällöltään kirjaamisen on vastattava 1 momentissa tarkoitettua mittausasiakirjaa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua mittausasiakirjan on sisällettävä kaikki sovitun mittauksen kohteen mittaustulokset. Jos mitaustoimitus keskeytyy, voidaan mittausasiakirja laatia vastaavasti osissa, joiden on yhteensä katettava koko mittauksen kohde.

Maaseutuvirastolla on oikeus saada kopio mittausasiakirjasta.

21 §

Mittaustoimituksen päätyminen ja mittausasiakirjojen säilyttäminen

Edellä 20 §:n 1 momentissa tarkoitettu mittaustoimitus katsotaan päättyneeksi, kun sitä koskeva mittausasiakirja on laadittu ja lähetetty tai luovutettu mittausosapuolille 22 §:n mukaisesti.

Mittausosapuolen on pyynnöstä annettava toiselle mittausosapuolelle mittautuloksen lisäksi tiedot, joiden perusteella mittautulos voidaan laskea.

Edellä 20 §:n 1 momentissa tarkoitettujen mittausasiakirjan tiedot on säilytettävä vähintään viisi vuotta mittaustoimituksen päättymisestä. Säilyttämisestä vastaa mittauskustannuksista vastaava.

22 §

Mittaustuloksen tiedoksisaaminen

Mittausosapuolten katsotaan saaneen tiedon mittautuloksesta saatuaan 20 §:ssä tarkoitettun mittausasiakirjan. Mittausasiakirja voidaan luovuttaa mittaustoimituksessa, kun mittausosapuolet ovat läsnä. Kirjallisesti tai sähköisesti lähetetyn mittausasiakirjan katsotaan tulleen vastaanottajan tietoon viimeistään seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä.

Edellä 20 §:ssä tarkoitettu mittausasiakirja on viipymättä toimitettava toiselle mittausosapuolelle.

23 §

Urakointimittauksen tuloksen tarkistaminen

Jos urakoitsija toimii sopimuksen vastaisesti eikä urakoitsija korjaa puutteellisuuksia, saa mittautuloksesta vähentää niin paljon, että vähennys vastaa niitä urakointikustannuksia, jotka sopimuksen vastaisen työn korjaaminen sopimuksen mukaiseksi aiheuttaa urakanantajalle.

Lisäksi mittautuloksesta voidaan vähentää kokonaan se määrä, jota urakanantaja ei voi käyttää hyväkseen sopimuksen tai urakanantajan antamien ohjeiden vastaisesti tehdyn työn vuoksi.

Jos 1 momentissa tarkoitettu puumäärä muodostaa myös kolmannelle osapuolelle maksettavan palkan tai muun korvauksen perusteen, ei 1 momentin mukaista mittautuloksen vähennystä saa tehdä kolmannelle osapuolelle maksettavaa palkkaa tai muuta korvausta määrättäessä.

24 §

Puutavaran käsittely ennen mittautuloksen tiedoksisaamista

Ostaja, työn- tai urakanantaja tai heidän valtuuttamansa saa käsitellä tai siirtää puutavaraa ennen mittautuloksen tiedoksisaamista, kun siitä on kyseistä puutavaraa koskevan sopimuksen ehdoissa sovittu ja kun 20 §:ssä tarkoitettujen mittausasiakirjan laadintaan tarvittavat tiedot on mittajan toimesta kirjattu.

Mittausosapuolten sopiman mittausmenetelmän ollessa sellainen, että mittaus tapahtuu muualla kuin puutavaran teko- tai käsittelypaikassa, puutavaran saa siirtää mittauspaikalle ennen tietojen kirjaamista. Tällöin mittauserä on pidettävä erillään siihen saakka, kunnes tiedot on kirjattu.

Puutavaraa ei saa käsitellä tai siirtää mittauspaikalta ennen 22 §:ssä tarkoitettua mittautuloksen tiedoksisaamista, jos osapuolet ovat niin sopineet.

Virallinen mittaus

25 §

Erimielisyyden ratkaiseminen

Mittauserimielisyydet ratkaistaan ensisijaisesti mittausosapuolten välillä. Jos mittausosapuolet eivät pääse yksimielisyyteen mittauksista koskevasta erimielisyydestä, voi mittausosapuoli hakea mittauserimielisyyden ratkaisemiseksi virallista mittauksista.

26 §

Virallisen mittauksen edellytykset

Virallinen mittaus on mittausosapuolen pyynnöstä toimitettava silloin, kun:

- 1) mittausosapuolten kesken on syntynyt erimielisyyttä 20 §:ssä tarkoitetusta mittauksituloksesta tai mittauksitulokseen vaikuttavasta tekijästä;
- 2) mittausosapuolille tulee erimielisyyttä 19 §:n mukaan sovitusta asioista;
- 3) toinen mittausosapuoli ei osallistu mittauksitoimitukseen sovitulla tavalla.

Virallinen mittaus voidaan tehdä edellyttäen, että mittausosapuoli on esittänyt pyynnön virallisen mittauksen toimittamiseksi viimeistään 14 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut 22 §:n mukaisesti tiedon mittauksituloksesta.

Mittauksituloksia katsotaan lopullisiksi, jos virallista mittauksista ei ole haettu 2 kuukauden kuluessa.

27 §

Virallisen mittauksen vireillepano

Mittausosapuolen on toimitettava virallista mittauksista koskeva pyyntö Metsäntutkimuslaitoksen kirjaamoon kirjallisesti tai sähköisesti.

Pyynnön tulee sisältää seuraavat tiedot tai kopiot alkuperäisistä asiakirjoista:

- 1) mittausosapuolten nimet ja yhteystiedot;
- 2) sopimus tai mittauksen kannalta oleelliset osat sopimuksesta, johon mittaus perustuu;
- 3) mittauksitoimitusta koskeva asiakirja, jos se on jo tehty;
- 4) selvitys erimielisyyden aiheuttavasta seikasta mittauksitoimituksessa tai mittauksituloksessa;
- 5) selvitys siitä, milloin virallista mittauksista pyytävä mittausosapuoli on saanut tiedon mittauksituloksesta.

Pyyntöä on mahdollista täydentää siihen liittyvien asiakirjojen osalta seitsemän päivän kuluessa pyynnön toimitamisesta.

Virallisen mittauksen on ilmoitettava virallisen mittauksen vireillepanosta mittausosapuolille. Virallisen mittauksen on aloitettava virallinen mittaus viipymättä. Jos virallinen mittaus sisältää mittauksitoimituksen, on virallisen mittauksen ilmoitettava sen ajankohta mittausosapuolille.

Virallista mittauksista pyytäneen ja toisen mittausosapuolen on avustettava virallista mittauksista ja luovutettava hänen tarvitsemansa asiaan liittyvät tiedot.

28 §

Virallisen mittauksen toimittaminen

Virallinen mittaus tehdään sitä asiaa koskien, mitä pyyntö koskee. Jos erimielisyys koskee tiettyä mittaustoimituksen vaihetta tai mittaustuloksen osatekijää, virallinen mittaus rajataan kyseiseen vaiheeseen tai osatekijään, muutoin virallinen mittaus tehdään koko mittaustoimitusta koskien.

Virallinen mittaus on tehtävä mittauserälle sovitulla tai lähinnä sitä olevalla mittausten menetelmällä tai sitä tarkemmalla mittausten menetelmällä, kun erimielisyyden alainen mittauserä on uudelleen mitattavissa. Käytettävän mittausten menetelmän, mittaustaitteiden ja niiden käytön on täytettävä tämän lain säännökset. Laatu on määritettävä tai ositettava kyseisen mittauserän sopimusehtojen mukaisesti.

Jos erimielisyyden kohteena oleva mittauserä ei ole uudelleen mitattavissa, tehdään virallinen mittaus asiakirjatarkasteluna. Asiakirjatarkastelussa virallisen mittaaajan on ainakin tarkasteltava puukauppa-, työ- tai urakointisopimusten, 17, 19 ja 20 §:ssä tarkoitettujen valvonta- ja mittausten asiakirjojen, mittaukseen liittyvien tietojen ja tämän lain säännösten yhteensopivuutta.

Samana mittauserän osalta voidaan virallinen mittaus tehdä kokonaisuudessaan tai kunkin virallisen mittauksen kohteena olevan tekijän osalta vain kerran.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään tarvittaessa tarkemmin virallisen mittauksen käytännön toteutuksesta. Maa- ja metsätalousministeriön on kuultava puutavaranmittauksen neuvottelukuntaa ennen tässä tarkoitettujen säännösten antamista.

29 §

Virallisen mittaaajan päätös

Virallisen mittaaajan on kirjattava virallisen mittauksen päätös sisältäen mahdollisen hallinnollista pakkokeinoa koskevan määräyksen ja perustelut erimielisyyden ratkaisusta mittauspöytäkirjaan, joka on tehtävä viipymättä.

Virallisen mittaaajan on päätöksessään edellytettävä mittaustuloksen korjaamista, jos mittaustuloksessa havaitaan virhe. Mittauserän mittaustulosta korjataan taaksepäin siihen asti, kunnes on todennettavissa, ettei virheellistä mittausta ole tehty.

Virallisen mittaaajan päätöksessä on oltava lausunto mittausten menetelmästä ja -laitteistosta sekä niiden käytöstä, jos virallinen mittaus koskee mittauserää, joka ei ole enää yksilöitävissä. Päätökseen voidaan sisällyttää arvio puutavaran mittaustuloksesta.

Virallinen mittaaaja voi ratkaista hänen käsiteltäväkseen saatetun asian kumman tahansa mittausten osapuolen vahingoksi.

30 §

Virallisen mittaaajan päätöksen tiedoksianto ja arkistointi

Virallisen mittaaajan on lähetettävä mittauspöytäkirjan kopio virallisesta mittauksesta mittausten osapuolille, mittausten lautakunnan puheenjohtajalle sekä maa- ja metsätalousministeriöön viipymättä. Mittauspöytäkirjan kopio voidaan toimittaa mittausten osapuolille kirjeitse tai sähköisesti. Yhdessä mittauspöytäkirjan kopion kanssa on toimitettava muutoksenhakuohjeistus.

Osapuolten katsotaan saaneen virallisen mittauksen mittauspöytäkirjan tietoonsa viimeistään seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä.

Alkuperäinen mittauspöytäkirja arkistoidaan Metsäntutkimuslaitoksessa.

31 §

Virallisen mittauksen kohteena olevan asian siirto mittauslautakunnalle

Virallisen mittaaajan on tehtävä välittömästi päätös virallisen mittauksen kohteena olevan asian siirtämisestä mittauslautakunnalle, jos virallisen mittaaajan 53 §:n 1 momentissa tarkoitetusta määräyksestä huolimatta mittauksessa havaittua virhettä ei korjata ja mittaus jatkuu.

Päätös asian siirtämisestä on annettava viipymättä tiedoksi mittaaajalle kirjeitse tai sähköisesti. Mittaaajan katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä.

6 luku

Tehdasmittauksen valvontamittaus

32 §

Tehdasmittausilmoitus

Tehdasmittaaajan on ennen tehdasmittauksen aloittamista toimitettava Metsäntutkimuslaitoksen kirjaamoon mittauspaikkakohtainen ilmoitus Metsäntutkimuslaitoksen vahvistamalla lomakkeella, josta ilmenee:

- 1) tehdasmittaaajan nimi, yhteystiedot ja mittauspaikka;
- 2) mittauspaikalla käytettävät mittausmenetelmät ja mittauslaitteet;
- 3) mittauksen aloittamisajankohta; ja
- 4) mittau tuloksen käyttötarkoitus: luovutus-, työ- tai urakointimittaus.

Jos 1 momentissa tarkoitetuissa tiedoissa tapahtuu muutoksia, tehdasmittaaajan on toimitettava niistä viipymättä ilmoitus Metsäntutkimuslaitoksen kirjaamoon.

33 §

Valvontamittaus

Virallisen mittaaajan on tehtävä tehdasmittauksen valvontamittauksia mittauspaikoilla siinä laajuudessa kuin se tehdasmittauksen valvonnan kannalta on tarpeen. Valvontamittauksessa on selvitettävä tämän lain vaatimusten noudattaminen. Uudelle mittauspaikalle on virallisen mittaaajan pyrittävä tekemään valvontamittaus kahden kuukauden kuluessa tehdasmittauspaikan käyttöönotosta.

Valvontamittaus on tehtävä siten, että tehdasmittaukselle ei aiheuteta tarpeetonta häiriötä. Jos tehdasmittaaajan ei ole mahdollista esittää valvontamittauksessa kaikkia virallisen mittaaajan pyytämiä asiakirjoja, pyydetyt asiakirjat on toimitettava viipymättä valvontamittauksen päättymisen jälkeen. Valvontamittaus voidaan tarvittaessa tehdä ilmoittamatta siitä etukäteen tehdasmittaaajalle.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään tarvittaessa valvontamittauksen toimittamisesta. Maa- ja metsätalousministeriön on kuultava puutavaranmittauksen neuvottelukuntaa ennen tässä tarkoitettujen säännösten antamista.

34 §

Virhe tehdasmittauksessa

Tehdasmittauksessa on virhe, jos valvontamittauksessa todetaan, että mittauksen tarkkuus ei ole 13 §:n ja säädettyjen mittausmenetelmäryhmien tai mittausmenetelmien vaatimusten mukainen tai jos mittausmenetelmissä, mittaustoiminnassa, mittauslaitteissa taikka mittauslaitteiden käytössä on mittauksen tarkkuuteen oleellisesti vaikuttava epäkohta taikka jos mittauslaite ei ole 15 §:ssä säädettyjen vaatimusten mukainen tai mittauksen luotettavuuden varmistamista ei ole tehty 17 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Tehdasmittauksessa on virhe, jos on tehty 3 §:n mukainen sopimus, ja mittauksista ei ole tehty kyseisen sopimuksen mukaan.

35 §

Valvontamittauksen pöytäkirja

Valvontamittauksesta on pidettävä pöytäkirjaa, johon on merkittävä:

- 1) valvontamittauksen aika ja paikka;
- 2) valvontamittauksen kohteena olevan tehdasmittaajan nimi;
- 3) tehdasmittauksen luotettavuuden varmistamisesta ja tarkkuudesta tehdyt havainnot; ja
- 4) virallisen mittaajan päätös valvontamittauksesta samoin kuin mahdollinen hallinnollista pakkokeinoa koskeva määräys 34 §:ssä tarkoitetun virheen korjaamisesta.

Jos valvontamittauksessa on todettu 34 §:ssä tarkoitettu virhe, virallisen mittaajan 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen on sisällytettävä lausunto virheen havaitsemista edeltävältä ajalta. Lausunto voi sisältää suosituksen mittausosapuolille mittaustuloksen oikaisemisesta.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään tarvittaessa valvontamittauksen pöytäkirjasta ja siihen kirjattavista asioista. Maa- ja metsätalousministeriön on kuultava puutavaranmittauksen neuvottelukuntaa ennen tässä tarkoitettujen säännösten antamista.

36 §

Valvontamittauksen pöytäkirjan tiedoksianto ja arkistointi

Virallisen mittaajan on lähetettävä kopio valvontamittauksen pöytäkirjasta tehdasmittaajalle seitsemän päivän kuluessa valvontamittauksesta tai 33 §:n 2 momentissa tarkoitettujen asiakirjojen toimittamisesta viralliselle mittaajalle. Kopio voidaan toimittaa tehdasmittaajalle kirjeitse tai sähköisesti. Yhdessä kopion kanssa on toimitettava muutoksenhakuohjeistus.

Tehdasmittaajan katsotaan saaneen pöytäkirjan tietoonsa seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä.

Alkuperäinen pöytäkirja arkistoidaan Metsäntutkimuslaitoksessa.

37 §

Valvontamittauksen kohteena olevan asian siirto mittauslautakunnalle

Virallisen mittaajan on tehtävä välittömästi päätös valvontamittauksen kohteena olevan asian siirtämisestä mittauslautakunnalle, jos:

- 1) virallisen mittaajan 52 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräyksestä huolimatta tehdasmittauksessa havaittua virhettä ei korjata ja tehdasmittaus jatkuu; tai

2) virallinen mittaaaja ja tehdasmittaaaja ovat eri mieltä tehdasmittauksessa havaitusta virheestä, virallisen mittaaajan suosittamasta mittau tuloksen oikaisemisesta tai muusta tehdasmittaukseen oleellisesti vaikuttavasta asiasta.

Jos 1 momentin 1 kohdassa on kyse tilanteesta, jossa 20 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua mittau tulosta ei pystytä osoittamaan, virallisen mittaaajan on päätökseensä sisällytettävä esitys mittauslautakunnalle mittau stoiminnan keskeyttämisestä.

Päätös asian siirtämisestä on annettava viipymättä tiedoksi tehdasmittaaajalle kirjeitse tai sähköisesti. Tehdasmittaaajan katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä.

7 luku

Muutoksenhaku ja eräät menettelyt

38 §

Muutoksenhaku virallisesta mittauksesta

Mittausosapuoli voi hakea muutosta valittamalla virallisen mittaaajan päätökseen virallisesta mittauksesta mittauslautakunnalta viimeistään 14 päivän kuluessa siitä, kun hänen katsotaan saaneen 30 §:n mukaisesti tiedon virallisen mittaaajan päätöksestä.

Mittausosapuolen, joka on hakenut muutosta virallisen mittaaajan päätökseen, on esitettävä muutoksenhakukirjelmässään:

- 1) selvitys erimielisyyden aiheuttavasta seikasta, joka voi olla:
 - a) erimielisyys virallisen mittauksen menettelystä;
 - b) erimielisyys virallisen mittaaajan määräämistä toimenpiteistä;
 - c) erimielisyys mahdollista hallinnollista pakkokeinoa koskevasta määräyksestä;
 - d) erimielisyys virallisen mittauksen tuloksesta;
 - e) erimielisyys virallisen mittauksen kustannuksista;
- 2) muutosvaatimuksen perusteet; ja
- 3) selvitys siitä, milloin mittausosapuoli on saanut tiedon virallisen mittaaajan päätöksestä.

Muutoksenhakukirjelmä on toimitettava mittauslautakunnan puheenjohtajalle kirjeitse tai sähköisesti. Muutoksenhakukirjelmää on mahdollista täydentää siihen liittyvien asiakirjojen osalta seitsemän päivän kuluessa muutoksenhakukirjelmän toimittamisesta.

Virallisen mittaaajan päätökseen sisältyvää määräystä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei mittauslautakunta toisin päättä.

39 §

Muutoksenhaku tehdasmittauksen valvontamittauksesta

Tehdasmittaaaja voi hakea muutosta valittamalla virallisen mittaaajan päätökseen tehdasmittauksen valvontamittauksesta viimeistään 14 päivän kuluessa siitä, kun tämän katsotaan saaneen 36 §:n mukaisesti tiedon virallisen mittaaajan päätöksestä.

Tehdasmittaaajan, joka on hakenut muutosta virallisen mittaaajan päätökseen tehdasmittauksen valvontamittauksesta, on esitettävä muutoksenhakukirjelmässään:

- 1) selvitys erimielisyyden aiheuttavasta seikasta, joka voi olla:
 - a) erimielisyys valvontamittauksen menettelystä;
 - b) erimielisyys virallisen mittaaajan määräämistä toimenpiteistä;
 - c) erimielisyys mahdollista hallinnollista pakkokeinoa koskevasta määräyksestä;
 - d) erimielisyys valvontamittauksen tuloksesta;
 - e) erimielisyys valvontamittauksen kustannuksista;
- 2) selvitys siitä, milloin mittausosapuoli on saanut tiedon virallisen mittaaajan päätöksestä.

Muutoksenhakukirjelmä on toimitettava mittauslautakunnan puheenjohtajalle kirjeitse tai sähköisesti. Muutoksenhakukirjelmää on mahdollista täydentää siihen liittyvien asiakirjojen osalta seitsemän päivän kuluessa muutoksenhakukirjelmän toimittamisesta.

40 §

Asian käsittelyä edeltävät toimet

Virallisen mittaaajan on toimitettava mittauslautakunnalle muutoksenhakua tai asian siirtoa koskevat hänen hallussaan olevat asiakirjat.

Kun muutoksenhaku tai asian siirto on laitettu vireille, on mittauslautakunnan puheenjohtajan viivytyksettä kutsuttava mittauslautakunnan jäsenet käsittelemään asia ja ilmoitettava mittausosapuolille muutoksenhaun tai asian siirron vireillepano. Puheenjohtajan on ilmoitettava toimituksen alkamisajasta asianosaisille niin aikaisin, että heillä on mahdollisuus osallistua toimitukseen. Muutoksenhakukirjelmä tai asiansiirto ja niihin liittyvät asiakirjat on toimitettava asianosaisille hyvissä ajoin ennen toimituksen alkamista. Asianosaisen poissaolo ei estä mittauslautakuntaa käsittelemästä asiaa.

Mittauslautakunnan on käsiteltävä muutoksenhakuasiat ja sille siirretyt asiat kiireellisinä.

41 §

Asian käsittelyä koskevat rajoitukset

Mittauslautakunta käsittelee muutoksenhaun tai siirretyn asian asiakirjatarkasteluna tai uudelleenmittauksena sen mukaan, kuinka virallinen mittaaaja on asiaa käsitellyt ja kuinka asia vielä on käytännössä mahdollista tehdä.

Mittauslautakunta saa tutkia sen ratkaistavaksi saatetun asian vain siltä osin, kuin se on ollut virallisen mittaaajan tutkittavana ja mitä asiaa muutoksenhakukirjelmä tai asiansiirto koskee.

Jos muutosta ei ole haettu 38 tai 39 §:n edellyttämällä tavalla, on mittauslautakunnan annettava asiassa päätös tutkimatta jättämisestä.

Mittauslautakunta voi ratkaista asian myös muutoksenhakijan vahingoksi.

42 §

Asian käsittely ja sen julkisuus

Mittauslautakunta on päätösvaltainen kahden pysyvän jäsenen ja kahden vaihtuvan asiantuntijajäsenen kokoonpanossa. Mittauslautakunnan puheenjohtaja kutsuu vaihtuvista asiantuntijajäsenistä kaksi jäsentä mittauslautakunnan kokoonpanoon käsiteltävän asian edellyttämän asiantuntemuksen ja riippumattomuuden perusteella. Milloin mittauslautakunnassa ilmenee erimielisyyttä asian ratkaisemisesta, päätetään asia äänestämällä noudattaen samaa menettelyä kuin monijäsenisessä tuomioistuimessa.

Mittauslautakunta voi asian selvittämiseksi toimittaa suullisen käsittelyn, jossa voidaan kuulla asianosaisia, todistajia, asiantuntijoita sekä vastaanottaa muuta selvitystä. Mittauslautakunta voi toimittaa myös katselmuksen. Mittausosapuolilla ja virallisella mittaaajalla on oikeus olla läsnä mittauslautakunnan järjestämässä suullisessa käsittelyssä ja katselmuksessa.

Mittauslautakunnan on asian käsittelyssä noudatettava muutoin, mitä kielilaisissa (423/2003) ja hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Mittauslautakunnan velvollisuudesta asianosaisen pyynnöstä toimittaa 2 momentissa tarkoitettu suullinen käsittely on voimassa vastaavasti, mitä hallintolainkäyttölain 39 §:ssä säädetään hallinto-oikeuden osalta.

Käsittelyn julkisuudesta mittauslautakunnassa on voimassa, mitä oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetussa laissa (381/2007) säädetään.

43 §

Mittauslautakunnan pöytäkirja ja päätös

Asian käsittelystä mittauslautakunnassa on laadittava pöytäkirja viipymättä, jonka tulee sisältää asiaa koskeva päätös sisältäen mahdollisen hallinnollista pakkokeinoa koskevan määräyksen ja perustelut. Asianosaisille on toimitettava puheenjohtajan allekirjoittama kopio pöytäkirjasta viipymättä kirjeitse tai sähköisesti. Yhdessä kopion kanssa on toimitettava muutoksenhakuohjeistus.

Mittauslautakunta voi päätöksellään keskeyttää virheellisen mittauksen sopivaksi katsomallaan tavalla. Ennen mittauksen keskeyttämistä on mittaajalle annettava välitön mahdollisuus virheen korjaamiseen. Mittausta voidaan jatkaa vasta, kun mittauslautakunnan edellyttämällä tavalla on todettu, että virhe on korjattu.

Osapuolten katsotaan saaneen mittauslautakunnan pöytäkirja tietoonsa viimeistään seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä.

Alkuperäinen pöytäkirja arkistoidaan Metsäntutkimuslaitoksessa.

44 §

Muutoksenhaku mittauslautakunnan päätöksestä

Mittauslautakunnan päätökseen voi hakea muutosta valittamalla Kuopion hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa mittauslautakunnan päätöksen tiedoksi saamisesta. Muutoksenhakuun sovelletaan, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Valituksessa hallinto-oikeudelle mittausosapuolen tai hänen edustajansa on yksilöitävä koskeeko muutoksenhaku mittaustulosta tai -toimitusta, virallisen mittauksen tai valvontamittauksen menettelyä, asian käsittelyä mittauslautakunnassa, määrättyjä toimenpiteitä, mahdollista hallinnollista pakkokeinoa koskevaa määräystä, tehtyjä päätöksiä vai asiaa koskevia kustannuksia tai uhkasakkoja. Valitus voi kohdistua edellä mainituista asioista useampaankin seikkaan.

Mittauslautakunta voi määrätä, että sen päätöstä on noudatettava hallinto-oikeuteen tehtävästä valituksesta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

8 luku

Puutavaran mittauksen viranomais- ja hallintolainkäyttökustannukset

45 §

Kustannusten periminen

Virallisesta mittauksesta, valvontamittauksesta ja mittauslautakunnan käsittelystä aiheutuvat kustannukset on perittävä mittausosapuolilta valtiolle joko kokonaan tai osaksi tässä luvussa säädetyllä tavalla.

Virallinen mittaaja perii tekemästään virallisesta mittauksesta maksuna virallisen mittauksen maksun ja tekemästään valvontamittauksesta 49 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa valvontamittausmaksun. Mittauslautakunta perii 50 §:n mukaisen maksun päätöksestään. Virallisen mittaajan ja mittauslautakunnan on todettava päätöksessään velvollisuus maksaa maksu ja maksun suuruus.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään 2 momentissa tarkoitettujen maksujen maksamisesta ja maksuihin liittyvästä menettelystä.

46 §

Virallisen mittauksen maksun suuruus

Virallisen mittauksen maksun suuruuden määrittämisessä käytetään perusteena virallisen mittaaajan keskimääräisiä yhden toimituspäivän valtiolle aiheuttamia palkkakustannuksia ja niihin liittyviä muita henkilökustannuksia. Palkkakustannuksiin lasketaan virallisen mittaaajan mittauksen tekemiseen käyttämän eli tehollisen työajan keskimääräinen palkka.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään virallisen mittauksen maksun suuruudesta ja sen suuruuden laskemisessa huomioon otettavista muista henkilökustannuksista ja niiden arvioimisesta.

47 §

Virallisen mittauksen maksun jakautuminen

Virallisen mittaaajan on päätöksellään vahvistettava virallisen mittauksen maksun jakautuminen mittausosapuolten kesken.

Mittausosapuolen on yksin maksettava virallisen mittauksen maksu silloin, kun

- 1) kyseinen mittausosapuoli on pyytänyt virallista mittausta sekä perusmittauksen ja virallisen mittauksen tulokset eroavat toisistaan vähemmän kuin perusmittauksessa käytetyn mittausmenetelmän suurin sallittu poikkeama;
- 2) kyseisen mittausosapuolen tekemän perusmittauksen ja virallisen mittauksen tulokset eroavat toisistaan enemmän kuin perusmittauksessa käytetyn mittausmenetelmän suurin sallittu poikkeama;
- 3) virallinen mittaus on tehty siksi, että kyseinen mittausosapuoli ei osallistu mittaus-toimitukseen sovitulla tavalla;
- 4) kyseinen mittausosapuoli on pyytänyt aiheettoman virallisen mittauksen.

Jos mittausosapuolet ovat sopineet virallisen mittauksen maksun jakamisesta, on maksuvelvollisuus vahvistettava sopimuksen mukaan.

48 §

Valvontamittausmaksun suuruus

Valvontamittausmaksun suuruuden määrittämisessä käytetään perusteena virallisen mittaaajan keskimääräisiä yhden toimituspäivän kokonaiskustannuksia.

Toimituspäivän kokonaiskustannuksissa otetaan virallisen mittaaajan osalta huomioon valtiolle aiheutuvat palkkakustannukset ja niihin liittyvät muut henkilökustannukset sekä keskimääräiset päiväraha-, matka- ja majoittumiskustannukset. Palkkakustannuksiin lasketaan virallisen mittaaajan valvontamittaus-toimituksen tekemiseen käyttämän eli tehollisen työajan keskimääräinen palkka.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään valvontamittausmaksun suuruudesta ja sen suuruuden laskemisessa huomioon otettavista muista henkilökustannuksista ja niiden arvioimisesta sekä muista toimituspäivän kokonaiskustannuksista.

49 §

Velvollisuus maksaa valvontamittausmaksu

Valvontamittauksesta peritään valvontamittausmaksu tehdasmittaaajalta, kun valvontamittaus toimitetaan mittauspaikalla:

- 1) tehdasmittaaajan pyynnöstä;

- 2) virallisen mittaaajan aloitteesta ennen tehdasmittauksen aloittamista uudella tehdasmittauspaikalla sen jälkeen kun 32 §:ssä tarkoitettu ilmoitus on tehty; ja
- 3) virallinen mittaja tekee uuden valvontamittauksen tehdasmittajaista johtuvasta syystä.

Edellä 1 momentin 2 kohdan mukaista valvontamittausmaksua ei kuitenkaan peritä, jos tehdasmittaja on aloittanut toimintansa ennen tämän lain voimaantuloa eikä toiminta tuolloin ole edellyttänyt puutavaranmittauslain (364/1991) mukaista tehdasmittausilmoitusta.

50 §

Maksu mittauslautakunnan päätöksestä

Mittauslautakunnan on perittävä päätöksestään maksu, jonka suuruus on 46 §:ssä säädettyyn maksuun verrattuna korotettu 100 prosentilla, kun on kyse virallisesta mittauksesta tehdyn siirron tai valituksen käsittelystä mittauslautakunnassa.

Mittauslautakunnan on perittävä päätöksestään maksu, jonka suuruus on 48 §:ssä säädettyyn maksuun verrattuna korotettu 100 prosentilla, kun on kyse tehdasmittauksen valvontamittauksesta tehdyn siirron tai valituksen käsittelystä mittauslautakunnassa.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään mittauslautakunnan päätöksestä perittävän maksun suuruus.

51 §

Maksun suorittaminen

Mittausosapuolten on maksettava maksu valtiolle 30 päivän kuluessa siitä, kun maksua koskeva päätös on tullut lopulliseksi.

Jos valtion saamista ei makseta määräaikana, peritään erääntyneelle saamiselle vuotuista viivästyskorkoa korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan eräpäivästä lukien siihen saakka, kunnes maksu tapahtuu.

Maksu korkoineen saadaan ulosottaa ilman tuomiota tai päätöstä siten kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) on säädetty.

9 luku

Hallinnolliset pakkokeinot, kiellot ja seuraamukset

52 §

Korjaus- ja oikaisumääräys sekä kiellot

Jos virallinen mittaja havaitsee virallisessa mittauksessa virheen, virallisen mittaaajan on päätöksessä määrättävä, että mittaaajan on korjattava määräyksessä yksilöity virhe sekä oikaistava tarvittaessa mittaustulos päätöksessä määrätyllä tavalla ja määräajassa.

Jos virallinen mittaja havaitsee valvontamittauksessa 34 §:ssä tarkoitetun virheen, hänen on päätöksessään määrättävä, että tehdasmittaaajan on korjattava määräyksessä yksilöity virhe sekä oikaistava tarvittaessa mittaustulos päätöksessä määrätyllä tavalla ja määräajassa, niiden puutavaraerien osalta, jotka on mitattu virheen havaitsemisen ja sen korjaamisen välisenä aikana. Virallinen mittaja antaa virheen havaitsemista edeltävältä ajalta 35 §:n mukaisen lausunnon.

Jos virallinen mittaja perustellusti toteaa mittauslaitteen markkinoille tuontiin tai käyttöön liittyen, että mittauslaite ei täytä tämän lain vaatimuksia tai vaatimustenmukaisuuteen liittyvät 16 §:n edellyttämät tiedot ovat oleellisesti puutteellisia taikka harhaanjohtavia, on hänen tehtävä välittömästi päätös mittauslaitteen markkinoille tuontiin tai käyttöön liittyvän asian siirtämisestä mittauslautakunnalle. Päätös asian siirtämisestä on annettava viipymättä tiedoksi mittauslaitteen markkinoille tuojalle ja mittauslaitteen käyttäjälle kirjeitse tai sähköisesti. Mittauslautakunta tekee päätöksen asiasta ja voi päätöksellään keskeyttää mittauslaitteen markkinoille tuonnin tai käytön sopivaksi katsomallaan tavalla. Mittauslaitteen markkinoille tuojalle ja käyttäjälle on annettava kuitenkin mahdollisuus korjata puutteellisuudet mittauslautakunnan määräämällä tavalla ja määräajassa.

53 §

Keskeyttämisen asettaminen

Virallinen mittaja voi päätöksessään tehdasmittausta lukuun ottamatta määrätä virheen korjattavaksi uhalla, että mittajan mittaus toiminta keskeytetään, jos 20 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua mittaus tulosta ei pystytä osoittamaan, mittaja ei ole korjannut toimintaansa omavalvonnan tulosten perusteella tai jos virallisen mittajan määräyksessä yksilöityjä virheitä ei ole korjattu asetetussa määräajassa.

Mittauslautakunta voi päätöksessään määrätä mittauksen virheen korjattavaksi uhalla, että mittaus keskeytetään, jos 20 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua mittaus tulosta ei pystytä osoittamaan, mittaja ei ole korjannut toimintaansa omavalvonnan tulosten perusteella tai jos mittauslautakunnan määräyksessä yksilöityjä virheitä ei ole korjattu asetetussa määräajassa.

Keskeyttämistä ei toteuteta, jos virallinen mittaja 1 momentin tai mittauslautakunta 2 momentin tarkoittamassa tilanteessa on todennut, että mittaja on korjannut virheet edellytetyllä tavalla ja määräajassa.

Tässä pykälässä tarkoitetut asiat on käsiteltävä kiireellisinä.

54 §

Keskeyttämisen määrääminen täytäntöön pantavaksi

Virallinen mittaja tai mittauslautakunta määrää täytäntöön pantavaksi 53 §:n mukaisen mittauksen keskeyttämisen noudattaen, mitä uhkasakosta uhkasakkolain (1113/1990) 10 §:n 1 momentissa ja 13 §:ssä säädetään.

Mittaus toiminta saadaan keskeyttää siitä huolimatta, että 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen haetaan muutosta, jollei valitusviranomaisen toisin määrää.

55 §

Uhkasakko

Virallinen mittaja voi tehostaa 54 §:n 1 momentissa tarkoitettua mittaus toiminnan keskeyttämistä koskevaa määräystä ja mittauslautakunta 54 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräystä uhkasakolla. Uhkasakosta säädetään muutoin uhkasakkolaissa (1113/1990).

56 §

Määräys puiden siirtämiseksi tai esteen poistamiseksi

Jos puut on siten sijoitettu, ettei virallinen mittaaja katso voivansa toimittaa virallista mittausta, hän voi määrätä puut uudelleen sijoitettavaksi tai mittausta haittaavan esteen poistettavaksi. Virallinen mittaaja voi tarvittaessa teettää mainitut toimenpiteet mittausosapuolilla.

57 §

Rangaistussäännös

Mittausosapuoli joka tahallaan

- 1) laiminlyö 17 §:ssä tarkoitetun omavalvonnan,
- 2) menettelee 24 §:ssä tarkoitetun puutavaran käsittely- tai siirtokiellon vastaisesti tai
- 3) jättää 32 §:ssä tarkoitetun tehdasmittausilmoituksen tekemättä

on tuomittava *puutavaran mittauksesta annetun lain rikkomisesta* sakkoon.

Markkinoille tuoja tai käyttäjä joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo mittauslautakunnan 52 §:n 3 momentissa antamaa kieltoa, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *puutavaran mittauksesta annetun lain rikkomisesta* sakkoon.

10 luku

Erinäiset säännökset

58 §

Edustajana toimimiskielto

Virallinen mittaaja, mittauslautakunnan pysyvät jäsenet ja varajäsenet eivät saa toimittaa puutavaran mittausta kenenkään mittausosapuolen edustajana tai sopimana henkilönä.

59 §

Mittauslautakunnan kustannusten maksaminen

Metsäntutkimuslaitos maksaa mittauslautakunnan puheenjohtajan ja jäsenten palkkiot, päivärahat ja matka- ja majoittumiskustannusten korvaukset.

60 §

Kolmannen osapuolen riidaton oikeus erimielisyystilanteessa

Vaikka mittaustuloksesta on syntynyt erimielisyyttä, ei mittausosapuoli saa viivyttää kauppahinnan, palkan tai urakointimaksun taikka muun korvauksen maksamista kolmannelle osapuolelle, jolla on siihen riidaton oikeus.

61 §

Virka-apu

Virallisella mittaajalla valvontamittauksen toimittamisessa ja muun kuin tehdasmittauksen keskeyttämisessä ja mittauslautakunnalla mittauksen keskeyttämisessä on oikeus saada tarvittaessa virka-apua poliisilta.

62 §

Määräaikojen laskeminen

Tämän lain mukaisissa määräaikojen laskemisissa sovelletaan säädettyjen määräaikain laskemisesta annettua lakia (150/1930).

11 luku

Voimaantulo

63 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2013.
Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

64 §

Kumoamissäännös

Tällä lailla kumotaan puutavaranmittauslaki (364/1991).

65 §

Voimaan jäävät säädökset

Hakkuukoneella valmistettavan puutavaran tilavuuden mittaamisesta koneen mittalaitteella annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (nro 15/06) 2 §:n 4 momentti jää voimaan siinä tarkoitettujen hakkuukoneiden mittalaitteiden osalta 31 päivään joulukuuta 2016. Lisäksi maa- ja metsätalousministeriön määräys puutavaran laadun mittauksesta laatuositemenetelmällä (nro 159/99) jää voimaan 31 päivään joulukuuta 2020.

66 §

Siirtymäsäännökset

Tämän lain voimaan tullessa vireillä oleva, puutavaranmittauslain nojalla vireille pantu asia käsitellään ja ratkaistaan puutavaranmittauslain säännösten mukaan.

Mittalaitteiden markkinoille tuonnin kieltäminen 52 §:n 3 momentin mukaisesti ei koske ennen tämän lain voimaan tuloa käyttöön otettuja mittauslaitteita tai niiden ohjelmistoja.

Eriävämielipiteen ilmaus kohdasta 3§ Erikseen sovittavat asiat ja 4 § määritelmät

3 §

Erikseen sovittavat asiat

Jos kyseessä on konsernin tai yrityksen sisäisestä tai näiden välisestä luovutusmittauksesta tai laajamittaisesta terminaali-, vaihto-, haketus- tai kuljetusurakointimittauksesta, mittausosapuolet voivat sopia poikkeavansa 13 §:ssä tarkoitettuun mittausmenetelmän suurimmasta sallitusta poikkeamasta, 14 §:ssä tarkoitettujen mittausmenetelmäryhmien vaatimuksista ja 17 §:ssä tarkoitettuun omavalvonnasta. Yrityksellä ei tarkoiteta kuntaa, seurakuntaa, yhteismetsää, säätiötä eikä päätoimialanaan maa- ja metsätaloutta harjoittavaa elinkeinonharjoittajaa eikä luonnollisten henkilöiden muodostamaa yhtymää, kuolinpesää tai muuta näihin rinnastettavaa yhteenliittymää.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun sopimukseen yritysten välisestä luovutusmittauksesta on sisällytettävä kuvaus käytettävästä mittausmenetelmästä, sen poikkeamisesta 1 momentissa tarkoitetuista säännöksistä ja mittauksen luotettavuuden varmistamisesta.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuissa mittauksissa on aina käytettävä tämän lain vaatimukset täyttäviä mittauslaitteita, joita on käytettävä tämän lain vaatimusten mukaisesti.

Edellä 2 momentissa tarkoitettua kuvauksen sisällöstä voidaan tarvittaessa säätää tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Suomen Sahojen ja oma näkemykseni on, että yritysten välistä sopimisvapautta ei tule millään ehdoilla hyväksyä eikä sisällyttää sopimisvapautta puutavaran mittauslakiin.

Perustelu:

Lain avulla luodaan selkeät pelisäännöt jalostamattoman puutavaran mittaamiselle. Tämä luo luottamusta ja turvaa toimintaympäristölle. Heikomman osapuolen suoja pitää koskea myös heikommassa neuvotteluasemassa olevia pieniä yrityksiä niiden neuvotellessa isojen konsernien kanssa. Laki turvaa osaltaan tasavertaisten toimintaolosuhteiden olemassa oloa ja estää vahvempaa osapuolta käyttämästä mittaamista lisäedun hankkimiseen.

Paperi- ja massateollisuuslaitosten vähenemisen myötä sahoilla ei ole montaa vaihtoehtoista ja realistista toimitusosoitetta hakkeille tai kuitupuille. Hakkeet ja kuitupuut on kustannustehokkaan toiminnan takia pyrittävä toimittamaan yleensä lähimmälle sellu- tai paperitehtaalle. Mikäli sopimisvapaus sallitaan uudessa puutavaran mittauslaissa, saa paperi- ja massateollisuus selkeästi määräävän markkina-aseman niin hakkeiden kuin kuitupuiden mittaamiseen, laadutukseen ja eri toimintamallien luomiseen.

On muistettava, että massa- ja selluteollisuudelle toimitettavat saha- ja purut muodostavat sahojen myyntituotoista noin 14 %. Tällä on merkittävä vaikutus sahojen kannattavuudelle. Mikäli sopimisvapaus sallitaan yritysten välillä, se luo kentälle ”epämääräisissä tilanteissa” kehitettyjen mittausmenetelmien kirjon.

Tämä johtaa suurella todennäköisyydellä toimittajakohtaisten otantojen vähenemiseen jo kustannussyistä ja lisää ns. yleiskollektiivien käyttöä. Tämä johtaa puutavaran mittaustarkkuuden ja laadun määrittämisen heikentymiseen ja eriarvoisuuden lisääntymiseen toimijoiden välillä.

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *Jalostamattomalla puutavaralla runkokuusta, kuoresta, oksista, kannoista ja juurista katkaisemalla, hakettamalla, murskaamalla tai muuten vastaavasti valmistettuja puutavaralajeja, joita ei ole teollisuushaketta lukuun ottamatta prosessoitu toiseksi puutavaralajiksi sahaamalla, veistämällä, tai mekaanisesti taikka kemiallisesti käsittelemällä tai muulla vastaavalla tavalla.*

Suomen sahat ry:n ja oman näkemykseni mukaan ei ole perusteita jättää sahanpurua pois lain soveltamisalan piiristä, koska sahanpuru on ollut mukana nykyisin voimassa olevassa puutavaran mittauslaissa ja suuri osa puruista toimitetaan samoille laitoksille kuin hakkeet.

Lakiesityksessä sahapurun pois jättämistä soveltamisalasta on perusteltu käyttökohteiden moninaisuuden, ilmoitusvelvollisuutta ja valvontaa edellyttävien tehdasmittauspaikkojen lukumäärän rajoittamisen sekä puutavaranmittauksen toimialan selkeyttämisen vuoksi.

Mikäli sahanpurun käyttökohteiden määrä kasvaa, myös sääntelyn tarve kasvaa, koska toimintamallien määrä tulee kirjavammaksi.

Suomen Sahat ry

Marko Jaakkola

MMM:n vuonna 2012 julkaisemat työryhmämuistiot

- 2012:1 Kehittämishanke metsätilakoon ja rakenteen parantamiseksi
ISBN 978-952-453-687-5 (Verkkojulkaisu)
- 2012:2 Eläintautilainsäädännön uudistamistyöryhmän muistio
ISBN 978-952-453-695-0 (Painettu)
ISBN 978-952-453-696-7 (Verkkojulkaisu)
- 2012:3 Kalastuslain kokonaisuudistuksen työryhmän mietintö
ISBN 978-952-453-715-5 (Verkkojulkaisu)
- 2012:4 Metsätuholakityöryhmän muistio
ISBN 978-952-453-727-8 (Painettu)
ISBN 978-952-453-728-5 (Verkkojulkaisu)
- 2012:5 Alueellisten metsäohjelmien 2011-2015 tukiryhmä – Työryhmän loppuraportti
ISBN 978-952-453-729-2 (Verkkojulkaisu)
- 2012:6 Maatilatalouden kehittämisrahaston (MAKERA) tulevaisuuden vaihtoehtoja
valmisteleavan työryhmän muistio
ISBN 978-952-453-732-2 (Verkkojulkaisu)
- 2012:7 Metsänkäsittelymenetelmien monipuolistaminen -jatkotyöryhmän loppuraportti
ISBN 978-952-453-739-1 (Painettu)
ISBN 978-952-453-740-7 (Verkkojulkaisu)

